

TAPIOLA

KASVILLISUUDEN UUSIMISEN JA
HOIDON SUUNTAVIIVAT

YLEISOHJEET 28.1.2009

MAISEMA-ARKKITEHDIT
BYMAN & RUOKONEN OY

Julkaisija: Espoon kaupunki, katu- ja viherpalvelut, Tekninen keskus. 2009.
Ulkoasu ja taitto: Maisema-arkkitehdit Byman&Ruokonen Oy
Kannen valokuvat: (vas.) Värisommitelma Kontionkentän leimukukkaistutuksia varten. Jussi Jännes. Jussi Jänneksen piirustusarkisto (SRM) ja (oik.) Leimuniitty. Espoon kaupungin museo.

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO

1

LÄHTÖKOHDAT 7

VIHERALUEIDEN SUUNNITTELUN JA TOTEUTUKSEN

HISTORIA KASVILLISUUDEN NÄKÖKULMASTA 8

NYKYTILAN KARTOITUS 16

KASVILLISUUDEN OMINAISPIIRTEET JA ARVOT 20

2

KASVILLISUUDEN UUSIMIS- JA HOITO-OHJE 31

3

KOhteet ja osa-alueet 43

LEIMUNIITTY 45

SILKKINIITTY 57

ITÄKARTANO 66

ITÄRANTA 78

LÄNSIKORKEE 88

JOUSENKAARI 98

KASKENKAATAJA 105

AARNIVALKEA 115

POHJOINEN LÄHIÖ 120

HAKALEHTO 128

SUVIKUMPU 133

KESKUSTA 139

SISÄÄNTULOTIET 149

4

JATKOTOIMENPITEET 154

TIIVISTELMÄ 156

LÄHTEET 158

LIITTEET 161

JOHDANTO

Tapiola on Suomen ainoa modernin ajan tuottama kansallismaise-
ma (Ympäristöministeriö 1992), jonka kulttuurihistorialliset arvot
ovat yleisesti tunnustettuja ja kiistattomia. Tapiolan puutarhakaupunki edustaa sotien jälkeisen ajan korkealuokkaista yhdyskuntasuunnittelua, joka sai jo syntyessään osakseen laajaa kansainvälistä huomiota. Kiinnostus on kohdistunut paitsi kaupunkisuunnitteluun ja arkkitehtuuriin, oikeutetusti myös rakennusten ja maiseman väliseen vuoropuheluun sekä mittaviin maisemointihankkeisiin. Tapiolan ulkoalueita koskevia artikkeleita julkaistiin lukuisissa kansainvälisissä puutarha- ja maisema-arkkitehtuurilehdissä 1960-luvulta alkaen. Edelleenkin alan ammattilaiset eri puolilta maailmaa tekevät opintomatkoja tutustuakseen ja saadakseen inspiraatiota Tapiolan suunnitteluperiaatteista.

Tapiola on Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, nk. VAT-alue (Museovirasto ja Ympäristöministeriö 1993). Sen oikeudellinen asema perustuu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden oikeusvaikutuksiin, joista on säädetty Maankäyttö- ja Rakennuslaissa. (MRL).

Tapiola on tunnettu 1950-luvun puutarhakaupunki-ideaaliin liittyvän kaupunkisuunnittelun ansiosta. Se rakennettiin hyvän asuin-
ympäristön ihannekaupungiksi, jossa puistoilla oli paitsi esteettisiä tavoitteita, ennen muuta myös sosiaalinen funktio asukkaiden viihtyvyyden ja hyvinvoinnin näyttämöinä. Tapiolan miljöö koostuu suomalaisen metsämaiseman, perinteisen kulttuurimaiseman sekä modernin arkkitehtuurin ja maisema-arkkitehtuurin harmonisesta liitosta. Kasvillisuus on keskeinen tekijä ulkoympäristön muotoutumisessa. Tapiolassa säilytettiin runsaasti alkuperäistä puustoa ja luonnonympäristöä. Omaleimaisuus syntyy kuitenkin myös runsaan istutetun kasvillisuuden ansiosta.

Tapiolan ulkoalueet ovat huolellisen suunnittelun ja laadukkaan viherrakentamisen tulosta, joka alkoi Asuntosäätiön toimesta jo

1950-luvun alussa. Kaavoitusvaiheessa luotiin viheraluejärjestelmä, jonka kehittäminen jatkui aina pienimpään etupuutarhaan ja laatoitusdetaljin toteutukseen asti. Ympäristöä ja ulkotiloja syvällisemmin tarkasteltaessa paljastuu urauurtava maisemasuunnittelu, jonka esikuvat löytyvät mm. pohjoismaisesta puutarhataiteesta. Voidaan sanoa, että maisema-arkkitehtuuria, laaja-alaista ja kattavaa ulkotilojen suunnittelua, nähtiin ensimmäistä kertaa maassamme juuri Tapiolassa. Puutarha-arkkitehtien ansiosta syntyi rikas ja omaleimainen ympäristö, joka kunnioittaa paikan alkuperäistä luonnetta lisäten siihen kuitenkin uutta sisältöä. Pääasiassa Tanskassa opiskelleet suunnittelijat olivat omaksuneet vaikutteita modernismin ajan uusista puutarhoista ja puistoista. Tunnistettavia esikuvia ovat mm. vuonna 1944 valmistunut Malmön Friluftstad ja vuonna 1945 valmistunut Göteborgin Guldheden. Tanskalaisella maisema-arkkitehdillä C.Th. Sörensenilla oli ilmeinen vaikutus sekä opettajana että suunnittelijana. Tapiolan puutarha-arkkitehteista Jussi Jännes viittaa usein amerikkalaisen Thomas Churchin sekä brasilialaisen Roberto Burle-Marxin ajatusmaailmaan ja muotokieleen, joiden töistä tunnistettavia piirteitä on siirtynyt myös Tapiolaan.

Tapiola on nyt 50-vuotias ja monille ulkoalueiden kunnostustoimenpiteille on ilmeinen tarve. On tärkeää, että puistojen ja puutarhojen alkuperäinen luonne ja sisältötavoitteet ymmärretään, kun etsitään ratkaisuja kasvillisuuden hoito- ja uusimiskeinoiksi sekä tehdään päätöksiä viheralueiden kehittämisestä. Usein unohtuu viheralueiden pitkäjännitteisen hoidon ja jatkuvan kunnossapidon merkitys, mikä on perinteisesti ollut elimellinen osa Tapiolaa.

Työn tavoitteena on ollut Tapiolan vanhimpien osien yleisten alueiden kasvillisuutta koskevan arviointi-, luokitus- ja arvotuskonseptin laatiminen sekä ohjeet kasvillisuuden uusimiseksi ja hoidon määrittämiseksi. Ohjeella tähdätään kasvillisuuden johdonmukaiseen kehittämiseen pitkällä aikajänteellä Tapiolan ominaispiirteitä kunnioittaen.

Perusselvityksillä on pyritty luomaan kokonaiskuva viheralueiden sisällöstä sekä kasvillisuuden merkityksestä maisemassa ja kaupunkikuvassa. Viheralueiden suunnittelun ja rakentamisen historiaa on tutkittu työn edellyttämässä laajuudessa. Kasvillisuuden kehityskaarta on arvioitu vertaamalla lähtöaineistoa nykytilaan. Lisäksi on pyritty huomioimaan tulevat maankäyttö- ja lisärakentamisalueet sekä niiden tuomat muospaineet kasvillisuudelle. Työ antaa suuntaviivoja myös olemassa olevan viheralueiden hoitoluokituksen ja luonnonhoitosuunnitelman tarkistuksiin.

Kasvillisuuden uusimis- ja hoito-ohjeet on valmisteltu yhteistyössä Espoon kaupungin viranomaisten, Tapiolan Lämpö Oy:n ja muuseoviranomaisten kanssa.

1 LÄHTÖKOHDAT

Kasvillisuuden hoito- ja uusimisohjelman kohteena ovat julkiset viheralueet: puistot ja puistikot, ei kuitenkaan metsä- ja luonnonalueet. Siihen sisältyvät katualueet, erityisesti sisäänatuloväylät ja sisääntulojen liittymäalueet, kevyenliikenteen raitit tärkeimpänä Tapionraitti, aukiot ja lähiökeskukset sekä Otsolahden rannat. Yleisten alueiden lisäksi on tutkittu tilallisesti yhtenäiset liittymäpinnat tontteihin sekä metsäalueisiin. Työssä on keskitytty alueen maisemallisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokkaisiin ja tyypillisiin kohteisiin. Ohje käsittelee pääasiassa istutettua ja säilytettyä kulttuurikasvillisuutta puistomaisilla alueilla. Nykytilaa peilataan alkuperäiseen toteutukseen ja sen jälkeisiin muutoksiin. Nykyistä viheralueiden hoitoluokitusta on käytetty tarkastelun pohjana. Tämä työ ei koske rakenteita, varusteita eikä kalusteita. Niiden osalta tulee laatia erillinen selvitys sekä kunnostus- ja uusimisohje.

Kasvillisuuden hoito- ja uusimisohjelma on jatkoa Tapiolan ulkoalueiden perusparantamisen yleissuunnitelmalle (Maisemasuunnittelu Iisakkila & Byman Oy, 1991). Se täydentää Tapiolan puuston hoito- ja uudistussuunnitelmaa 2000-2030 (LT-Konsultit, 1999) puutarha- ja puistomaisten alueiden osalta.

Tapiola on säilynyt runsaista muutoksista huolimatta suhteellisen eheänä kokonaisuutena. Maiseman arkkitehtuuri, vihreä johtolanka, on edelleen selvästi havaittavissa ja toimiva viitekehys koko kaupunginosalle. Alkuperäiset maankäytölliset ja maisemalliset ratkaisut ovat olleet niin vahvoja, että ne ovat kestäneet myös kaupunkirakenteen muutokset ja täydennykset. Puutarhakaupungin ilme on paitsi kaavallisen johdonmukaisuuden, paljolti myös kasvillisuuden varassa. Lakialueiden ja ylärinteiden havupuuvaltaiset metsät muodostavat ehjän taustan rakentamiselle. Avoimet nurmialueet ovat riittävän laajoja kokonaisuuksia erottamaan ja yhdistämään lähiöt toisiinsa. Metsäisten alueiden tulevaisuus riippuu paljolti kasvillisuuden luontaisesta uusiutumiskyvystä. Puistoalueilla kehitystä tulee ohjata määrätietoisemmin.

Suurin kasvillisuuden ei-toivottuun muuttumiseen vaikuttanut osatekijä on hoidon intensiteetin oleellinen väheneminen, mikä johtuu hoitoresurssien jatkuvasta supistamisesta. Suhtautuminen ulkoalueisiin on myös selvästi alkuaikojä välinpitämättömämpää.

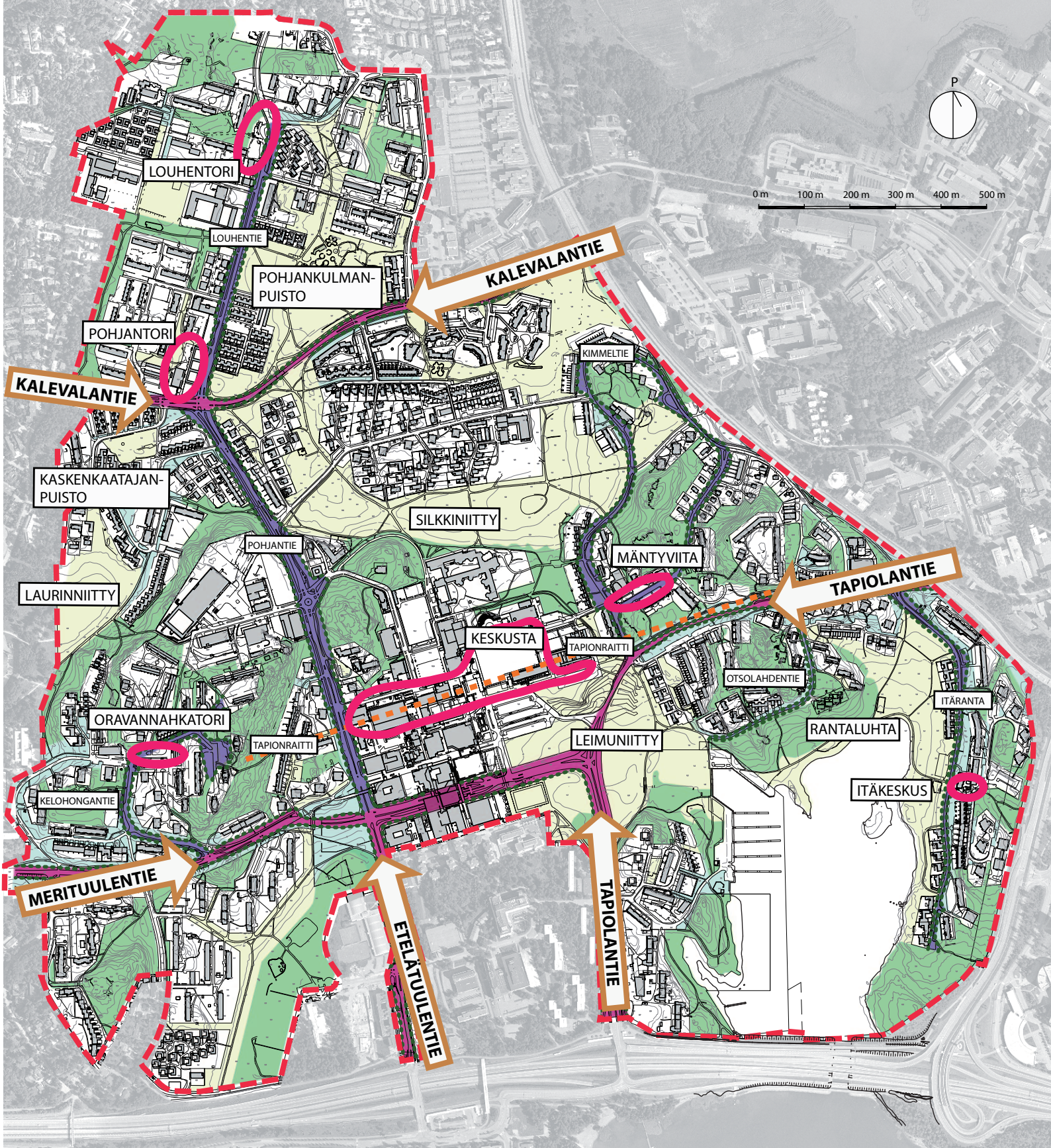

Tapiola, illustraatio vuoden 1969 tilanteesta.

Kuva: SRM

VIHERALUEIDEN SUUNNITTELUN JA TOTEUTUKSEN HISTORIA KASVILLISUUDEN NÄKÖKULMASTA

Tapiolan alkuperäinen maankäyttö pohjautuu Otto-I. Meurmanin vuonna 1945 laatimaan rakennussuunnitelmaan, jonka tavoitteena oli puutarhakaupunkimainen yhdyskunta. Vanhimman Tapiolan alue on jaettu kolmeen laajojen puistoalueiden (Silkkiniitty, Leimuniitty, Laurinniitty ja Pohjankulman puisto) erottamaan lähioon: itäiseen, läntiseen ja pohjoiseen, sekä keskellä sijaitsevaan liike- ja kulttuurikeskustaan. Erityisesti itäisen ja läntisen lähion kaupunkirakenteellista perusajatusta voidaan pitää maisemälähtöisenä. Rakennukset, rakennusryhmät ja tiestö asettuvat paikoilleen maaston muotojen mukaan. Rakentaminen sijoittuu pääsääntöisesti puuston sisään metsäisille alarinteille ja entisten peltoalueiden laidoille. Metsäsaarekkeisiin tosin liittyy myös laajemmalle alueelle ulottuvaa rakentamista mm. Aarnivalkean ja Kimmelmetsän alueella. Kaskenkaatajan rivitaloalue sijaitsee kokonaisuudessaan entisellä peltoalueella. Rantojen välittömään läheisyyteen ei ole sijoitettu lainkaan rakentamista. Metsäisten kukkuloiden korkeimmat kohdat ja jyrkimmät rinteet on jätetty rakentamatta. Poikkeuksena ovat itäisen lähion Otsonkallion alue sekä Länsikorkeen alue. Kerrostalorakentaminen sijoittuu yleisimmin metsäisille alueille, rivitalot avoimien alueiden reunoille. Asuinrakennusten kerroskorkeus nousee vähitellen rinteille noustaessa siten, että kattomaisema jää kuitenkin puuston suojaan. Vain Länsikorkeen tornitalot ja Mäntytorni kohoavat latvuston yläpuolelle. Ne ovat läntisen ja itäisen lähion komeat ja kaukaa tunnistettavat maamerkit.

KOhteet/OSA-ALUEET

SUUNNITTELUALUE

METSÄINEN VIHERALUE

AVOIN/PUOLIAVOIN PUISTOALUE

PUISTOMAINEN VIHERALUE

PÄÄSISÄÄNTULOVÄYLÄ

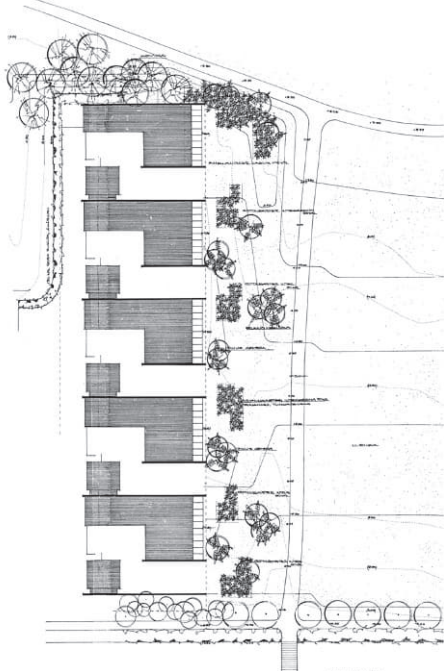
PAIKALLISESTI MERKITTÄVÄ KATUMILJÖÖ

LIIKENNEALUEISIIN LIITTYVÄ VIHERALUE

ALUEKESKUS

(yllä) As Oy Louhentie 5.

C.J. Gottbergin istutuspiirustus vuodelta 1969. Suunnitelmassa tulee hyvin esille yksityisen ja julkisen alueen luonteva rajautuminen toisiinsa.

Piirustus: Espoon kaupunginmuseo

(yllä, oik.) As Oy Louhentie 1.

Rakennusten keskelle muodostuu kaunis, omenapuiden reunustama sisäpiha.

Kuva: B&R

Tapiolan viheralueiden suunnittelu alkoi samaan aikaan kaavoituksen ja rakennusten suunnittelun kanssa. Puutarha-arkkitehdit olivat mukana suunnitteluryhmissä alusta asti. Nils Oréto teki itäisen lähiön alueella laajan maisemainventoinnin, jonka tuloksena merkittiin kartoille säilytettävät metsät, yksittäiset komeat puut, kallioalajastumat ja linnoitusalueet. Viheralueiden lähtökohtana olivat Hagalundin kartanon 1700-luvulta periytyvän viljely- ja metsämaiseman tarjoamat puitteet. Maiseman tilarakenne jätettiin osaksi Tapiolan kaupunkirakennetta. Luontaisesti puistoiksi soveltuvat alueet jätettiin rakentamatta. Pellot ja niityt muotoutuivat avoimien puistojen ketjuksi, joka jatkui katkeamatta rakentamisen lomassa. Oréto ajoi voimakkaasti nykyisen Silkkiniityn paikalla olleen peltoalueen muuttamista puistoksi. Alkuperäistä luontoa säilytettiin laajoina kokonaisuuksina. Kallioiset lakialueet ja metsät jätettiin rakentamisen ulkopuolelle. Osittain säilyttämiseen vaikutti myös se, että kallioalueilla sijainneet linnoituslaitteet haluttiin säilyttää. Lakimetsät muodostavat edelleenkin eheän siluetin koko Tapiolan alueelle.

Korttelipuistoja on Tapiolassa vain muutamia. Tällaisina voidaan pitää mm. Kaskenkaatajanpuistoa sekä Mäntyviidan päätteenä olevaa nk. Neulaspuistoa altaineen ja kelloineen. Myös lähiöiden liikekeskuksiin on liittynyt istutettuja aukioita ja pieniä puistikoita.

Kaavoituskäytännöstä johtuen tontit ovat pieniä. Varsinkin kerrostalotontit eivät ole juuri rakennusten pohjapinta-alaa suurempia. Piha- ja puistosuunnitelmia tehtäessä virallisia kaavarajoja ei ole huomioitu, vaan suunnitelmat ulotettiin käsittämään visuaalisia kokonaisuuksia. Suurin osa alueista on yhteiskäytössä. Pihat muuttuvat huomaamattomasti puistoksi ja edelleen metsäksi ilman aitoja tai muureja. Pienet etupuutarhat rakennusten sisäänkäyntien yhteydessä olivat vastakohta säilyvälle luonnonkasvillisuudelle. Rakennuksien maastoon sovittamiseen ja katujen linjaukseen kiinnitettiin runsaasti huomiota. Suunnitelmat tehtiin vain niille alueille joita ei voitu säilyttää luonnontilassa. Usein tontin kadunpuoleiset alueet ovat puisto- tai puutarhamaisia, takapihat luontoa. Rakennetut alueet liittyvät puistomaisesti avoimiin viheralueisiin.

As Oy Pohjantie 6.

Rivitalon etupuutarha.

Kuva: B&R

Tapiolan pinta-alasta oli vuoden 1958 kaavavaiheessa tonttimaata 81 hehtaaria, liikennealueita 24 hehtaaria ja viheralueita 135 hehtaaria. Jussi Jännes kirjoittaa vuonna 1964: ”Korostaisin erikoisesti Tapiolan puistoille luovutettujen alueiden suuren koon merkitystä. Asukkaiden puistoille aiheuttama rasitus pääsee jakaantumaan riittävän laajoille pinnoille, jotka silloin kykenevät täyttämään tehtävänsä aivan toisin kuin pienet, ylikuormitetut ja liikenteen syömät puistot. Tapiolassa lähiöt on yhdistetty ja erotettu toisistaan laajoilla vihervyöhykkeillä, jolloin jokaiselle alueelle muodostuu oma luonne ilman että se olisi vierotettu naapuriyhteyksistään.”

Maankäyttö on tiivistynyt vuosien mittaan. Keskusta-alue on laajentunut merkittävästi ja alkuperäisessä suunnitelmassa esitetty Leimuniityn ja Hakalehdonpuiston yhdistävä itä-länsisuuntainen puistoyhteys on hävinnyt. Suuri muutos on tapahtunut myös pohjoisen Tapiolan alueella, jossa lisärakentamista on runsaasti. Myös liikennealueiden määrä ja tehokkuus on lisääntynyt autoistumisen moninkertaistumisen myötä. Kehä I:n ja Länsiväylän levennykset ja liittymäalueiden laajennukset heijastuvat myös Tapiolan sisään. Etelätuulentien rakentaminen on tuonut kokonaan uuden sisään-tulosuunnan. Keskusta-alueen uudet kadut ja pysäköintialueet edustavat aiempaa tavanomaisempaa toteutusta. Vanhimmat alueet ovat kuitenkin säilyneet ilmeeltään ja miljööltään suhteellisen muuttumattomana.

Tapiolan kaikki viheralueet ovat huolellisen suunnittelun tulosta. Tapiolaan on laadittu ennen vuotta 1969 lähes 150 puisto- ja pihasuunnitelmaa. Heikki von Herzen kutsui Tapiolaa suunnittelemaan arkkitehtien lisäksi myös puutarha-arkkitehteja. Työn aloitti itäisessä lähiössä suomalaissyntyinen Nils Orénto, joka kuitenkin palasi pian takaisin Tukholmaan. Jussi Jännes on laatinut Tapiolaan 81 kohteen puisto- ja pihasuunnitelmat. Hänen lisäksi suunnitelmia ovat tehneet vuosina 1953-69 Harald Carstens, C.J. Gottberg, Laura Koskela, Katri Luostarinen, Maj-Lis Rosenbröjer, Onni Savonlahti ja Erik Sommerschild.

Alkuperäiset suunnitelma-asiakirjat esittivät usein vain kohteen maisemallisen perusratkaisun ja tavoitetilan rakentamisen jälkeen. Tarkkoja mitoitus- tai määrätietoja tärkeämpää oli tilallinen kokonaisuus, kasvillisuuden ryhmittely ja lajivalikoima. Asuntosäätiön ylipuutarhuri C.J. Gottbergin huoleksi jätettiin maaston viimeistely, säilytettävän kasvillisuuden arvioiminen sekä tekniset yksityiskohdat.

Olemassa olevaa puustoa ja luonnonkasvillisuutta haluttiin varjella tarkasti. Rakennetuilla alueilla luonnonkasvillisuutta täydennettiin runsailla istutuksilla. Istutetut koristekasvit olivat vastakohta säilyvälle luonnonkasvillisuudelle. Lajit olivat eksoottisen näköisiä ja kasvutavaltaan tai väriltään huomiota herättäviä. Näin haluttiin tietoisesti saada aikaan mielenkiintoinen vuoropuhelu ja voimakas kontrasti alkuperäisen luonnon ja uuden puutarhan välille. Suuret avoimet nurmikat sekä eri väreihin ja muotoihin sommitellut

Verivaahterat Aarnivalkeantien kulmassa kesällä 2007.

Kuva B&R

Jalopähkinä-ryhmä Mäntyviidan Neulapuistossa.

Kuva: B&R

massaistutukset ovat keskeinen osa Tapiolan kaupunkikuvaa. Talven pitkää lehdetöntä aikaa silmällä pitäen laadittiin nk. talviturkki-suunnitelma, jonka tavoitteena oli lisätä havukasvien käyttöä.

Suunnittelussa tähdennettiin vehmaan luonnon merkitystä vastapainona kiihkeälle elämänrytmille. Puistoilla oli korostetusti sosiaalinen ja yleishyödyllinen päämäärä. Niiden tuli palvella asukkaiden virkistytymis- ja kohtaamispaikkana - ei vain kaupunkia kehystävänä taustana. Viheralueet olivat osa asumisväljyyttä. Myös lapsille ja nuorille haluttiin tarjota omia leikki- ja pelialueita. Puistojen tuli yhdistää asunnot julkisiin ja kaupallisiin palveluihin. Puistokäytäviä pitkin kuljettiin turvallisia reittejä kouluihin, päiväkoteihin, kirkkoon, elokuvateatteriin ja ostoskeskuksiin.

Tapiolaa suunnitelleet puutarha-arkkitehdit, eritoten Jussi Jännes, halusivat saada aikaan mielenkiintoisen vuoropuhelun suomalaisen luonnonkasvillisuuden ja koristekasvillisuuden välille. Istutetut kasvilajit olivat useimmiten eksoottisen näköisiä ja kasvutavaltaan tai väriltään huomiota herättäviä, kuten jalopähkinä, katsura, hopeapaju, punalehtiset vaahterat tai happomarjapensaat. Näin haluttiin tietoisesti saada aikaan voimakas kontrasti alkuperäisen luonnon ja uuden puutarhan välille. Mäntyjä kasvavat karut kallioalueet ja metsät antoivat eleettömän taustan vehreille nurmilaaksoille. Massaistutuksilla korostettiin maiseman kohokohtia. Jännes tähdensi istutusten mittakaavan oikeaa suhdetta laajoihin puisto-alueisiin. ”Istutusten ripottelu tekisi lähinnä hullunkurisen vaikutelman”. Kasvillisuuden väreillä oli olennainen merkitys sommitelmien luomisessa.

Suuri osa Tapiolasta oli ja on metsäistä luonnonaluetta. Puustoa hoidettiin ja valmennettiin alusta asti siten, että sillä oli paremmat mahdollisuudet kestää rakentamisen rasituksia. Lajivalikoima haluttiin säilyttää mahdollisimman monipuolisena. Karuilla alueilla puiden kasvuedellytyksiä parannettiin tuomalla uutta kasvualustaa. Metsien luonteen muuttamista liian puistomaiseksi vältettiin.

Tähän työhön on ollut runsaasti lähtötietomateriaalia saatavissa. Alkuperäissuunnitelmia ja arkistoitua valokuva-aineistoa on täydennetty kenttätutkimuksilla. Lisäksi on haastateltu avainhenkilöitä. Myös kirjallisia lähteitä on käytetty hyväksi. Näin on ollut mahdollista saada tietoa suunnittelun tavoitteista sekä perusteluja toteutettujen ratkaisujen valintaan. Alkuperäisiä puisto- ja puutarhasuunnitelmia on analysoitu yleispiirteisesti keskittyen erityisesti kasvillisuuteen ja sen käyttöön. Ulkoalueiden suunnitteluhistoriaa ja rakentamisen vaiheita voi seurata melko tarkasti kattavan valokuva-aineiston avulla. Tapiolan Lämmöllä on ollut tarkat hoitokartat jo 1960-luvulla, joista myös selviää mm. alueiden kasvillisuuslajin ja yksilön tarkkuudella. Nämä kartat ovat Tapiolan Lämmön arkistossa. Ne löytyivät työn loppuvaiheessa eikä aineistoa ollut mahdollista käydä läpi.

ALKUPERÄINEN TOTEUTUS

Tapiolan ulkoalueiden rakentaminen oli oma erityinen prosessinsa. Suomessa ei ollut aiemmin toteutettu yhtä mittavaa viherrakennushanketta. Asian hallitsevia urakoitsijoita ts. viherrakentajia sanan nykyisessä merkityksessä ei ollut. Lisäksi rakennusmenetelmät olivat alkeellisia ja käsityövaltaisia. Koska rakentaminen käsitti paitsi istutuksia, myös mittavia maastonmuotoilu- ja maansiirtotöitä, oli viherrakentaminen jättiläisurakka. Työn toteuttajaksi perustettiin Asuntosäätiön puutarhatoimisto keväällä 1954. Asuntosäätiön yli-puutarhuri C.J. Gottberg on ollut avainasemassa Tapiolan suunnittelussa ja rakentamisessa.

Von Herzenin mielestä kasvillisuudella oli olennainen merkitys puutarhakaupungin hengen luomisessa. Siksi Tapiolan ulkoalueiden toteuttamiseen oltiin valmiita sijoittamaan myös taloudellisesti. Rahavaroja ei kuitenkaan saatu automaattisesti. Jos voitiin osoittaa, että maisemasuunnittelun avulla oli saavutettu taloudellista hyötyä muissa kustannuksissa, kuten tierakentamisessa tai kalliissa maastoleikkauksissa, säästetyt varat voitiin saada viherrakentamiseen. Se mitä rakennettiin tehtiin laadukkaasti. Puiden ja aluskasvillisuuden työmaa-aikaiset suojaukset kuuluivat automaattisesti jokaiseen hankkeeseen. Määräyksen noudattamista tehostettiin tuntuvilla uhkasakoilla.

Huolellisen maaston muotoilun ja rakentamisen maastoon soittamisen lisäksi viheralueet salaojitettiin ja pintavesien ohjaamiseen kiinnitettiin muutoinkin erityistä huomiota. Kasvillisuuden menestyminen turvattiin riittävän paksulla kasvualustakerroksella mahdollisimman laadukasta multaa. Kasvualustana käytettiin kaikki paikalta saatu ruokamulta ja lisäksi hankittiin peltomultaa Helsingin ympäristöstä. Peltomultaa parannettiin maatuneella suoturpeella ja kuorihumuksella. Kasvialustan sekoitus tehtiin käsityönä ja sopivia sekoitussuhteita etsittiin Asuntosäätiön toimesta itse.

Ensimmäisten istutusten tavoitteena Asuntosäätiöllä oli saada mahdollisimman nopeasti valmiin näköistä ympäristöä, joten haluttiin käyttää niin suuria taimia kuin mahdollista. Yritettiin myös löytää nopeakasvuisia lajeja. Kasvimateriaalin hankinta oli vaativa tehtävä, sillä pinta-alat olivat laajoja ja kasvimäärät suuria. Asuntosäätiön oma taimisto tuotti aluksi taimimateriaalia. Taimimateriaalia hankittiin ja viljelysopimuksia tehtiin monien kotimaisten taimistojen kanssa. Lisäksi hyödynnettiin mm. Mustilan arboretumia, Träskendan puistoa ja lähialueiden taimikkoja. Jalopähkinöitä ja havuja (mm. makedonianmäntyjä) saatiin Mustilasta. Isojen puiden siirtoa tehtiin paljon talvityönä. Koivun taimia otettiin alueen pelloilta. Ulkomailta tuotettuja kasveja käytettiin myös, mutta heikko talvenkestävyys on kostautunut laajojen alueiden pakkastuhoina.

Havukasvien suojaamista auringolta 1950-luvun Tapiolassa. Suurena istutetuista taimista pidettiin hyvää huolta. Kuva: Jussi Jänneksen arkisto (SRM)

VIHERALUEIDEN HOITO

Asuntosäätiö huolehti Tapiolan viheralueiden suunnittelusta, rakennuttamisesta ja rakentamisesta. Se myös hoiti alueita 1-2 vuotta rakentamisen jälkeen. Asuntosäätiöllä ei kuitenkaan ollut valmiuksia kattavaan kunnossapitoon. Tehtävän otti hoitaakseen Tapiolan Kunnallistekninen huolto (nyk. Tapiolan Lämpö Oy), joka perustettiin 1950-luvun puolella välissä. Se oli alussa taloyhtiöiden omistuksessa ja kantoi ns. ruusuveroa, jolla kunnossapitokustannukset katettiin. Espoon maalaiskunnalla ei ollut varaa eikä organisaatiota hoitaa näin laajoja viheralueita. Malli oli saatu Ruotsista. Tapiolan Lämmöllä oli alusta asti keskeinen rooli istutettujen alueiden kehittämisessä ja hoidossa. 1970-luvulta lähtien Asuntosäätiö alkoi luovuttaa puistoalueita Espoon kaupungille, ja Tapiolan Lämpö jatkoi hoitotyötä kaupungin urakoitsijana. Ensimmäinen suora hoitosopimus kaupungin kanssa tehtiin vuonna 1982.

Tapiolan Lämpö Oy:n puutarhurit ja hortonomit ovat vaalineet Tapiolan viheralueita vuosikymmenien ajan. Ylläpidon tavat ja kasvillisuuden hoidon erityiskeinot ovat siirtyneet sukupolvelta toiselle viime vuosiin asti. 1950-luvulla Kunnallisteknisen huollon palveluksessa oli 61 henkilöä. Tuolloin viheralueiden hoidossa oli sen historian aikana eniten työntekijöitä per hoitoneliö. Hoitosopimuksia oli taloyhtiöiden kanssa 1960-luvun alusta asti. Työntekijöitä oli enimmillään 1970-luvun lopussa, jolloin vakituisia työntekijöitä oli 135 ja lisäksi kesätyövoimaa 50 henkeä. Työissä oli paljon koulutettua ammattiväkeä. Puistoilla oli usein omat vakituiset huoltajansa, jotka tunsivat alueensa läpikotaisin ja olivat tietysti myös asukkaiden tuntemia luottohenkilöitä.

Tapiolan Lämmön puutarhuri Erkki Honkanen oli ulkoalueiden hoidon avainhenkilö ja kekseliäs innovaattori 1950-luvun puolivälistä alkaen yli 30 vuoden ajan. Hänen laatimansa hoitoluokitus oli käytössä jo 1960-luvulla. Luokkia oli neljä: kesäkukat, perennat, nurmi (jossa 2 alaluokkaa) sekä metsiköt ja niityt (hoito 1-2 kertaa kesässä).

1970-luvun jälkeen konekanta kasvoi. Työmenetelmiä ja koneita kehitettiin itse. Erityisesti nurmien hoito vaati kunnollisia koneita. Isot nurmet leikattiin traktorivetoisella kelaleikkurilla, pienet vaakatasoleikkurilla. Hoitotyöhön saatiin motivaatiota järjestämällä mm. ruohonleikkukilpailuja. Kesäkukkaryhmät olivat ylivoimaisesti isoin työllistäjä. Tapiolan kunnallisteknisellä huollolla oli myös omaa taimituotantoa. 1950-luvulla leimukukkia tehtiin itse lavatarrassa. Kehäkukkaa saatettiin tehdä yli 10.000 tainta kesässä. Sipulit ostettiin mm. Keskon kautta, omaa maahantuontia ei ollut.

Vuorimännyt oli tarkoitus alun perin hoitaa typistämällä. Pääkohteena pidettiin keskusaltaan ympäristöä. Työnjohto ei aina oivaltanut nyppimisen tarkoitusta, joten osa pensaista jäi välillä typistämättä. Nykyään vuorimäntyjä typistetään edelleen keskustan alueella, keskusaltaan ympärillä sekä vaihdellen eri puolilla Tapiolaa, kuten Itärannassa. Paikoin keskeisillä alueilla typistäminen on jäänyt. Mäntyviidassa elokuvateatterin edessä vuorimännyt ovat päässeet kasvamaan yli, jolloin niiden kasvutapa on muuttunut alkuperäisestä tavoitteesta. Myös osa marjakuusista oli ajateltu leikattaviksi. Tapiontorin portaikossa, kirkon pohjoispuolella ja Pohjantorilla marjakuusien oli tarkoitus olla tiukasti muurimaiseksi muotoiltuja.

Hoidon taso ja toisaalta siihen käytettävissä olevat resurssit ovat muuttuneet oleellisesti viimeisen 30 vuoden aikana. Nykyään hoito on urakoitettu ja se kilpailutetaan määrävuosina. Tällä hetkellä Tapiolan viheralueita hoitavan henkilöstön määrä Tapiolan Lämmössä on noin 23. Paitsi määrärahat, myös henkilöresurssit ovat pudonneet dramaattisesti. Tämä näkyy ennen muuta alueiden yleisilmeen rapistumisena ja pienten, herkkien yksityiskohtien ja kukkakasvien katoamisena. Tapiolan Lämmöllä on paljon hiljasta tietoa, joka on kehittynyt vuosikymmenten aikana ja välittynyt perimätietona puutarhurilta toiselle. Kohteita hoidetaan usein tradition vuoksi, koska niin on aina tehty, vaikka hoitoluokka ei edellyttäisi. Tämä on edesauttanut monien Tapiolan kasvillisuudelle ominaisten piirteiden säilymistä.

Tapiolan ulkoalueiden hoidossa tapahtui oleellinen muutos 1990-luvun taloudellisen laman aikana. Hoitourakan nimellishinta putosi viidessä vuodessa (1991-1995) yli 35%. Vaikutus hoidon tasoon oli dramaattinen. Vaikka urakkahinta on viime vuosina kivunnut aiemmalle tasolle, ei usean vuoden hoitamattomuuden vaikutuksia ole täysin pystytty korjaamaan vielä. Kasvillisuudelle lyhytkin hoidon puuttuminen aiheuttaa vaurioita ja muutoksia, joita joudutaan elvyttämään pitkään tai alueita täytyy jopa perusparantaa kokonaan.

Tapiolan puistojen ja yleisten alueiden tavoitteellinen hoitotaso on määritetty valtakunnallisen viheralueiden hoito- ja käyttöluokituksen mukaisesti. Se on tarkoitus päivittää vuonna 2008.

NYKYTILAN KARTTOITUS

INVENTOINTI

Työn pohjaksi on tehty maastokartoitus vuoden 2007 aikana. Maastotöitä käytiin kaikkina vuodenaikoina, jotta kausivaihtelut saatiin dokumentoitua. Maastoinventointia on verrattu vuonna 1990 tehtyihin maastotutkimuksiin. Alueita on dokumentoitu valokuvaamalla. Lisäksi on tehty ilmakehu- ja kartta-analyysi eri vuosien tietojen perusteella.

Maastotöiden yhteydessä alueita tarkasteltiin myös suhteessa käytössä olevaan viheralueiden hoitoluokitukseen. Käytännössä on havaittavissa ristiiriitoja ja epätasaisuutta samaan hoitoluokkaan kuuluvien alueiden hoitotasossa. Myös hoitoluokka-alueiden rajaukset ovat paikoin vaikeasti tunnistettavia. Vierekkäiset, eri hoitoluokkaan kuuluvat alueet voivat näyttää maastossa aivan samantaisilta. Tavoitteenasettelussa on huomioitu Espoon vuonna 2007 hyväksytyn uuden hoito- ja käyttöluokituksen mukaiset hoitoluokat ja niiden käytön ohjeistus.

ANALYYSI

Lähtötietoaineiston ja maastotutkimusten perusteella on tehty arvio Tapiolan ulkotilojen kokonaisuudesta, ominaispiirteistä ja ongelmista sekä kasvillisuuden merkityksestä maisemassa ja kaupunkikuvassa. Analyysi on tehty vertailemalla alkuperäistä suunnitelma- ja toteutusaineistoa vuoden 1990 selvitykseen sekä nyt tehtyihin selvityksiin.

Tyypillisiä piirteitä ovat metsäisten ja avoimien alueiden luonteva vaihtelu, huolellinen maaston käsittely ja istutusten sovittaminen siihen sekä rakennuksiin liittyvien pihojen ja puutarhojen muuttuminen sulavasti luonnonympäristöksi.

Tapiola hahmottuu alueen ulkopuolelle näkyminä Länsiväylän sekä Kehä I:n suuntaan. Oleelliset tekijät ovat puustoinen siluetti kaukomaisemassa, reunakasvillisuuden ja rakennusten suhde avoimeen puistotilaan sekä Otsolahden rannan käsittely. Hienoin näkymä on tällä hetkellä Kehä I:n ja Tapiolantien liittymästä Otsolahdelle ja Rantaluhtaan. Avoimen nurmipinnan yli avautuvaa maisemaa kehystää monipuolinen kasvillisuus, joka korostaa rakennettua ympäristöä ja kiteyttää puutarhakaupungin perusajatuksen nopeasti autolla liikkuvallakin.

Ilmakuvia Leimuniityn alueelta. Ilmakuvat ovat vuosilta 1959, 1972 ja 2007.

Kuvat: Maanmittaushallinto

MUUTTUVA MAANKÄYTTÖ

Tapiolaan on suunnitteilla useita maankäyttömuutoksia sekä lisä- ja täydennysrakentamista. Merkittävimmät hankkeet ovat metron rakentaminen ja siihen liittyvät keskustaan sijoittuvat asema- ja pysäköintitilat, uusi teatterirakennus Leimuniityn eteläreunaan, Kehä I:n kattaminen sekä ns. Maarinsolmun liittymän rakentaminen. Kansallismaisemaan kohdistuvat muutokset tulee ennakoida huolellisella suunnittelulla sekä maisema- ja ympäristövaikutusten arvioinnilla. Seurausvaikutukset on hyvä tiedostaa ja kaikissa toimenpiteissä tulee pyrkiä alkuperäisen maisema-arkkitehtuurin henkeä kunnioittaviin ratkaisuihin. Kasvillisuuden käyttö osana kaupunkikuvaa tulee huomioida. Tavoitteiden ja toimenpide-ehdotusten laadinnassa on pyritty ennakoimaan tulevia muutostarpeita viheralueiden suhteen ja annettu suuntaviivoja tulevien alueiden suunnittelemiseksi. Oleellista on ymmärtää mihin kokonaisuuteen tuleva rakentaminen tulee sovittaa ja mitkä ovat alkuperäisen miljööän arvot.

Keskeinen näkymä Kehä I:n suunnasta Tapiolantieltä Otsolahdelle. Näkymä on vuosien kuluessa lähes sulkeutunut. Mäntyryhmä on liian tiheä ja pumppaamon vieressä pensasvaahterat turhan korkeita.

Kuva: B&R

KOHOKOHTIA:

- 1 **Louhentie;** katumiljö
- 2 **Pohjankulman puisto;** säilynyt puistokokonaisuus
- 3 **Pohjantori;** pensassommitelma uusittu alkuperäistä suunnitelmaa mukaillen vv. 2002
- 4 **Kaskenkaatajanpuisto** (Kaskipuisto); säilynyt puisto, peruskorjattu vv. 1994-95 alkuperäistä suunnitelmaa mukaillen. Käytön väheneminen näkyy kivituhkapintojen heinittymisenä.
- 5 **Laurinniitty;** säilynyt puisto
- 6 **Silkkiniitty/Poutaniitty;** säilynyt puistokokonaisuus, peruskorjattu vv. 2002
- 7 **Tapionraitti;** säilynyt yleisilme
- 8 **Kelohongantie;** katumiljö
- 9 **Menninkäisentie;** katumiljö
- 10 **Leimuniityn pohjoisosa ns. kirkonrinne;** säilynyt puistokokonaisuus, arvokkaat vanhat männyt, säilynyt pensassommitelma 1960-luvulta
- 11 **Rantaluhta;** säilynyt puistokokonaisuus
- 12 **Merkittävä näkymä**
- 13 **Tapiontorin** portaikon istutukset
- 14 **Neulaspuiston** jalopähkinät

EPÄKOHTIA:

- 1 **Louhentori;** ränsistynyt yleisilme
- 2 **Sisääntulotien maisema;** Kalevalantie, Etelätuulentie
- 3 **Kalevalantien ja Pohjantien liittymän lounaislohko;** ylitie puusto peittää ja varjostaa asuinrakennuksia. Vaahterat ja männyt kilpailevat kasvutilasta
- 4 **Kaskenkaatajantie;** Pusikoituva alue. Alkuperäinen tilallisuus häviämässä.
- 5 **Oravannahkatori;** alkuperäiset istutukset hävinneet, hoitamaton
- 6 **Tornitason ja Naavakallionpolun risteys;** perennaisutus hävinnyt ja pienentynyt
- 7 **Tapionraitin ja Pohjantien liittymä;** marjakuuset ylikasvaneita (mittakaavavirhe)
- 8 **Tapiontori;** alkuperäiset suunnitteluideat hävinneet
- 9 **Keskusallas;** huonokuntoiset jalopähkinät
- 10 **Keskuspysäköintialue;** alkuperäistä suunnitelmaa tiheämmässä kasvavat vaahterat peittävät näkymää Otso-lahdelle
- 11 **Leimuniitty;** leimukukka-sommitelma muuttunut (lajit muutettu), ei vastaa alkuperäistä suunnitteluideaa, oakuuset ylikasvaneita.
- 12 **Tapiolantie;** liian korkeat pensaat muodostavat tiiviin yhtenäisen reunan; estää näkymiä
- 13 **Näkymä ummessa/umpeutumassa**
- 14 **Rantaluhtan pohjoispää;** (Itärannan pohjoisosassa) leimukukkaistutus muutettu pensasangervoiksi.
- 15 **Itärannan ostokeskus / Itäkeskus;** ränsistynyt yleisilme
- 16 **Moottoritien rampit**

MAASTOHAVAINTOJA

- 1 KOHOKOHDAT
- 1 EPÄKOHDAT

KASVILLISUUDEN OMINAISPIIRTEET JA ARVOT

Runsaat sipulikukkaistutukset ovat olleet Tapiolan alueella olleet yleisiä. Kuvassa olevat Aarnivalkean narsissiryhmät ovat valitettavasti hävinneet.

Kuva: Asuntosäätiö

LAJISTO

Tapiolalle luonteenomaista oli rakentamisvaiheessa alkuperäisen kasvillisuuden säilyttäminen sekä metsäisillä luonnonalueilla että yksittäisinä puina aivan rakennusten lähipiirissä. Luonnonkasvillisuutta myös istutettiin runsaasti. Rakentamisesta kärsineille alueille istutettiin paljon mm. mäntyjä ja koivuja. Tavanomaiset metsäpuulajit; mänty, kuusi ja koivu muodostivat kasvillisuuden peruslajiston.

Puistojen ja muiden yleisten alueiden sekä pihapuutarhojen istutuksissa käytetty kasvilajisto on ollut monipuolista ja erityisesti Tapiolalle tyypillistä. Monista kasveista on tullut paikan tunnusmerkkejä, jotka mielletään paitsi tiettyyn aikakauteen, myös alueeseen kuuluviksi. Tunnusomaisia olivat runsaat perenna-, ruusu-, kesäkukka- ja sipulikukka-alueet. Yksityiskohtaiset lajiluettelot ovat erillisessä liitteessä.

Eksoottisia ja eksoottisen näköisiä kasvilajeja on rinnastettu rohkeina kombinaatioina kotimaiseen luonnonkasvillisuuteen. Jalopähkinää, koristeraparperia ja jättitarta käytettiin erikoisen lehtimuotonsa takia ja ne kuuluivat keskeisten paikkojen korostuslajeihin. Piikkisiä kasveja rinnastettiin pehmeisiin pyöreisiin kasvu-muotoihin. Värillä oli suuri merkitys kasvivalinnoissa. Voimakkailla väreillä kukkivia lajeja suosittiin. Erityisesti Jännes valitsi lajit usein

Luonnonlajien ja puutarhalajien rinnastus oli tyypillistä Tapiolalaisilla asutopihoilla. As Oy Otsonpesä.

Kuva: Jussi Jänneksen arkisto (SRM)

Tapiolan keskeisillä puistoalueilla havupensaita on hoidettu perinteisesti ty pistämällä ja leikkaamalla.

Kuva: B&R

värien perusteella. Hän käytti laajoja kasvipintoja nimenomaan värisommitelmina. Punaisen, oranssin ja lilan väreissä hehkuvat sommitelmat olivat usein leimukukkaa. Punalehtisiä tai –versoisia lajeja kuten verivaahteraa, korallikanukkaa ja happomarja-lajikkeita käytettiin runsaasti. Hopeahärkkiä ja hopeapajua rinnastettiin punalehtisiin kasveihin.

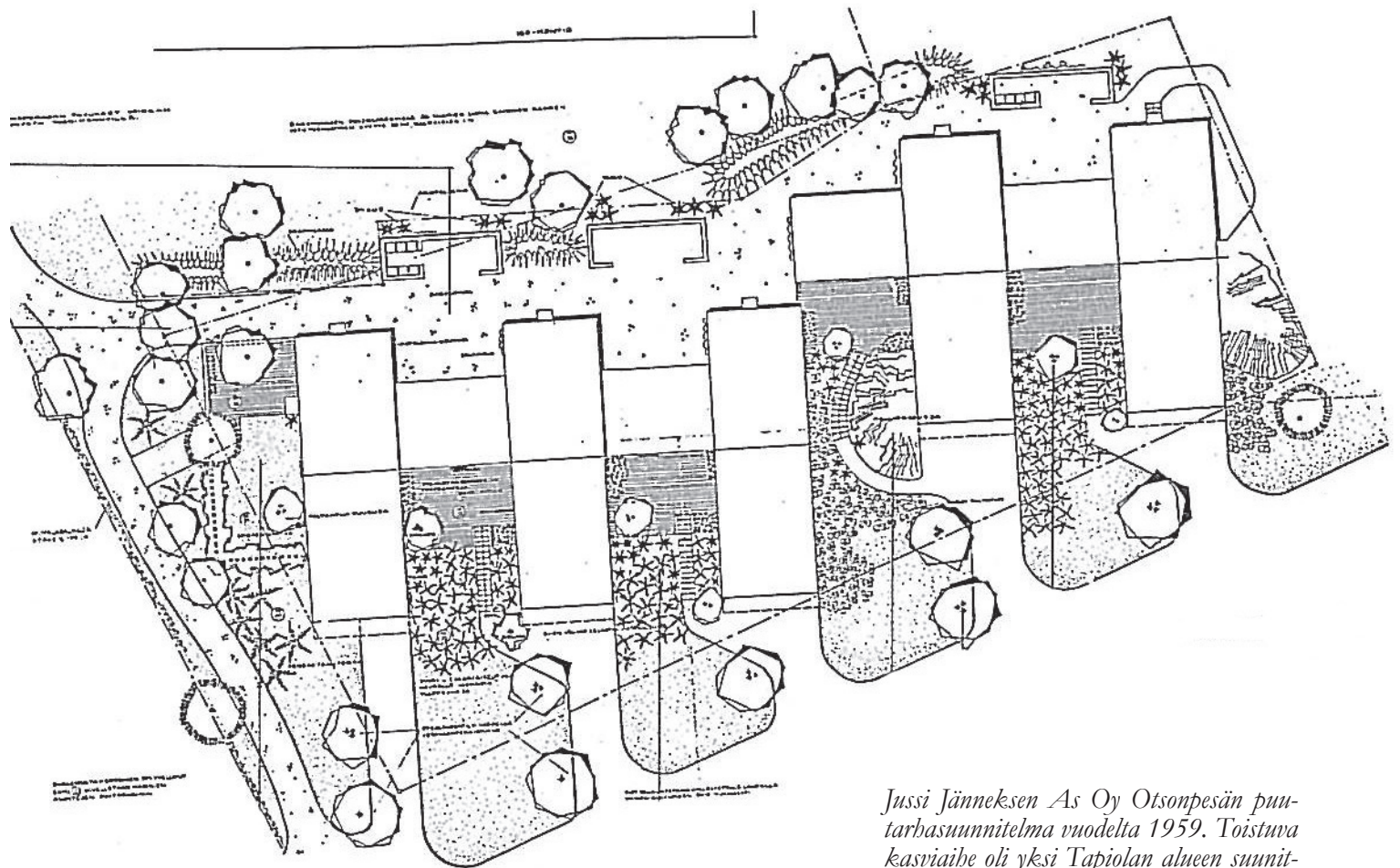
Tapiolassa tehtiin paljon istutuksia koemielessä kasvilajeilla, joiden menestymisestä ei ollut tarkkaa tietoa. Lajien vaihtuvuus saattoi olla siis myös tarkoituksellista. Hyvin menestyneitä kasveja käytettiin muuallakin ja huonot vaihdettiin toisille lajeille. Alkuaikoina käytettiin myös kasveja, jotka eivät kestäneet talvea ulkona. Mm. Tapiontorin portaikkoon oli istutettu japaninvaahteraa (*Acer palmatum*), joka vietiin pakkaskauden ajaksi sisälle Tapiolan Lämmön kasvihuoneisiin.

Vuodenaikojen vaihtelu huomioitiin istutuksissa. Keväällä kukkivat laajat sipulikukka-alueet ja kirsikkapuut, kesällä ruusut ja kesäkukat, syksyllä huomion saivat ruskan värittämät pensaat ja puut. Talviturkkisuunnitelman mukaisesti ikivihreitä kasveja käytettiin johdonmukaisesti. Ongelmana oli vain saatavilla olevan lajivalikoiman niukkuus.

Kasvillisuutta on käytetty myös tietoisien funktionaalisesti. Hopeapajua on istutettu kosteisiin maastokohtiin vesiolosuhteiden ta- saajaksi mm. Silkkiniityllä. Liikennealueille istutettiin korkeita pensaita keräämään pölyä kuten Tapiolantiellä itäisen lähiön kohdalla.

TAPIOLAN KASVILLISUUDEN OMINAISPIIRTEITÄ:

- *luonnonkasvillisuuden ja eksoottisen näköisten puutarhalajien rinnastaminen*
- *massaistutukset*
- *laajat nurmipinnat*
- *värikkäät kasvilajit*
- *piikkiset kasvilajit*
- *kasvit osana värisommitelmaa*
- *ruusut, perennat, sipulikukat*
- *ikivihreiden lajien käyttö*
- *havupensaiden leikkaus ja ty pistäminen*
- *maisemapuut ja kaupunkikuvalliset kohokohdat*
- *istutusten toisto*
- *kasvillisuuden käyttö tilanmuodostajana*
- *keskeisten alueiden intensiivinen hoito*

Jussi Jänneksen As Oy Otsonpesän puutarhasuunnitelma vuodelta 1959. Toistuva kasviaihe oli yksi Tapiolan alueen suunnittelussa käytetyistä suunnitteluperiaatteista. Tässä kolmen ryhmiin istutetut vaahterat sisäänkäyntien kohdalla.

*Kuva:
Jussi Jänneksen piirustusarkisto (SRM)*

ISTUTUSPERIAATTEET

Tapiolassa kehittyi omaperäisiä tapoja ryhmitellä istutuksia. Kasvillisuuden käytölle on tyypillistä laajat massaistutukset yhdistettynä avoimeen nurmipintaan. Tämä oli alun perin Orénnon idea, jota hän oli käyttänyt Ruotsissa jo aiemmin kutsuen niitä shokki-istutuksiksi. Tavoitteena oli paitsi helppohoitoisuus, myös erilaisten värivaikutelmien tehostaminen. Massaistutuksissa käytettiin sekä pensaita, penrennoja, kesäkukkia että sipulikukkia.

Puita istutettiin usein kolme samaan kuoppaan tai kolmen ryhmiin, jotka oli joko tarkoitus harventaa myöhemmin siten, että paras säästetään tai tavoitteena oli monirunkoisen näköinen yksilö.

Puita ei istutettu suoraan riviin lukuun ottamatta pohjoisessa lähiössä Louhentien katupuita. Siellä rivi-istutus kuuluu uuden asemakaava-ajattelun mukaiseen suoraviivaiseen koordinaatistoon. Poikkeus on myös Pohjantiellä As Oy Kytökulman kohdalla, johon on istutettu paririviin vaahteraa.

(yllä) Laajat avoimet nurmialueet ovat Tapiolan maisemakuvalla tunnusomaisia. Nurmialueiden maastonmuotoilu on harkittua ja hienovaraista.

Silkkiniitty (kuvasa) ja Leimuniitty ovat Tapiolan merkittävimmät avoimet puistoalueet.

Kuva: B&R

(oik.) Purppurahappomarja istutukset, Berberis thunbergii 'atropurpurea' ovat Tapiolassa tavallisia. Alkuperäisissä suunnitelmissa suosittiin kasvivalinnoissa värikkäitä ja eksoottisia kasvilajeja. Piikkisiä kasveja käytettiin pehmeiden ja pyöreiden muotojen rinnalla.

Kuva: B&R

(yllä) Ikivibreät havupunt muodostavat kauniin reuna- ja suojaistutuksen Itäranan rivitalolle Otsolahden Rantaluhdassa. Talviturkki-ajatus on yksi Tapiolan kasvillisuuden suunnittelun tavoitteista.

Kuva: B&R

(yllä, vas.) Laajat sipulikukkaistutukset ovat valitettavasti lähes hävinneet Tapiolan alueelta. Tapiolan Lämpö Oy:n ylläpitämien istutusten lisäksi Tapiolan alueen asukkaat ovat istuttaneet taloyhtiöiden pihoihin omia sipulikukkaistutuksia.

Kuva: B&R

(vas.) Väriykseltään huomiotaherättävät kasvilajit ovat olleet merkittävä suunnitteluelementti Tapiolan alueen istutuksissa. Rantaluhdassa korallikanukan punaiset versot näkyvät maisemassa lehdettömänä aikana.

Kuva: B&R

Havukasveja käytettiin johdonmukaisesti kaikissa suunnitelmissa tavoitteena ympärivuotisen vihreyden varmistaminen. Tapiolassa oli käytössä erityinen talviturkkisuunnitelma, Asuntosäätiön kehittämä ohjelma, jonka tarkoitus oli muistuttaa suunnittelijoita ikivihreiden kasvilajien huomioimisesta. Se ei tarkoittanut vain uusia istutuksia vaan myös olevien metsien havupuuston kasvuedellytysten ja luontaisen uudistumisen turvaamista.

Maisemallisia ja maastollisia erityispiirteitä hyödynnettiin pienialaisina kohokohtina. Kivikkopuutarhoja on ollut useissa paikoissa, mm. Otsolahdentiellä ja Kelloseppäkoulun vieressä. Erityisiä maisemallisia ja kaupunkikuvallisia paikkoja korostettiin myös yksittäiskasvilla, joka saattoi olla säilytetty tai istutettu erikoinen puu tai pensas.

Sipulikukkaryhmiä oli runsaasti. Samoilta alueille saatettiin sipulien kukinnan mentyä istuttaa kesäkukkia. Sipulikukkia oli myös pensasalueilla.

MUUTOKSET

Kasvillisuuden kehityskaaren ymmärtäminen on oleellinen osa maiseman ja maisemanhoidon suunnittelua. Tätä on Tapiolan alkuperäisessä toteutuksessa käytetty myös johdonmukaisesti hyväksi. Väliaikaiset istutukset, yltiheinät istutukset, jotka on tarkoitettu harvennettavaksi sekä nuoren puuston lomassa olevien valoisien alueiden hyödyntäminen runsaina kesäkukka- ja perennaistutuksina ovat olleet tyypillistä Tapiolassa.

Huolellinen toteutus ja alkuaikojen intensiivinen hoito on luonut pohjan, jonka varassa ulkoalueiden perusrakenne on säilynyt lähes alkuperäisessä asussa viisikymmentä vuotta.

Kasvillisuudessa on tapahtunut runsaasti muuttumista. Hoidon resurssien niukkeneminen on vaikuttanut merkittävästi ulkoalueiden pienten yksityiskohtien ilmeeseen. Hävinneitä kasvillisuusalueita ovat mm. lukuisat kesäkukka-, ryhmäruusu- ja perennaryhmittä. Pensaat ovat monin paikoin taantumassa ja häviämässä paitsi ikääntymisen myös varjostuksen lisääntymisen takia. Myös puut ovat useissa paikoissa kasvunsa päässä ja kasvavat liian lähellä toisiaan ja rakennuksia. Varjoisuuden lisääntyminen on kasvava ongelma. Valoa vaativa aluskasvillisuus väistyy ja tilalle tulee huonosti menestyvää nurmea tai heinikköä. Istutettuja puuryhmiä on jätetty harventamatta, mikä on aiheuttanut latvusten hankautumista ja ei-toivottua kilpailua. Köynnöksiä on hävinnyt kokonaan. Samoin sipulikukka-alueita.

Luonnonalueiden sekä puistojen ja pihojen lievealueiden pusikoituminen on yleinen ongelma. Näkymät häviävät ja turvallisuudentunne heikkenee kun alueet muuttuvat hämyisiksi. Vesaikon vartuessa aluskasvillisuus alkaa kärsiä varjostuksesta.

Syitä kasvillisuuden hallitsemattomaan muutokseen ovat mm. kulutuksen lisääntyminen, pysäköinti viheralueilla, kaivu- ym. teknisen huollon työt, talvi- tai kuivuusvauriot sekä nurmialueilla ajoittain myös hanhet. Viime aikaisissa istutuksissa on käytetty Tapiolan imagolle vieraita kasvilajeja erityisesti yksityisillä alueilla.

Ennakoitavissa olevia muutoksen aiheuttajia ovat mm. varjostus, ikääntyminen ja siitä johtuva ränsistyminen sekä lisärakentaminen.

Kasvillisuuden muuttumisesta huolimatta Tapiola on edelleen luonnonläheinen ja yleisilmeeltään vehreä. Rakentamisen suhde kasvillisuuteen on kokonaisuutena säilynyt pääsääntöisesti alkupe-
räisten tavoitteiden mukaisena. Puistomaisten ja metsäisten alueiden muodostama mosaiikki on kestänyt myös uudistuneen maankäytön tuomat paineet.

Näkymä Tapiolantieltä Otsolabdelle on sulkeutumassa. Kuvat ovat vuosilta 2007 ja 1960-luvun lopulta.

*Kuvat:
B&R (yllä), Asuntosäätiö (vas.)*

*Kaupunkikuvallisesti merkittävä näkymä
Tapionraitilta Otsolahdelle päin.
Kuva: B&R*

KASVILLISUUDEN KEHITTÄMISEN JA HOIDON YLEISET PERIAATTEET

Kasvillisuuden kehittämisen päätavoitteet ovat maisemallisen kokonaishahmon säilyttäminen, alkuperäisten kasvillisuuden käytön periaatteiden toistaminen ja soveltaminen uusissa ja uusittavissa istutuksissa sekä lajivalikoiman tai lajiston tyypillisten piirteiden säilyttäminen.

Keskeisten maisematilojen ja näkymien säilyttäminen ja tarvittaessa palauttaminen on kaupunkikuvallisesti tärkeää. Avoimet alueet ovat hyvässä hoidossa, mutta reunakasvillisuus on paikoin tihentynyt ja ylikasvanut. Luonnonalueilla tapahtuu hallitsematonta vesakoitumista. Kulkijoiden turvallisuuden tunne heikentyy, kun erityisesti tärkeiden kevyenliikenteen raittien varsilla on tiheää ja peittävää kasvillisuutta.

Kasvillisuuden suojeluarvot tulisi määritellä erikseen. Tapiolassa on lukuisia yksittäisiä puita tai puuryhmiä, jotka ovat maisemallisesti ja kaupunkikuvallisesti erittäin merkittäviä joko kasvutapansa tai sijaintinsa takia. Koska puiden elinkaari tulee joka tapauksessa joskus päättyämään, olisi näihin muutoksiin varauduttava ajoissa esim. laatimalla pitkän tähtäimen kehittämisohjelma ja siihen liittyvät viljelysopimukset tai taimikasvatus, jotta uudistamisistutukset voidaan tehdä asianmukaisesti. Arvokkain kasvillisuus ansaitsee erityiskohtelun kaikessa työmaa- ja kaivuutoiminnassa sekä riittävät uhkasakkovaatimukset.

(yllä) Tapiolantien ja Menninkäisentien risteyksessä kasvava tuomi on maisemallinen kohokohta keväisessä kukkaloistossaan. Tuomi on kasvanut paikalla jo ennen Leimuniityn rakentamista.

(yllä, oik.) Mongolianvaahtera-ryhmä Silkkiniityn reunassa.

Kuvat: B&R

Tapiolan kaikki yksittäiset puut tulisi viedä puurekisteriin, jossa niiden kunto arvioidaan ja kehitystä ja suoritettuja hoitotoimenpiteitä voidaan seurata. Rekisteriin olisi hyvä saada merkintä puun kaupunkikuvallisesta merkityksestä ja mahdollinen suojelustatus.

Pysäköintiongelman ratkaisu on edellytyksenä liikennealueiden lähellä olevien viheralueiden kunnostamiselle ja kunnossa säilymiselle. Myös kunnossapidon sekä katu- ja viheralueiden ylläpidon tarvitsemat tilavaraukset, kuten lumitilat tulee huomioida. Konekanta ei saa kuitenkaan olla kaikkea mitoitusta määräävä tekijä. Maisemalliset ja kaupunkikuvalliset ominaisuudet tulee ottaa huomioon.

Kasvillisuuden kulttuurihistoriallisten arvojen tunnustaminen kuuluu puistopolitiikkaan. Tapiolassa näitä piirteitä on erityisen paljon, sillä alueiden suunnitteluun ja rakentamiseen on liittynyt voimakas ideologinen tausta, joka on heijastunut nimenomaan ulkoalueiden sisältöön ja muotoon. Erityinen esimerkki tästä on Leimuniitty, joka on ollut koko uuden puutarhakaupungin tunnus.

Alkuperäisiä suunnitelmia tulee käyttää alueiden peruskorjauksen lähtökohtana. Vanhat valokuvat ja Tapiolan Lämmön hoitokartat ovat apuna alkuperäistä toteutusta selvitetessä. Ennen mitään toimenpiteitä lähtötilanne tulee dokumentoida huolellisesti kartalla ja valokuvin. Tällöin on mahdollista työmaan aikana ja sen jälkeen todentaa mitä alueella oli ennen töiden aloittamista.

TAPIOLAN KASVILLISUUDEN ONGELMIA:

- ikääntyminen
- varjostus
- vesakoituminen / pusikoituminen
- kuusettuminen
- näkymien umpeenkasvaminen
- muotikasvien käyttö
- kasviryhmien häviäminen ja muuttuminen
- kasvilajien häviäminen
- ylikasvaminen / mittakaavaristiriita
- puut liian lähellä rakennuksia
- istutusten tasapäistyminen
- pysäköinnin aiheuttamat vauriot
- kulutuksen aiheuttamat muutokset ja vauriot
- kasvulosubteiden muuttuminen (maan tiivistyminen jne.)
- uudistamisen vaikeus ja oikean uusimistavan kehittäminen
- hoidon resurssipula
- maanalaisten rakenteiden aiheuttamat vauriot ja muutokset
- rakennusurakoiden työmaa-aikaiset järjestelyt

2 KASVILLISUUDEN UUSIMIS- JA HOITO-OHJE

TOIMENPIDESUOSITUKSET

PUUSTON POISTO

PUUSTON UUSIMINEN

PUIDEN HOITOLEIKKAUKSET

PENSAIDEN UUSIMINEN

PENSAIDEN HOITOLEIKKAUKSET

PERENNOJEN SUOSIMINEN

RUUSUJEN SUOSIMINEN

SIPULIKUKKIEN SUOSIMINEN

KÖYNNÖSTEN KÄYTTÖ

NURMIALUEIDEN HOITO

KASVUOLOSUHTEIDEN VARMISTAMINEN

UUSITTAVA KASVILLISUUS

VIHERALUEIDEN KÄYTTÖ- JA HOITOLUOKITUS

METSÄALUEIDEN HOITO

ISTUTUKSIIN LIITTYVÄT PINNOITTEET,
RAKENTEET, VARUSTEET JA KALUSTEET

VAIHEISTUS JA KIIREEELLISYYS

EHDOTUS TARVITTAVISTA LISÄSELVITYKSISTÄ
JA -TUTKIMUSTARPEISTA

TOIMENPIDESUOSITUKSET

Osa-aluekohtaisissa arvioinneissa on esitetty toimenpiteitä kasvilisuiden hoitamiseksi ja uusimiseksi sekä kokonaisuutena että yksilö- ja kasviryhmäkohtaisesti. Joitakin yleisiä ja toistuvia piirteitä on kuitenkin löydettävissä. Kaikki toimenpiteet edellyttävät toteutussuunnitelman laatimista.

Puistojen ja muiden yleisten alueiden hoitotoimenpiteet koordinoidaan luonnonhoitosuunnitelman kanssa. Liitteessä on lista tämän työn yhteydessä esiin tulleista ristiriidoista tai muutosehdotuksista huomioitavaksi luonnonhoitosuunnitelman tarkistuksessa.

PUUSTON POISTO

Ylitiheät puustoiset alueet harvennetaan, jotta latvustilaa saadaan riittävästi. Erityisesti vanhoja kuusia ja koivuja poistetaan. Monin paikoin isot kuuset varjostavat laajaa aluetta tai ovat huonokuntoisia. Myös alikasvoskuuset poistetaan siellä, missä ne ovat näkymäesteenä tai vaikeuttavat muun puuston kehittymistä. Näkymiä peittävä vesaikko poistetaan erityisesti kevyenliikenteen reittien varsilta.

Ylitiheät ja alkuperäisissä suunnitelmissa harvennettavaksi tarkoitetut puuryhmät harvennetaan. Mikäli ryhmän puut ovat niin kiinteästi toisiinsa kasvaneita, että hyvää säilytettävää yksilöä ei ole, uusitaan koko ryhmä.

Tapiolassa on yleisesti jätetty puustoa kasvamaan hyvin lähelle rakennuksia. Yksittäisiä väliaikaisiksi tarkoitettuja puita myös istutettu rakennusten kylkeen. Lähellä julkisivuja, tai jopa rakennuksessa kiinni kasvavat puut poistetaan erillisen katselmuksen ja suunnitelman perusteella. Uusia puita ei tule istuttaa liian lähelle julkisivuja.

PUUSTON UUSIMINEN

Puusto uusitaan pääsääntöisesti samalla lajilla ja alkuperäiselle paikalle. Kasvupaikan olosuhteet huomioidaan lajivalinnassa. Oleellista on säilyttää luonnonlajiston ja eksoottisen näköisen istutetun lajiston välinen vuoropuhelu. Puistojen ja pihojen istutuksissa käytetään isoa taimikokoa erityisesti siellä, missä istutukset tehdään nurmialueelle. Metsäisille alueille, joissa aluskasvillisuus on varvikkoa tai heinikkkoa, voidaan istuttaa myös pieniä taimia.

Maisemapuiksi tarkoitetuille yksilöille ei käytetä katupuulaatuisia taimia vaan pyritään valitsemaan kasvutavaltaan ja -muodoltaan paikkaan sopiva puu.

Puiden uusimisessa käytetään alkuperäistä istutustapaa, mikäli mahdollista. Jos istutetaan esim. 3 taimia samaan kuoppaan, tai ensivaiheessa istutetaan tiheästi, on huolehdittava myöhemmästä karsimisesta ja

harvennuksesta. Valopuille, kuten koivulle ja männyille, tehdään tarvittaessa riittävän iso aukko poistamalla ympäriltä vanhaa puustoa, jotta taimien valonsaanti ja kasvuunlähtö turvataan. Erityisesti metsäalueilla, mutta myös katu ympäristössä on paikoin niin paljon varjostusta, että luontaista uusiutumista ei tapahdu.

Uusittaessa myös kasvualustan kunnostus on tarpeen, sillä mm. maanpinta on monin paikoin tiivistynyt.

Tapiolassa on runsaasti säilytettyjä puita katu- ja torialueilla. Osa on pinnoitetuilla alueilla ja osa istutusten keskellä. Laatoituksella olevien puuyksilöiden uusiminen samaan paikkaan on vaikeaa. Korvaavien puuistutusten paikat tulisi etsiä läheltä alkuperäistä paikkaa kasvillisuusalueelta. Tavoitteena on, että vanhan Tapiolan alueella ei käytettäisi puiden runkosuojia eikä maaritiloita.

PUIDEN HOITOLEIKKAUKSET

Latvuksia harvennetaan ja tasapainotetaan lajille sopivalla tavalla valon saamiseksi ja kasvuedellytysten turvaamiseksi.

Puiden alaoksia voidaan poistaa näkymien saamiseksi, jolloin vältetään puiden kaatamiselta.

Kaikki hoitoleikkaukset ja muut hoitotoimenpiteet suoritetaan arboristin tai ammattitaitoisen puunhoitajan toimesta. Ennen työhön ryhtymistä suoritetaan huolellinen kuntoarvio ja päätetään hoitotavasta ja sen kiireellisyydestä.

PENSAIDEN UUSIMINEN

Keskeisillä paikoilla pensaat uusitaan pääsääntöisesti alkuperäisellä lajilla. Erityisesti lajit, joilla iso huomioarvo kuten happomarjat, hortensiat, marjakuuset, vuorimännyt jne. ovat tärkeitä. Mikäli kasvupaikkaolosuhteet, esim. valo-olosuhteet tai alueen käyttö, ovat oleellisesti muuttuneet voidaan kasvit korvata vastaavalla lajilla, jolla on sama habitus, väri, kukinta, lehtimuoto tms. Pensaat uusitaan alkuperäiseen sommitelmaan, mikäli olosuhteet eivät ole oleellisesti muuttuneet. Myös värisommitelmat huomioidaan.

Liikenteen näkemäalueilla käytetään kasvutavaltaan sopivaa matalaa lajia. Yhtenäisyyden vuoksi pensaat uusitaan kokonaisuutena samalle lajille, jos istutuksissa on alun perin käytetty vain yhtä lajia. Tarvittaessa tutkitaan myös kasvityypin vaihtamista esim. perennaan tai nurmeen tahi korvaamista kiveyksellä.

PENSAIDEN HOITOLEIKKAUKSET

Pensaille tehdään alasleikkaus määräajoin ainakin keskeisten näkymien alueella. Vuosikasvaimien typistys ja muotoonleikkaus voidaan tehdä vain keskeisillä alueilla resurssien säästämiseksi ja kohdentamiseksi. Tarvittaessa laji vaihdetaan matalakasvuisempaan.

As Oy Ketjun edustan alkuperäiset, runsaat ruusuistutukset.

Kuva: Asuntosäätiö

PERENNOJEN SUOSIMINEN

Hävinneitä perenna-alueita voidaan palauttaa uusilla, tutkitusti kestävillä perennalajeilla, myös matalilla pensaila, huomioiden muoto- ja värisommitelmat. Valo-olosuhteiden muuttuessa aurinkoisen kasvupaikan lajit voidaan vaihtaa varjoperennoiksi. Sisääntuloteiden korostamista kestävillä perennoilla tutkitaan. Tarvittaessa tehdään tai teetetään menestymiskokeita uusilla lajeilla ja lajikkeilla.

RUUSUJEN SUOSIMINEN

Tutkitaan mahdollisuutta palauttaa hävinneitä ruusuryhmiä uusilla kestävillä lajikkeilla. Erityisesti alueilla, joilla poistetaan runsaasti vanhaa puustoa, saadaan lisää valoa, jolloin ryhmäruusujen kasvuolosuhteet palautuvat. Ruusuistutuksissa huomioidaan alkuperäiset värit ja värisommitelmat.

SIPULIKUKKIEN SUOSIMINEN

Käytetään sipulikukkia vanhaan tapaan perennojen ja kesäkukkien kanssa vaihdellen samoissa ryhmissä sekä pensasalueilla. Lisätään sipulikukkia sisääntuloteiden varsille. Käytetään lajeja, jotka säilyvät vuodesta toiseen samalla paikalla. Pyritään sipulikukissa laajaan lajivalikoimaan.

KÖYNNÖSTEN KÄYTTÖ

Köynnöksiä on ollut paljon nykyistä enemmän julkisivujen lisäksi myös maanpeitteenä ja kallioilla. Niitä on usein istutettu paikkoihin, joissa ne ovat herkästi paleltuneet, kuten kiipeilemään pergoloiden metallipylväitä pitkin. Tutkitaan köynnösten käytön lisäämistä ja köynnösten palauttamista kaupunkikuvallisesti tärkeisiin paikkoihin.

NURMIALUEIDEN HOITO

Nurmipintoja joudutaan uusimaan erityisesti kovan kulutuksen alueilla. Lajivalikoimassa huomioidaan alkuperäiset kestävät lajikkeet ja siemenseokset. Nurmialueilla on myös runsaasti painumia, jotka tulisi kunnostaa. Kosteilla alueilla esiintyy toistuvaa jääpoltetta. Avoimilla puistoalueilla käytävien reunat on hoidettu alun perin kantaamalla. Tällä hetkellä reunat ovat useimmiten epämääräisesti rajautuvia.

KASVUOLOSUHTEIDEN VARMISTAMINEN

Istutuspaikan maaperällä ja muilla kasvuolosuhteilla on keskeinen merkitys kasvilajin valinnalle. Maa saattaa olla niin tiivistynyttä ja ravinneköyhää, että on syytä tuoda kaikille uusittaville istutuksille uusi kasvualusta, jonka laadun ja määrän on täytettävä ao. normien vaatimukset. Salaojituksen toimivuus varmistetaan ja tarvittaessa alkuperäiset salaojitukset uusitaan. Kasvityypistä, hoitoluokasta ja istutettavasta alueesta riippuen tutkitaan myös kastelujärjestelmien tarve ja muut tekniset edellytykset.

Käytettävien taimien tulee olla kotimaisia tai Suomessa kestäväksi todennettuja. Toki myös koeluonteista istutustoimintaa voidaan harjoittaa, kuten Tapiolassa on perinteisesti tehty.

Kasvien lannoituksesta, leikkauksesta ja muusta vuosittaisesta hoidosta huolehditaan. Pensasalueille ja puiden rungon ympärille levitetään kate määrääjain.

UUSITTAVA KASVILLISUUS

Kasvillisuutta, erityisesti puustoa, joudutaan uusimaan lähivuosina suuria määriä. Myös uusittavat pensaspinta-alat ovat suuria. Taimien saatavuuden turvaamiseksi tehdään tarvittavat toimenpiteet, esim. viljelysopimukset tai varaudutaan omaan tuotantoon. Määrällisesti suurimmat uusittavat lajit ovat mm. vaahterat, jalopähkinät, männyt, koivut, makedonianmännyt / sembramännyt, okakuuset ja muut jalokuuset, kirsikat, marjakuuset, vuorimännyt ja happomarjat.

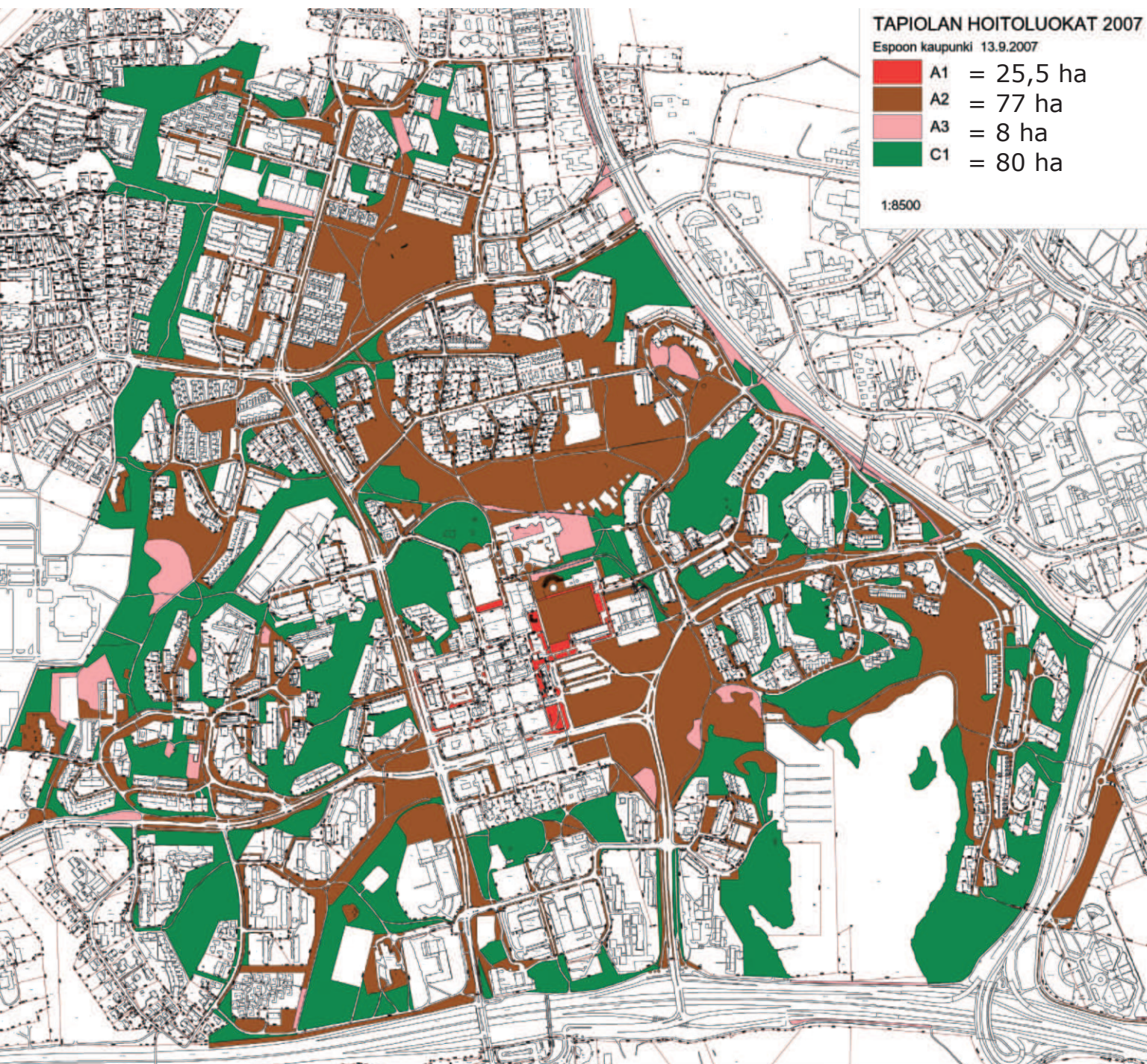

Villiviiniköynnös on peittänyt rakennuksen seinän Itärannassa.

Kuva: B&R

Tapiolassa on muutamia kestäväksi osoittautuneita kasviyksilöitä, joista kannattaisi tutkia lisäyslähteen ottamista taimituotantoon. Tapiolan kantaa olevia taimia voisi käyttää kasvillisuuden uusimiseen. Tällaisia ovat mm.

- *Mäntyviita:*
viiniköynnös (Vitis amurensis)
- *Otsolahdentien kivikkoryhmä:*
tuivio (Microbiota decussata)
- *Tapiontori:*
marjakuusi (Taxus cuspidata)
- *Kontiontie:*
jalopähkinä (Juglans)
- *Ukkometso:*
hemlokei (Tsuga canadensis)
- *Riistapolku:*
katsura (Cercidiphyllum)

Voimassa olevassa yleisten viheralueiden hoitoluokituksessa valtaosa puistoista kuuluu hoitoluokkiin A2 (käyttöviherialue) ja C1 (lähimetsä)

Kuva: Espoon kaupunki

VIHERALUEIDEN KÄYTTÖ- JA HOITOLUOKITUS

Tapiolassa on tällä hetkellä viheralueita noin 190 hehtaaria, joista puistoja on 110 hehtaaria ja 80 hehtaaria metsiä. Valtaosa Tapiolan puistoista kuuluu hoitoluokkaan A2, käyttöviheralue. Vain keskustan urbaanit osat ovat hoitoluokkaa A1, edustusviheralue. A3 luokkaa, käyttö- ja suojaviheralue, on lähinnä pienialaisina kaisaleina liikennealueiden reunoilla sekä luonnontilaisilla puistoalueilla. Metsät ovat luokkaa C1, lähimetsä. Liikenneympäristöt kuuluvat A2 luokkaan.

Tapiolan alueen nykyinen viheralueiden käyttö- ja hoitoluokitus on tarkoitus päivittää vuoden 2008 aikana. Lisäksi laaditaan erillinen puhtaanapitoluokitus valtakunnallisen viheralueiden hoitoluokituksen mukaisesti. Hoitoluokat tulee arvioida sekä kaupunki- ja maisemakuvan kannalta että huomioiden käytössä olevat resurssit.

Maastoinventointien yhteydessä on kirjattu ristiriitoja nykyisen hoitoluokan ja alueiden ulkoasun suhteen. Tällä hetkellä osa hoitoluokkien epäjohtonmukaisuudesta johtuneen puhtaanapitoluokan sisällyttämisestä hoitoluokkaan.

Edustusviheralue-luokkaan (A1) on järkevää sisällyttää vain arvokaimmat keskusta-alueet.

Tavoiteltu hoitotaso vaikuttaa rakennuskustannuksiin mm. sala-oituksen, kastelujärjestelmien jne. osalta. Toteutustapa tulee aina miettiä hoidon ehdoilla ja suunnittelussa tulee pyrkiä hoitoa helpottaviin ratkaisuihin.

METSÄALUEIDEN HOITO

Metsäalueita hoidetaan Tapiolan puuston hoito- ja uudistamissuunnitelman mukaisesti. Metsien luonnonkasvillisuus ei kuulu tämän selvityksen ja ohjeistuksen piiriin. Vuonna 1999 laadittua luonnonhoitosuunnitelmaa toteutetaan ohjeellisesti 30-vuoden jaksolla. Puistojen ja muiden yleisten alueiden kanssa päällekkäiset osa-alueet on käyty läpi ja niiden osalta on todettu luonnonhoitosuunnitelman päivitystarve.

Puustoa uudistettaessa on hyvä huomioida, että metsien hoito kuului Tapiolan talviturkki-ohjelmaan. Alusta asti haluttiin vahvistaa metsien uudistumiskykyä ja havupuiden asemaa, jotta kauko- maiseman ikivihreys saatiin turvattua. Mäntyjä ja kuusia istutettiin niihin metsiin ja metsiköihin, joissa havupuiden luontainen uusiutuminen oli heikkoa, erityisesti rakennustoiminnan vaurioittamille alueille.

Metsänhoidossa tulee huomioida keskeisten näkymien säilyminen avoimena. Erityisesti vesaikon raivaus on tehtävä riittävän usein.

*Aarne Ervinin suunnittelema pergola
Mäntyviidan elokuvateatterin edessä.
Kuva: B&R*

ISTUTUKSIIN LIITTYVÄT PINNOITTEET, RAKENTEET, VARUSTEET JA KALUSTEET

Kasvillisuutta tarkasteltaessa on syytä sivuta myös kovia rakennusmateriaaleja ja rakenteita. Tapiolan kaupunkikuvaan on kuulunut alusta asti pergolat, betonimuurit, vesialtaat, penkit, valaisimet, laajat betonilaatoitusalueet, leikkivälineet jne. ovat kuuluneet puistojen ja aukoiden sommitelmiin.

Pergoloita ja katoksia on yleisillä alueilla rakennettu harkittuihin paikkoihin lähinnä aluekeskuksissa ja keskustassa. Pergoloissa on käytetty usein erikoista rakennustekniikkaa. Erityisesti Aarne Ervi halusi kokeilla uusia materiaaleja. Metallitolpilla seisovassa pergolassa vaakaritilät saattoivat olla puuta tai jopa betonia, kuten Mäntyviidan elokuvatalon edessä. Pergoloiden pylväisiin oli alun perin istutettu köynnöksiä, mutta ne ovat menestyneet huonosti johtuen rakenteen kylmyydestä.

Muurirakenteet ovat useimmiten betonia. Puuparruista tehtyjä muureja on lähinnä yksittäisten puiden ympärille tehtyinä matalina tukimuureina. Paikallavaletut betonimuurit ja –reunukset terassoivat maastoa usein jo pelkästään sen vuoksi, että olemassa olevia

puita haluttiin säilyttää. Maanpintaa korotettiin siten, että täyttö-
jä ja turhia kaivuita voitiin välttää. Tasoerojen käsittely muureilla
erityisesti vanhan liikekeskustan, Mäntyviidan ja muiden paikallis-
keskusten alueella liittyy paikan arkkitehtuuriin ja kokonaismiljöö-
seen. Kiinteitä istutusaltaita on tehty runsaasti, irtonaisia astioita
tai ruukkuja ei ole käytetty. Istutusaltaita oli useimmiten joko pe-
rennoja tai kesäkukkia. Altaat olivat lämpöeristämättömiä ja pen-
saat paleltuivat niissä helposti.

Aarne Ervi oli tuottelias myös kalusteiden ja varusteiden suunnittelijana. Hänen arkistostaan löytyy lukuisia luonnoksia mm. Tapiolaan suunnitelluista roska-astioista, reunakivistä ja erilaisista valaisimista. Tuotantoon ovat päässeet kaksi erilaista penkkimal-
lia. Tummanruskea puistoissa käytetty penkki on niistä kevyempi. Raskas puistosohva, jonka värit ovat vaihdelleet aikakaudesta riip-
puen kirkkaista oransseista, keltaisista ja punaisista valkoiseen ja
tummaan vihreään, on ollut erityisesti keskusta-alueella käytetty. Penkkien maalaaminen värikkäiksi oli von Herzenin Amerikasta
tuoma ajatus.

Nurmialueille sijoitetut penkit hankaloittavat kunnossapitoa ja
ruohonleikkausta. Penkkien alustat tulisi suunnitella helppohoi-
toisiksi, joko kivituhka- tai laattapinnoiksi. Ankkuroimattomien
penkkien ilkivaltainen siirtely on myös ongelma.

Tapiolassa on ollut käytössä Ervin suunnittelema ja edelleen
tuotannossa olevan Tapiola-valaisin. Osa valaisimista on kuiten-
kin vaihdettu uudempiin malleihin. Valaisintyyppejä on käytössä
useita ja niiden sijoittelu on sekalaista. Samassa puistonäkymässä
saattaa olla useita erilaisia valaisimia. Tapiolassa on perinteisesti
valaistu myös kasveja. Komeita mäntyjä on korostettu valonheitti-
min ja värikkäitä kukkaryhmiä kasvivaloilla. Näistä suurin osa on
poistettu tai rikkoutunut. Jouluvalaistus on perinteisesti kuulunut
Tapiolan keskustaan ja Mäntyviitaan, jossa on ollut joulukuusi elo-
kuvateatterin edessä.

Istutusten suoja-aitoja käytettiin jo alun alkaen runsaasti. Käytössä
oli hento vajeriaita sekä erilaisia matalia puisia aitamalleja. Ajoes-
teinä on ollut myös matalia puupollareita. Suoja-aitojen ja -raken-
teiden merkitys on entisestään korostunut, kun autojen määrä ja
sen myötä hallitsematon pysäköinti leviää viheralueille.

*Aarne Ervin suunnittelema raskas puisto-
sohva, ns. "asuntosäätiöpenkki" on maa-
lattu räiskyvillä väreillä, tässä oranssina.*

Kuva: B&R

*Aarne Ervin suunnittelema kevyt penkki
on perinteisesti petsattu tummanruskeaksi.*

Kuva: B&R

Tapiolassa on myös taidetta ulkotiloissa. Perinteisten veistosten lisäksi on useita muistopuita ja –kiviä sekä esim. rotarien istuttama nimikkometsikkö. Muistopuiden paikkoja harkittaessa olisi hyvä ottaa huomioon, että ne sopivat alueen luonteeseen ja kasvivalinnassa käytetään alkuperäisiä Tapiolan lajeja.

Rakenteet ja varusteet muodostavat oman erityisen aihepiirinsä, jonka selvitys tulisi tehdä erillisenä työnä. Mm. betonilaatoitukset ja Tapiolaan suunnitellut erityisrakenteet kuten leikkivälineet olisi hyvä kartoittaa, määritellä ja arvottaa. Niiden säilyttämisen ja uusimisen periaatteet tulisi pohtia perusteellisesti museaalisten ja käyttöä ohjaavien tai rajoittavien tekijöiden kannalta ennen muutos- ja kunnostustoita

VAIHEISTUS JA KIIREELLISYYS

Kasvillisuuden uusiminen ja kunnostaminen tulee aikatauluttaa noin kymmenen vuoden jaksolle. Kohteiden ennallistamisen tai perusparantamisen kiireellisyys sekä määrä- ja pinta-ali tiedot kirjataan. Uusimiseen pyritään varautumaan hyvissä ajoin, jotta hankke- ja toteutussuunnitteluun ja kasvien hankintaan jää riittävästi aikaa. Viljelysopimuksia tehdään tarvittaessa. Kasvillisuuden uusimisen aikataulu sovitetaan mahdollisuuksien mukaan rakennetun ympäristön muihin kunnostustoimenpiteisiin. Mittavien uusimis- ja kunnostushankkeiden kustannuksiin tulee varautua rahoitussuunnittelussa ja talousarvioesityksissä.

Toteutuksen alustava aikataulu on esitetty taulukossa sivulla 155.

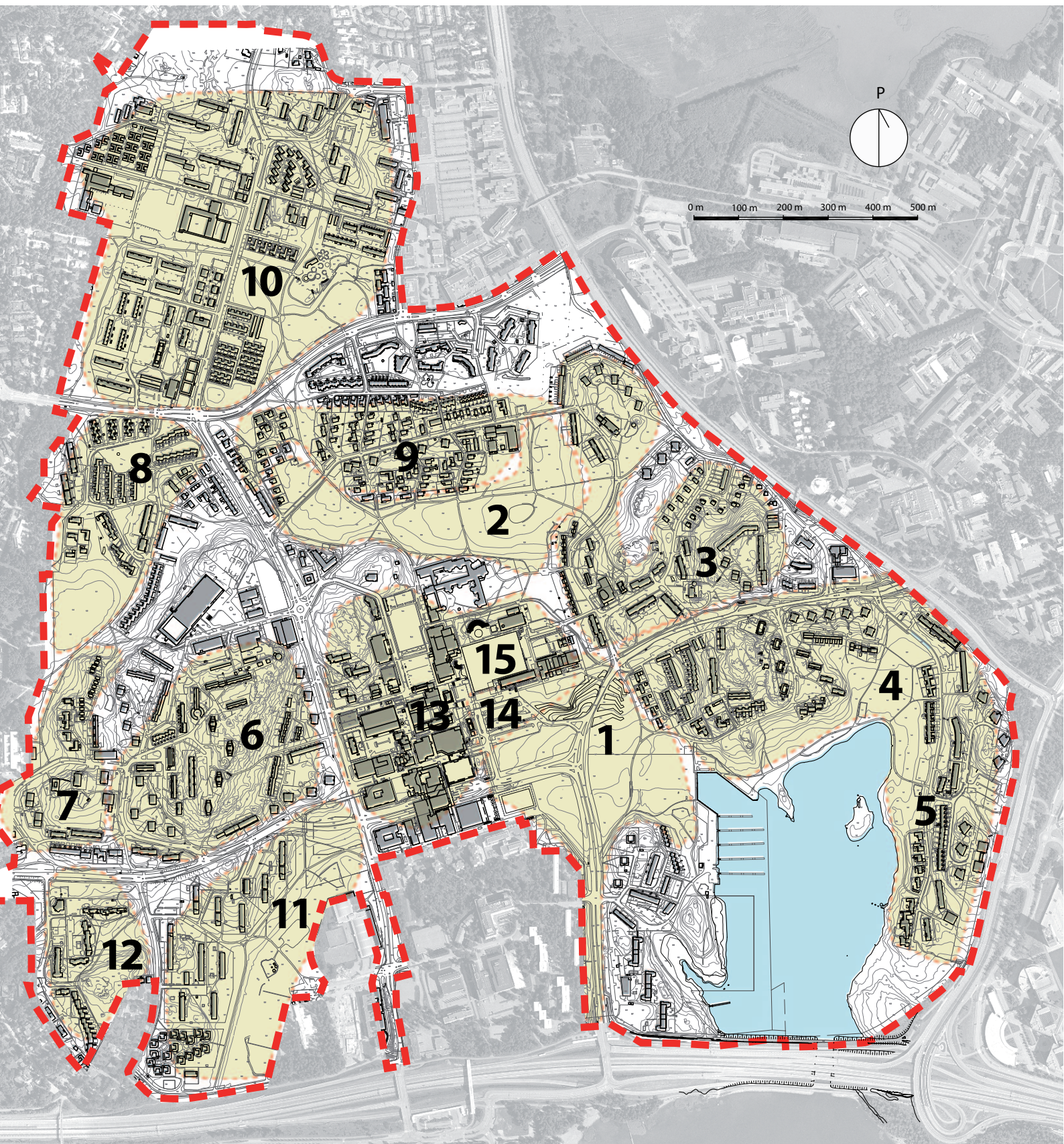
EHDOTUS TARVITTAVISTA LISÄSELVITYKSIÄ JA -TUTKIMUSTARPEISTA

Tapiolan alueelle esitetään laadittavaksi mahdollisimman pikaisesti puurekisteri sekä puisto- ja katualueille että muille arvokkaille yksittäispuille. Puurekisteriin kirjataan puun tarkka sijainti, koko, kunto ja mahdollinen suojelustatus (esim. asemakaavassa). Puuston kuntotutkimukset tulee tehdä uusittavilta alueilta hyvissä ajoin. Niihin tulee liittää arboristin arvio hoitotoimenpiteiden välttämättömydestä, luonteesta ja kiireellisyydestä.

Lisäksi selvitetään mahdollisuutta käyttää Tapiolan alueella kestäviksi todettuja kasviyksilöitä lisäyslähteenä ja tuottaa niistä taimimateriaalia Tapiolan kasvillisuuden uudistamiseen.

Pinnoitteista, rakenteista ja varusteista tulee laatia oma selvitys, jossa kartoitetaan niiden suunnitteluhistoria ja toteutus sekä nykyinen kunto ja uusimistarve.

Puutarhakaupungin ulkotiloja tulisi vaalia niiden ansaitsemalla erityisellä kunnioituksella ja myös resursseilla. Asukkaiden aktivointi on toiminut viime vuosina monissa kaupungeissa. Helsingin Kallion kaupunginosassa toteutettu Karhupuisto-projekti on saanut asukkaat innokkaasti mukaan toimimaan puiston kummeina ja hoitamaan istutuksia kaupungin opastuksella. Tapiolassa, jossa erilaisten talkoiden ja tapahtumien perinne on jo olemassa, on mahdollista tutkia vastaavanlaisia toimintatapoja. Myös yritysten, yhteisöjen ja järjestöjen saaminen mukaan puistojen rakentamiseen ja hoitoon voi avata uusia toteutusmuotoja. Tärkeää on saada ihmiset huomaamaan siistin ja hyvässä kunnossa olevan puiston vaikutus viihtyisyyteen ja alueen mielikuvaan.

3 KOHTEET / OSA-ALUEET

Osa-aluejako noudattaa Tapiolan alkuperäistä lähiöjakoa. Viheralueet on käsitelty kokonaisuuksina erottelematta tontteihin ja yleisiin alueisiin kuuluvia osia toisistaan. Jaottelu mukailee alkuperäisiä suunnitteluperiaatteita alueiden liukumisesta ja lomittumisesta huomaamatta toisiinsa ilman näkyviä rajoja. Tarkoitus on, että tulevat toimenpiteet voitaisiin tehdä yhtäaikaaisesti em. kokonaisuuksina sopien kustannusjaosta tapauskohtaisesti.

MERKITTÄVÄT PUISTOT:

1. LEIMUNIITTY
2. SILKKINIITTY

ITÄISET LÄHIÖT:

3. ITÄKARTANO
4. OTSOLAHTI
5. ITÄRANTA

LÄNTISET LÄHIÖT:

6. LÄNSIKORKEE
7. JOUSENKAARI
8. KASKENKAATAJA

POHJOISET ALUEET:

9. AARNIVALKEA
10. POHJOINEN LÄHIÖ

ETELÄISET ALUEET:

11. SUVIKUMPU
12. HAKALEHTO

VANHA KESKUSTA:

13. TAPIONTORI
14. KESKUSPYSÄKÖINTIALUEEN YMPÄRISTÖ
15. KESKUSALTAAN YMPÄRISTÖ

SISÄÄNTULOTIET:

- TAPIOLANTIE
- KALEVALANTIE
- POHJANTIE
- MERITUULENTIE
- ETELÄTUULENTIE

(oik.) Leimuniityn keskeinen istutussommitelma oli tarkoitettu ihastuttamaan ja hätkähdyttämään olbikulkevia autoilijoita. Voimakkaan värinen massaistutus toivotti 1960-luvun lopulla tervetulleeksi kaikki Tapiolaan saapuvat.

Kuva kirjasta:
Tapiola - Elämää ja arkkitehtuuria (2003)

MERKITTÄVÄT PUISTOT:

LEIMUNIITTY

Leimuniitty (alk. Kontionkenttä) on Tapiolan ensimmäinen rakennettu puisto. Puutarha-arkkitehti Jussi Jänneksen laatima puistosuunnitelma valmistui vuonna 1959 ja se toteutettiin Asuntosäätiön ylipuutarhuri C.J. Gottbergin johdolla vuosina 1960-61. Puiston pinta-ala on lähes 7 hehtaaria

Leimuniitty sijoittuu keskeiselle paikalle kaikkien sisääntulosuuntien yhtymäkohtaan. Alueen itäosa on entistä rantaniittyä, pohjoisosa on Hagalundin kartanon aikana ollut laidunnettua hakamaata, jossa kasvaa vanhoja, parisataavuotiaita mäntyjä.

Tavoitteena oli luoda uuden puutarhakaupungin tunnus ja mainos sekä ennen muuta hätkähdyttää alueelle saapuvia uteliaita katsojia. Puisto on suunniteltu erityisesti autoilijoiden näkökulmasta. Tavoitteena ei ollut oleskeluun tarkoitettu viheralue, vaan näyttävä, kasveilla luotu tilasommitelma.

(vas) Leimuniitty 1960-luvun alussa
Kuva kirjasta: *Tapiola - elämää ja arkkitehtuuria* (1994)

*Kontionkenttä eli Leimuniitty. Jussi Jänneksen
alkuperäinen suunnitelma vuodelta 1959
Piirustus: Jussi Jänneksen piirustusarkisto, (SRM)*

ALKUPERÄINEN SUUNNITELMA JA SEN TOTEUTUS

Sommitelman keskusaiheena oli liikenneympyrä, joka alistettiin maisemassa nostamalla ympäröivä maaston pinta samaan tasoon kadun kanssa. Maasto on siis muotoiltu kokonaan uudelleen. Täytöt ovat keskimäärin yli metrin syvyisiä, paikoin jopa 2 metriä. Leimuniityn alueelle on tuotu noin 26.000 kuutiota, yli 6000 kuorma-autollista, täytemaata joka saatiin rakentamisesta syntyneistä ylijäämämassoista. Täytön päälle on lisäksi levitetty 9.500 kuutiota kasvualustaa paikalta saadun ruokamullan lisäksi. Täyttöjen muotoilu tehtiin huolellisesti, sillä mm. maaperän lähteisyyden takia painumavaara oli suuri. Ylärinteessä maaston korkeusasema on määritelty arvokkaiden mäntyjen ehdoilla. Rinteessä on porrastus, joka piilottaa autot, mutta avaa raitilla kulkijalle näköalan Otsolahdelle.

Puiston tunnusmerkki ovat omaperäiset istutukset, joiden kulmikas sommittelu muodostaa vastaparin katujen kaarevalle muotokielelle. Maastoa myötäilevä polveileva sommitelma ulottuu molemmille puolille Tapiolantietä ja avautuu katsojille erilaisena eri suunnista. Autoilijoiden näkymä on ollut keskeinen, mutta puistosommitelma on nähtävissä myös pienvenesataman suunnasta, Tapionraitilta sekä ylhäältä keskustornin parvekkeelta.

Puolen hehtaarin laajuinen punaisen ja violetin eri sävyissä hehkuva leimukukka-alue on ollut puiston tunnusmerkki. Taustalle istutetut jalokuuset ovat kukkien ikivihreä selusta. Tapionraitin eteläpuolelle ns. Kirkonrinteeseen istutetut pensasnauhat muodostavat rinteeseen vaakasuoria väripintoja, jotka vaihtelevat eri vuodenaikoina. Komeat männyt kirkon ja hotellin edessä antavat vertikaalin taustan muuten horisontaaliselle sommitelmalle. Alkukesällä katse kiinnittyy Menninkäisentien risteyksessä kasvavaan tuomeen, jonka valkea kukkapilvi on koko puiston aksentti. Tuomi on alkuperäinen. Otsolahteen laskevan ojan molemmin puolin oli alkuvuosina liekkikuvioon istutettuja tulppaaneja mutta ne eivät menestyneet kosteassa kasvupaikassa. Oja levenee puistokäytävän reunassa altaaksi, jonka äärelle istutettiin tervaleppiä ja puiden alle kosteikko perennoja.

Kirkonrinteen pensasistutusten pinta-ala on yhteensä 3740 m² ja leimukukkasommitelman pinta-ala 2400 m².

Puiston yläosaa ei rakennusvaiheessa salaojitettu, sillä maasto oli viettävä eikä paikka ollut vetinen. Tapiolantien eteläpuoli salaojitettiin rakennusvaiheessa tiiliputkilla.

ARVOT

Leimuniitty on perusratkaisultaan säilynyt alkuperäisten suunnitelmien mukaisena. Puistotila on pysynyt avoimena ja rakentamattomana. Maaston huoliteltu ja kaunis tasaus on säilynyt ennallaan huolimatta liikennealueiden muutoksista. Avoin nurmipinta on puiston tärkeä perustaso. Se tuo esille maaston hienovaraisen käsittelyn.

Puistoa ympäröivät rakennukset oli ajateltu katsottavaksi verhoilevan puuston läpi, jolloin keskustornin asema korkeana maamerkinä korostuu. Rakennukset piiloutuvatkin edelleen puuston taakse lukuun ottamatta ns. vesiputoustaloa lounaiskulmassa. Pohjoisrinteen mäntyjen lisäksi rajaavaa puustoa ovat jalokuuset ja koivut Kontiontien suunnassa sekä tervalepät ja terijoensalavat puiston kaakkoisreunassa.

Parisataa vuotta vanhat männyt Tapionraitin reunassa ovat merkittävä osa maisemaa ja kaupunkikuvaa. Ne ovat kasvaneet hyvin ja ovat pääosin hyvässä kunnossa joten elinikää lienee vielä pitkästi, ellei kasvuolosuhteissa tapahdu merkittäviä muutoksia.

Pohjoisrinteen pensassommitelma eli ns. Kirkonrinne on alkupe-
räisessä asussa.

Näkymä Otsolahdelle on olennainen osa sommitelmaa. Ensimmäisen kerran se avautuu keskustornin juurelta jatkuen koko matkan Tapionraitia itään päin kuljettaessa.

(oik.) Kirkonrinteen pensaat ovat pääosin alkuperäisiä 1960-luvulta. Osa ryhmistä on välillä uusittu alkuperäisillä lajeilla. Pensaat ovat pitkästä iästään huolimatta hyvässä kunnossa. Pensaiden uusiminen on kuitenkin läbi-
vuosina edessä.

Kuva kirjasta: Raportti kaupungin rakentamisesta, Heikki Von Hertzen (1985)

(vas.) Merkittävä näkymä Tapionraitilta Otsolahdelle päin on säilynyt ennallaan. Kuvat 1960-luvun alusta ja vuodelta 2007.

Kuvat: (vas.yllä) Jussi Jänneksen arkisto (vas. alb.) B&R

KIRKONRINTEEN PENSAAT:

- *Berberis attropurpurea* 'Superba',
burmehappomarja
- *Rosa gallica* 'Splendens',
valamonruusu
- *Potentilla fruticosa* 'Månelys',
pensashanhikki
- *Hydrangea paniculata*
'Grandiflora', *syyshortensia*
- *Alimpana*, liikenneympyrän
reunassa oli aluksi 14.000 tainta
ryhmäruusua 'Schwarzer Gruß'.
Paikka oli ruusulle liian märkä
ja ne vaihdettiin ensimmäisen
kesän jälkeen hortensioihin.

LEIMUKUKAT:

- *Phlox paniculata* 'Wilhelm
Kesselring', 'Hindenburg',
'Spitfire' ja 'Bordergreen'

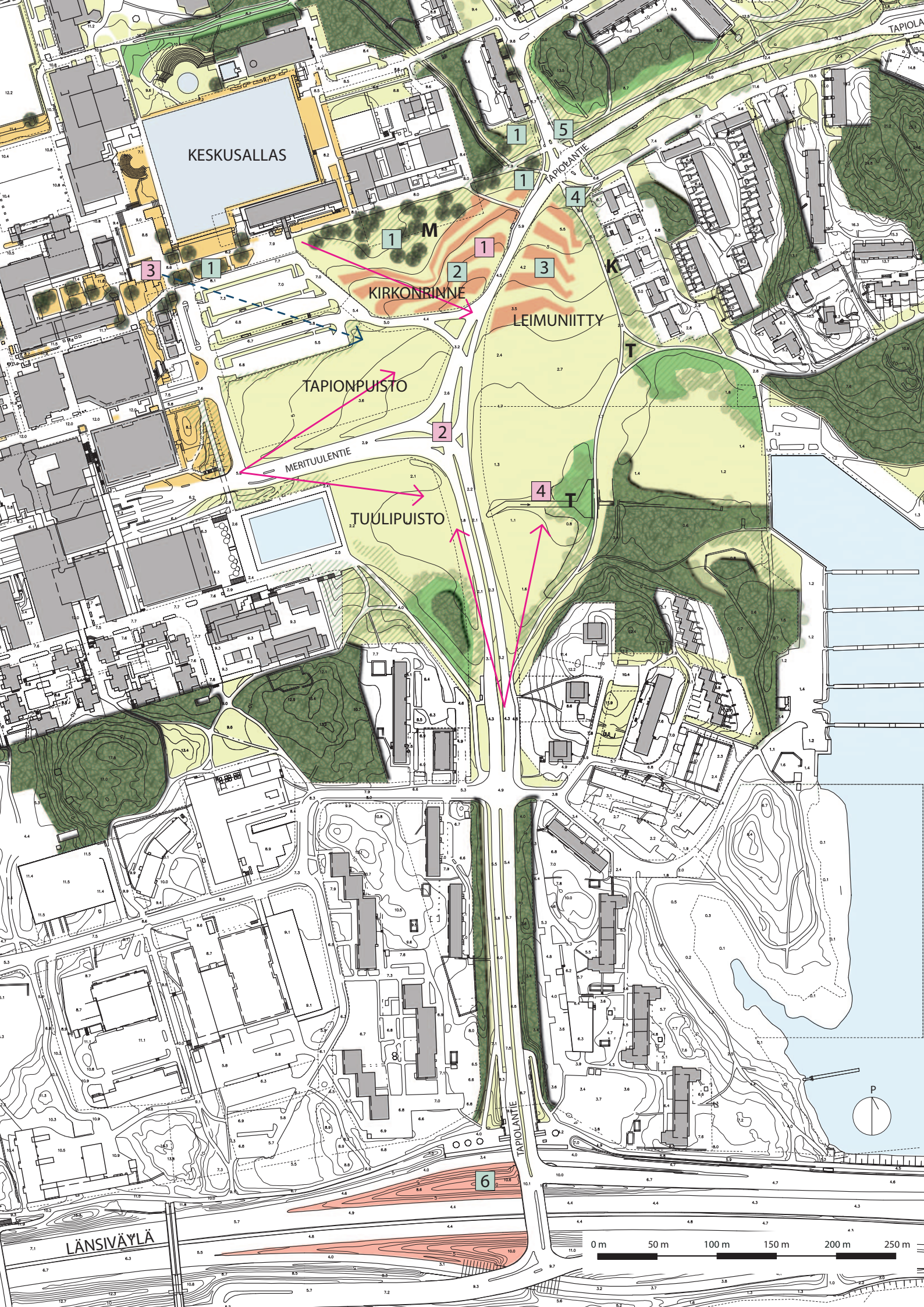

MERKITTÄVÄT KASVIT / KASVIRYHMÄT / KASVILLISUUDEN KOHOKOHDAT

1. Maisemapuut. Vanhat säilytetyt männyt Tapionraitin varressa Kirkonrinteessä, Menninkäisentien risteyksessä ja Tapionraitin länsipäädyssä.
2. Kirkonrinteen pensassommitelma kuvastaa kasvillisuuden käytön tapaa koko Tapiolassa. Laaja massaistutus istuu kauniisti paikalleen ja on paitsi tilanmuodostaja myös voimakas värielementti.
3. Leimukukkasommitelma oli Tapiolan tunnusmerkki, josta puisto on myös saanut nimensä (alkuperäinen nimi oli Kontionkenttä). Kukinnasta kerrottiin paikallisissa lehdissä ja ihmiset muistavat paikan nimenomaan hehkuvan istutuksen takia.
4. Okakuusi-ryhmä on muodostanut ikivihreän taustan leimukukkasommitelmalle. Se on edelleen vahva reunaistutus idän suuntaan.
5. Tuomi Menninkäisentien liittymässä on tärkeä maisemapuu. Tuomi on alkuperäinen eli se on säilytetty rakentamisen yhteydessä
6. Uusi massaistutus, sipulikukat Länsiväylän rampissa.

MERKKIEN SELITYKSET:

1	MERKITTÄVÄT KASVIT / KASVIRYHMÄT / KASVILLISUUDEN KOHOKOHDAT		METSÄINEN LUONNONALUE
1	MUUTOKSET JA ONGELMA-ALUEET		PUISTOMAISENA HOIDETTAVA VIHERALUE
	MAISEMAMÄNTY (EI MITATTU)		AVOIN PUISTOALUE / HOIDETTU NURMI
	REUNAVYÖHYKE		SÄILYTETTÄVÄ NÄKYMÄ
			SULKEUTUNUT NÄKYMÄ
	K = KOIVU HALLITSEVA PUULAJI		
	T = TERVALEPPÄ HALLITSEVA PUULAJI		
	M = MÄNTY HALLITSEVA PUULAJI		

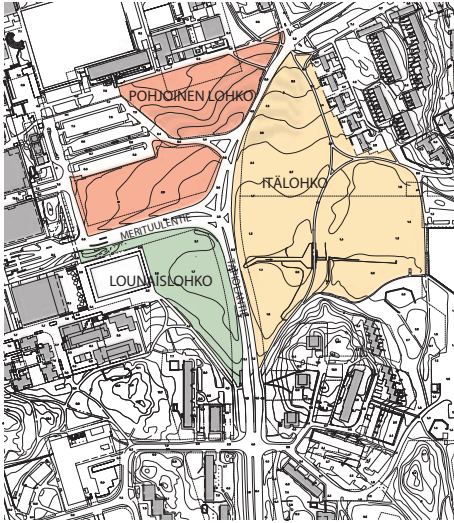

MUUTOKSET JA ONGELMA-ALUEET (kartta s.51)

Suunnitteilla olevat maankäyttömuutokset uhkaavat Leimuniityn kokonaiskuvaa. Teatterihotellin paikka avoimen alueen lounaiskulmassa työntyy pitkälle puistotilaan. Metro ja sen aiheuttamat järjestelyt alasajoramppeineen, ilmanvaihtotorneineen ja kiertoliittymineen sekä liikenteenohjauslaitteineen aiheuttavat oleellisia muutoksia Leimuniitylle. Metrotunnelin ja muiden maanalaisten rakenteiden louhinta saattaa muuttaa pohjaveden pinnan tasoa oleellisesti, jolloin erityisesti vanhojen mäntyjen kasvuolosuhteet heikentyvät. Pohjaveden tasoa tulee seurata ja mikäli vedenpinta alkaa laskea, siihen tulee reagoida tarvittavin toimenpitein. On myös varauduttava siihen, että männyt eivät kestä tulevaa räsytystä ja kasvupaikkaolosuhteiden muutosta.

1. Suurin muutos on tapahtunut 1990-luvun alussa kun leimukukkaistutukset poistettiin ja korvattiin pensaslajeilla. Vaikka sommitelma on säilynyt, värikkään kasviaiheen häviäminen on latistanut alkuperäisen ajatuksen Tapiolan kaupunkikuvallisesta vaikutelmasta. Leimukukkien paikalla on kokeiltu 1970- ja 80-lukujen vaihteessa mm. rantakukkaa, joka taantui melko pian ja tarha-alpia, joka menestyi hyvin sekä mm. unikkoa kylvettynä ja yksivuotisia kasveja. Syitä leimukukkien huonoon menestymiseen on monia. Katua suolattiin alkuaikoina runsaasti ja kukat kuolivat n. 3 metrin säteellä ajoradasta. Pumppuasemalta rakennettu painejohto katkaisi kaikki salaojat, ja koko alaosa pysyi liian märkänä. Myös pohjaveden pinta on jatkuvasti korkealla. Salaojat täyttyvät liejulla, jota on yritetty alkuaikoina huuhdella ja poistaa rassaamalla. Lisäksi hallanarka kasvupaikka lisää kasvien tautiriskiä.
2. Liikenneympyrä muutettiin risteysliittymäksi vuonna 1970. Maaston muoto on kuitenkin entisellään.
3. Näkymät muuttuvat kasvillisuuden kasvamisen myötä. Näkymä Tapionraitilta Otsolahdelle on ajoittain ollut korkeiden happomarjojen peitossa. Myös keskuspysäköintikentän istutukset ovat kasvaneet niin, että näkymä on ummessa Tapiontorin portaikon suunnasta.
4. Sipulikukkaistutus ojan varresta ja altaan reunoilta on hävinnyt. Paikka oli niille liian kostea. Myös ranta-alueen tervalepät ovat ajoittain kärsineet merenpinnan korkeusvaihteluista.

Puisto on peruskorjattu vuonna 2001.

Leimuniitty, lohkojako.

KASVILLISUUDEN KEHITTÄMISEN TAVOITTEET

Leimuniittyyn ominaispiirteet tulee säilyttää ja/tai ennallistaa. Puisto tulee säilyttää avoimena nurmikenttänä, jota rytmittävät laajat massaistutukset ja reunapuusto. Puisto tulee käsitellä kokonaisu-sommitelmana, johon kuuluu kolme lohkoa liittymäalueen eri puo-lilla. Maasto tulee säilyttää pohjois- ja itälohkoilla. Lounaislohkon maasto suunnitellaan uudisrakennuksen yhteydessä em. lohkoja mukaillen. Rakennuksia verhoileva reunapuusto, joka samalla rajaa avointa tilaa, tulee säilyttää ja sitä tulee vahvistaa uudisrakennetta-valla alueella. Puita tarvitaan, jotta laaja puistoaukea saa riittävän tehokkaan rajauksen. Pensaat ovat tarkoitukseen liian heiveröisiä.

Alkuperäistä suunnittelutavoitetta puutarhakaupungin tunnus-merkistä ja värikkästä mainoksesta tulee kunnioittaa. Leimukuk-ka-alueen sommitelma tulee palauttaa voimakkaan väriseksi kasvi-aiheeksi säilyttäen Jänneksen alkuperäinen muotokieli. Lajivalinta tarkistetaan ja päivitetään kasvupaikkaan sopivaksi, sillä leimukuk-ka ei enää menesty kasvupaikalla.

Näyttävä pensassommitelma säilytetään Kirkonrinteessä. Lajisto säilytetään alkuperäisen mukaisena.

Ylätasanteen ja Tapionraitin varren vanhat männyt tulee säilyttää ja niiden kasvuolosuhteet turvata. Puut rekisteröidään, niiden kun-to arvioidaan ja määritellään tarvittavat hoitotoimenpiteet. Puiden kuntoa seurataan jatkuvasti. Alueella tapahtuvat työmaatoimenpi-teet ohjeistetaan ja puille tehdään ennakkoon arvonnääritys mah-dollisia vaurioita varten. Arvokkaiden mäntyjen suojelutarpeet selvitetään. Metron ja muiden louhintatöiden vaikutus puiden kas-vuolosuhteisiin selvitetään hyvissä ajoin ennen rakentamista.

Avoimen alueen reunapuusto säilytetään monipuolisena; männyt, okakuuset, koivut, tervalepät, terijoensalavat uusitaan alkuperäisil-lä lajeilla.

Tärkeitä näkymäsektorit pidetään avoimina pensaskasveja uudis-tamalla ja poistamalla itsestään kasvanutta puustoa, kuten keskus-pysäköintialueen vaahteroita. Näkymä Otsolahdelle tulisi olla jat-kuvasti aistittavissa kuljettaessa keskustornin portaikolta edelleen kohti itää.

*Leimuniityn rajautuminen itäiseen läbiöön
1960-luvulla on ollut paljon nykyistä ti-
lannetta avoimempi.
Kuva: Asuntosäätiö*

*Näkymä Otsolahdelle.
Kuva: B&R*

*Vanhat männyt Kirkonrinteen pensasistutuksien taustalla.
Kuva: B&R*

TOIMENPIDESUOSITUKSET:

Leimukukkasommitelman palautetaan näyttäväksi ja värikkääksi kasvialueeksi; laji vaihdetaan alkuperäisestä leimukukasta joko muihin värikkään kukkivaan perennoihin tai pensaisiin (rantakukka, kurjenpolvet...). Sommitelmassa voidaan käyttää useita lajeja, mutta kukinnan tulisi olla likimäärin yhtäaikaista. Kasvilajit testataan oikealla kasvupaikalla ennen massaistutusten tekemistä.

Vanhojen mäntyjen uudistaminen aloitetaan vasta, kun puiden määrä on merkittävästi vähentynyt ja valo-olosuhteet sallivat uusien mäntyjen menestymisen. Uudet puut istutetaan samalla tiheydellä ja ryhmittelyllä kuin nykyiset männyt. Tiheät pienten mäntyjen taimiryhmät poistetaan maisemallisista/kaupunkikuvallisista syistä. Vanhat koivut ja muut yksittäispuut poistetaan mäntyalueelta, mikäli ne haittaavat mäntyjen kasvuolosuhteita. Mäntyjen juurelle voidaan levittää soraa tai kuorikatetta, kuten alkuvuosina on tehty, jotta ruohonleikkuu ei vaurioita runkoja. Nurmi kuoritaan varovasti puun ympäriltä noin metrin levyiseltä alueelta ja rungon ympärille levitetään kate.

Leimukukkaistutuksen taustalle istutettu okakuusityhmä uusitaan joko kerralla tai kahdessa vaiheessa.

Tulevissa istutuksissa (mm. uuden teatterirakennuksen ja metroterminaalin lähiympäristössä) noudatetaan samaa mittakaavaa sekä ryhmittely- ja istutustapaa nykyisten kasviryhmien kanssa. Pienimuotoisuutta vältetään. Uudet istutukset eivät kuitenkaan saa kilpailla alkuperäisen pensas- ja perennasommitelman kanssa. Avoimen alueen laajuus tulee olla suhteessa yhteismitallinen. Myös maaston muotoilu huomioidaan. Sen tulee olla jäntevää ja maisema huomioivaa.

TOIMENPIDESUOSITUKSET:

- *Leimuniittyä käsitellään kokonaistaideteoksena kaikki lobkot huomioiden.*
- *Leimukukkasommitelma palautetaan, mutta kasvilaji vaihdetaan. Lajivaihtoehtoja tutkitaan. Tavoitteena on alkuperäisen värivaikutelman luominen.*
- *Leimukukkaistutuksen taustalla okakuusityhmä uusitaan kerralla tai kahdessa vaiheessa.*
- *Tapionraitin ja Kirkonrinteen mäntyjen hoitoon ja uudistamiseen laaditaan erityisohjelma. Uudistaminen tehdään isoilla taimilla vasta kun vanhoja puita on poistettu.*
- *Metrotunnelin ja muiden louhintatöiden vaikutus vanhojen mäntyjen kasvuolosuhteisiin selvitetään hyvissä ajoin ennen rakentamista.*
- *Tulevan rakentamisen vaikutukset Leimuniityn kaupunki- ja maisemakuvaan selvitetään.*
- *Leimuniityn lounaislohko täydennetään uuden maankäytön myötä nykyistä mittakaavaa sekä kasvillisuuden ryhmittely- ja istutustapaa käyttäen. Pienimuotoisuutta vältetään. Maaston muotoilu tulee olla jäntevää ja liittyä kokonaisuuteen.*

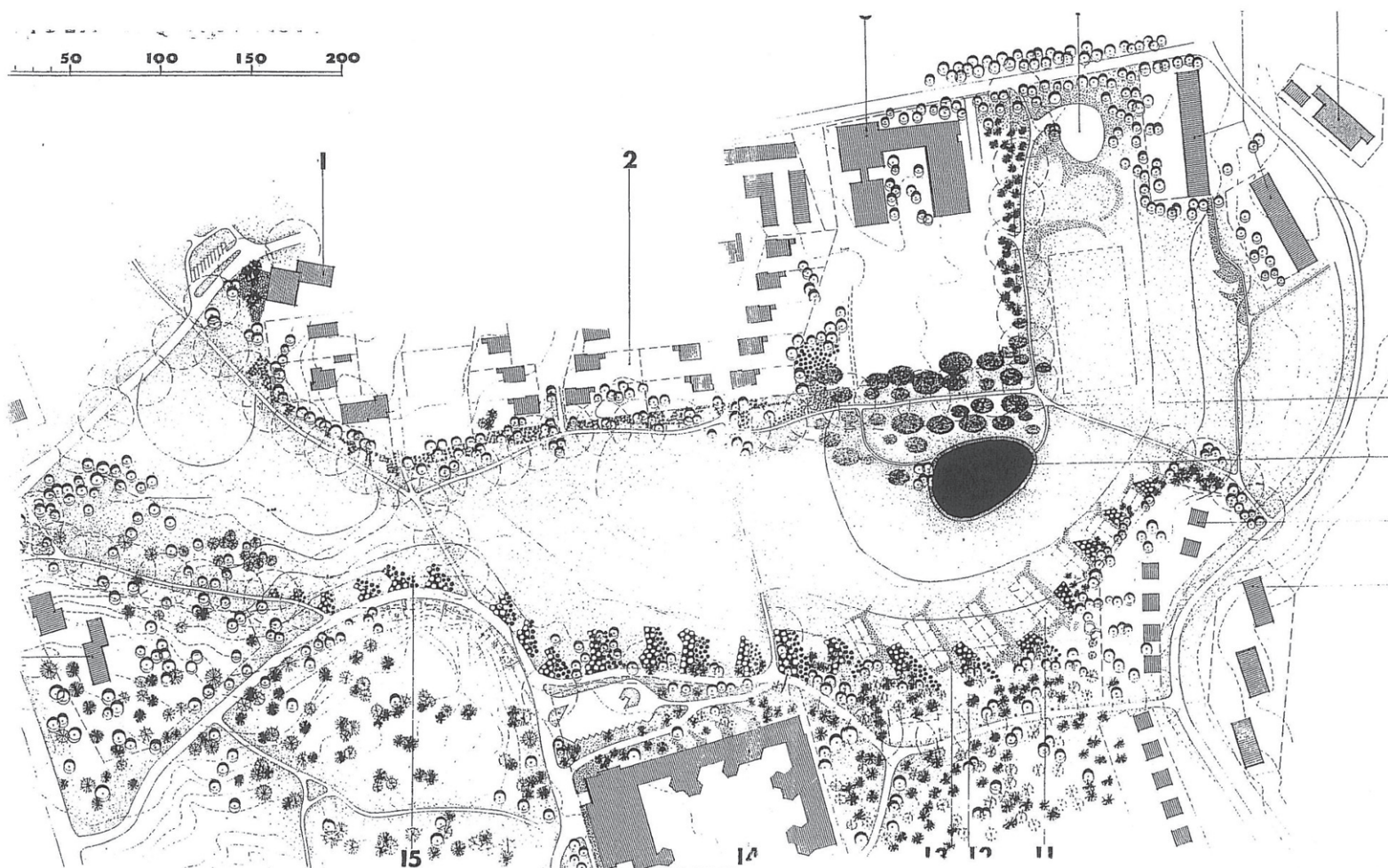
SILKKINIITTY

Tapiolan toinen tärkeä puisto Silkkiniitty - “Silkens äng” kokoaa yhteen monet käyttäjäryhmät ja eri ikäiset tapiolalaiset. Jussi Jännes suunnitteli puiston vuonna 1960 ja sen kokonaispinta-ala 12 hehtaaria. Puisto valmistui vuonna 1964. Maastonmuotoilu ja puiston rakentaminen on tehty C.J. Gottbergin johdolla. Tavoitteena oli luoda toiminnallisesti mahdollisimman monipuolinen paikka, joka on kaikkina vuodenaikoina houkutteleva ja mielenkiintoinen

Laaja, yhtenäinen nurmikenttä tarjoaa mahdollisuuden monenlaiseen ulkoiluun ja liikuntaan. Loivasti kaartuva entinen viljelyaukea rajautuu etelässä metsän reunaan ja pohjoisessa Aarnivalkean omakotialueeseen. Kaunismuotoinen tila ei avaudu kerralla, vaan kulkija saa monta erilaista näkymää puistossa liikkueensa.

(vas.) Silkkiniityn laaja nurmialue hallitsee avointa maisematilaa. Maasto on muotoiltu hienovaraisesti. Maastonmuotoilun ansiosta puiston poikkei kulkevat kävelytiet eivät näy kaukaa katsottaessa, vaan nurmipinta näyttää yhtenäiseltä ja loputtomiin jatkuvalta. Loivasti kaareutuvan maaston matalimmalla kohdalla sijaitsee allas, Aarnilammikko.

Kuvat: B&R

Silkkiniityn puistosuunnitelma vuodelta 1960, Jussi Jännes.

Piirustus: Jussi Jänneksen piirustusarkisto (SRM)

ALKUPERÄINEN SUUNNITELMA JA SEN TOTEUTUS

Silkkiniityn suunnittelun keskeinen lähtökohta oli huolellinen maaston käsittely. Tasainen peltopinta on muotoiltu kokonaan uudelleen. Pehmeä savipohja esti korkeat täytöt, joten toteutuksessa päädyttiin loivapiirteiseen aaltoiluun. Länsipäässä pohjois-eteläsuuntainen lämpökanaali on häivytetty näkyvistä puiston pintaa korottamalla. Hienostunut maaston muotoilu on C.J. Gottbergin käsialaa. Jäntevä pinnanmuoto saa niityn näyttämään luontevalta ja kauniilta. Samalla on saatu aikaan mielenkiintoisia maisematiloja, joita arkkitehtonisesti sommiteltu kasvillisuus täydentää. Puistokäytävät johdattavat kulkijoita asuntorykelmistä keskustaan ja kouluihin. Käytävät on sijoitettu maastoon siten, että nurmipinta tuntuu kaukaa katsoen jatkuvan yhtenäisenä. Raittien loiva mutkittelu tekee niistä mielenkiintoisia kulkijalle.

Silkkiniitylle oli sijoitettu paljon toimintoja. Kokonaisuus on rauhallinen, sillä aktiiviset alueet on sijoitettu maisemallisesti harkiten ja suojattu istutuksilla. Monikäyttöisen nurmipinnan lisäksi puistossa on viljelypalstoja sekä lasten leikkialueita kesäsiuhkuineen. Aarnivalkean koulun itäpuolella on pussitappelua varten suunniteltu pitkä, puinen penkki. Puiston kohokohdaksi, ”silmäksi” Jussi

Viljelypalstat ovat osa Silkkiniittyä.
Kuva: B&R

Jännes suunnitteli 2000 m² laajuisen altaan. Tarkoitus oli, että se ei olisi vain koristeallas vaan myös lasten käyttöön tarkoitettu. Altaan reunat oli leveästi laatoitettu auringopalvojia varten ja valaistu suihku kiinnitti katseen pimeään aikaan. Altaan vesitekniikassa oli ongelmia alusta asti. Siihen jouduttiin johtamaan myös vesijohtovettä. Jännes halusi puistovalaisimien lisäksi sijoittaa Silkkiniitylle myös reuna-alueiden puustoa valaisevia tunnelmavalaisimia.

Avoimen alueen vastakohtana puiston reunoja on korostettu monipuolisilla istutuksilla. Pellolle työntyneet rakennukset saivat suojakseen ikivihreitä puuryhmiä. Kukkivia ja syysvärikkäitä lajeja on käytetty runsaasti. Metsän reunaan on istutettu kirsikkapuita, joiden kukinta on edukseen ikivihreää taustaa vasten. Pohjoisreuna, joka kylpee koko päivän auringossa, on eteläreunan valoisa vastakohta. Siellä hehkuvat pensasvaahteroiden ja tuomipihlajien voimakkaat syysvärit. Pensasalueet on sommiteltu geometrisesti, mutta sijoitettu vapaasti. Viljelypalstat on rajattu pensasaidanteilla, jotka peittävät taakseen työkalut ja kastelukannut. Altaan ympärille oli istutettu ellipsinmuotoiset ruusuryhmät, jotka oli välillä poistettu, mutta palautettiin viimeisen peruskorjauksen yhteydessä vuonna 2002.

Koko puiston alue salaojitettiin rakentamisen yhteydessä tiiliputkilla. Salaojitus oli kaksinkertainen: osa vesistä johdettiin altaaseen, osa kuivatti ympäristöä.

Silkkiniityn hienous piilee paitsi näennäisessä tilallisessa yksinkertaisuudessa, myös toiminnallisessa monipuolisuudessa. Seitsemän hehtaarin laajuinen yhtenäinen nurmikenttä tarjoaa mahdollisuuden monenlaiseen ulkoiluun ja liikuntaan. Puisto on kaikkina vuodenaikoina houkutteleva ja mielenkiintoinen. Viljelypalstat, pallokenttä, kahluuallas sekä leikkialueet sulautuvat kokonaisuuteen. Heti ensilumen tultua hiihtolatu kiertää puistoa. Suuri niitty on tyhjä tila, jossa vain mielikuvitus on rajana tekemiselle. Se kokoa yhteen monet käyttäjäryhmät urheiluseuroista auringonottajiin.

*Silkkiniitty syysväreissä.
Kuva: B&R*

ARVOT

Silkkiniitty on lähes puolessa vuosisadassa säilyttänyt erinomaisesti alkuperäiset piirteensä ja suunnittelutavoitteensa. Laaja, avoin puisto tarjoaa mahdollisuuden monipuoliseen ulkoiluun ja liikuntaan. Maaston muotoilu on säilynyt, joskin uusia puistokäytäviä on jouduttu rakentamaan.

Avoin nurmipinta on puiston tärkeä perustaso, joka tuo esille maaston hienovaraisen käsittelyn.

Kasvillisuuden käytön periaatteet ovat säilyneet ja istutusten uusiminen on aloitettu.

*Silkkiniitty allas Aarnilammikko 1960-luvulla ja kesällä 2007.
Kuvat: (yllä, vas.) Asuntosäätiö (vas.) B&R*

(ylin)

As. Oy Ketjun pohjoispäässä, Silkkiniityn reunassa on Tapiolassa harvinaisia lehmuksia. Puut luovat kauniin portin Silkkiniitylle päin.

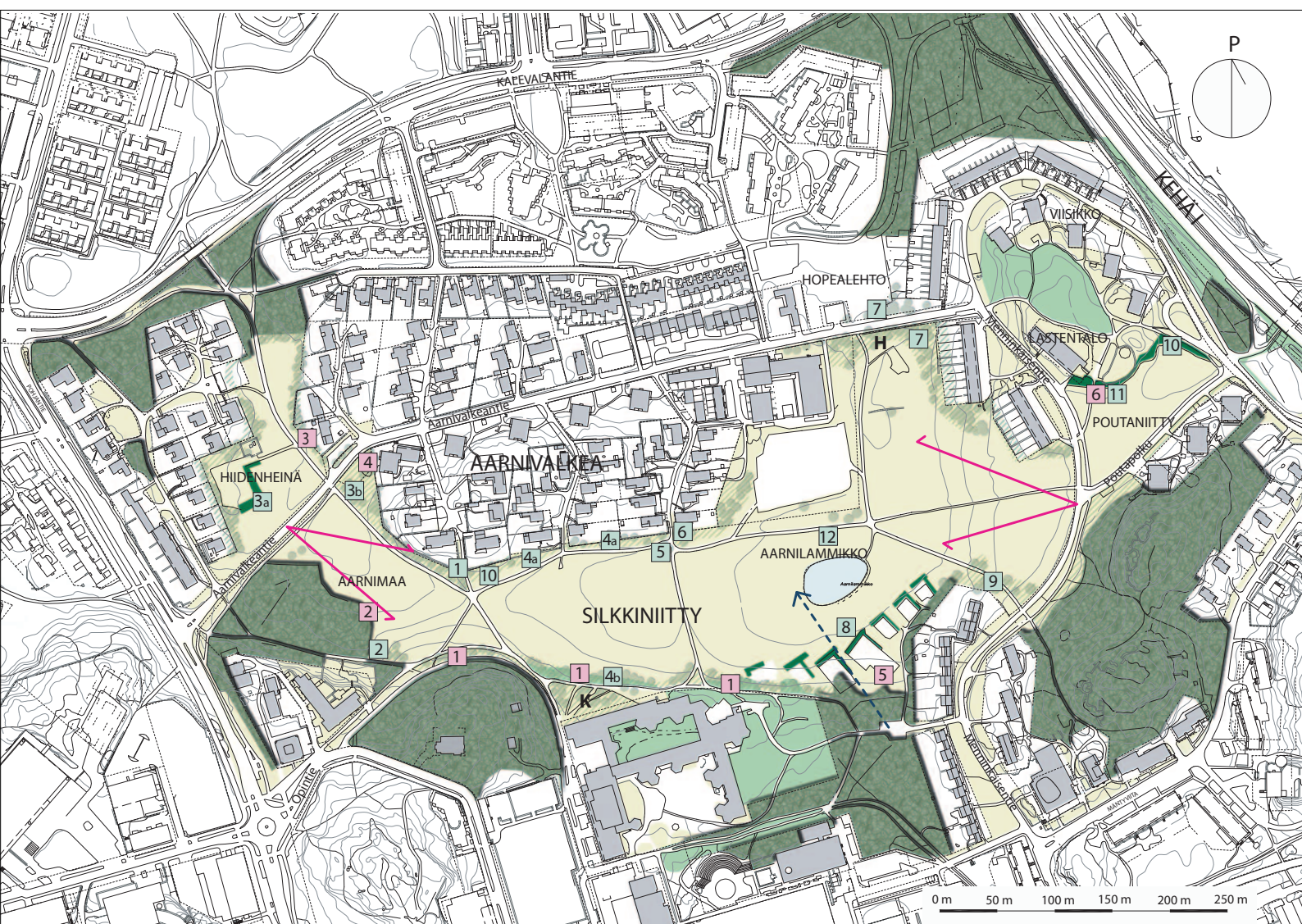
(yllä)

*Silkkiniitty rajautuu monipuolisilla reun-
aistutuksilla ympäristöstä.*

Kuvat: B&R

MERKITTÄVÄT KASVIT / KASVIRYHMÄT / KASVILLISUUDEN KOHOKOHDAT

1. Metsämännyn, *Pinus sylvestris*, muodostavat porttimaisen sisäänkäynnin Aarnivalkeaan asuinalueelle.
2. Ikivihreät reunapuut (makedonianmännyn, okakuuset, pihtakuuset ja kuuset) ovat oleellinen osa talviturkkisuunnitelmaa.
3. Punalehtisiä kasviryhmä on sijoitettu harkittuihin kohtiin.
 - a. Hiidenkentällä on happomarjaa (*Berberis ottawensis* 'Superba') leikkipaikan reunassa. Sen edessä ollut hopeahärkki (*Cerastium*) on hävinnyt.
 - b. Aarnivalkeantien kulmauksessa olevat verivaahterat näkyvät sekä kadulle että puistoon.
4. Monipuoliset reunapensaasit (pensasvaahterat ja tuomipihlajat) ovat keväisiä ja syksyn ruskan väriläikkä.
 - a. Silkkiniityn pohjoisreuna
 - b. Kukkiessaan eteläreunan kirsikkapuut ovat myös muodostuneet nähtävyydeksi.
5. Mongolian vaahteraryhmä
6. Metsätammi
7. Hopeapajut Aarnivalkean koulun itäpuolella on istutettu kostean paikan kuivattajaksi ja vesiolosuhteiden parantamiseksi. Ne on uusittu vuonna 2002.
8. Aronia-aidanteet viljelypalstojen suojana ovat oivallinen keino säilyttää avoin puistotila rauhallisena ja piilottaa palstojen värikirjo taakseen.
9. Tapiolan alueella harvinaiset lehmusistutukset, joiden alla kasvavat keltaoksanukka pensaat.
10. Silkkiniityn päätteenä idän suunnassa on tiivis aidanne pensasruusua, joka kätkee puiston suunnasta katsottuna taakseen kääntöpaikan ja Kehä 1:n liikenteen. Ylimpään maastokohtaan sijoitettuna matalakin aidanne riittää peittämään tienäkymää ja toimii vihreänä taustana avoimelle nurmikentälle.
11. Poutaniityn leimukukkaistutus, joka on uusittu vuonna 2002, sijoittuu maisemallisesti tärkeään paikkaan ja näkyy sekä Menninkäisentielle että Silkkiniityn itäosaan.
12. Altaan ympärillä olevat, alkuperäiseen suunnitelmaan kuuluneet ovaalinmuotoiset pensasalueet palautettiin v. 2002 peruskorjauksen yhteydessä.

MERKKIEN SELITYKSET:

1 MERKITTÄVÄT KASVIT / KASVIRYHMÄT
/ KASVILLISUUDEN KOHOKOHDAT

1 MUUTOKSET JA ONGELMA-ALUEET

PENSAS-ALUE

REUNAVYÖHYKE

K = KOIVU HALLITSEVA PUULAJI
H = HOPEAPAJU HALLITSEVA PUULAJI

METSÄINEN LUONNONALUE

PUISTOMAISENA HOIDETTAVA
VIHERALUE

AVOIN PUISTOALUE /
HOIDETTAVA NURMI

SÄILYTETTÄVÄ NÄKYMÄ

SULKEUTUNUT NÄKYMÄ

Voimakkaasta käytöstä johtuen on Silkkiniityn nurmipintaan on syntynyt selkeä polku.

Kuva: B&R

Silkkiniityn reunaistutukset ovat paikoin tasapäästyneet. Koko- ja väri vaihtelu on hävinnyt.

Kuva: B&R

MUUTOKSET JA ONGELMA-ALUEET (kartta s.63)

Aktiivisesta käytöstä johtuen nurmi on paikoin kulunut ja huonos-
sa kunnossa. Suuri kulutus edellyttää intensiivistä hoitoa.

1. Kirsikkapuita oli eteläreunalla alun perin Opintien kaarteeseen asti. Määrä on supistunut huomattavasti. Myös eteläpuolen metsän varjostus on lisääntynyt, joten puiden kasvuolosuhteet ovat muuttuneet.
2. Länsireunan kosteaan maastokohtaan on istutettu mm. douglaskuusta ja visakoivua, jotta nurmialuetta saatiin vähän pienemmään ja vaikeasti leikattavaa aluetta supistumaan.
3. Hiidenkentän kohdalla Silkkiniityn reunassa olleet lupiinit ovat hävinneet.
4. Silkkiniityllä Aarnivalkeantien reunassa As Oy Paimenpolun kohdalla ollut iso, noin 2 aarin kokoinen tiikerinlilja-ryhmä (*Lilium tigrinum*), joka on hävinnyt. (ks. kuva s. 115)
5. Puiston alueella, erityisesti Ketjutalojen kohdalla, on runsaasti lähteisyyttä, jota salaojitus ei riittävästi pysty kuivattamaan. Reuna-alueen puista erityisesti makedonianmäntyryhmät mutta myös kirsikat ovat kärsineet.
6. Poutaniityllä lastentalon kohdalla on ollut laaja leimukukkais-
tutus, joka uusittiin vuonna 2002. Samalla istutusalueen kokoa pienennettiin. Leimukukkaryhmä ei ole menestynyt täysin moitteettomasti.

Hanhet, jotka laiduntavat Silkkiniityillä, likaavat ajoittain nurmen käyttökelvottomaksi.

Kuvat: B&R

Varusteet ja kalusteet kaipaavat silloin tällöin uusimista.

Puisto on peruskorjattu vuonna 2002.

KASVILLISUUDEN KEHITTÄMISEN TAVOITTEET

Silkkiniitty tulee säilyttää avoimena nurmikenttänä, jota voi käyttää monipuoliseen ulkoiluun, oleiluun ja liikuntaan, myös mm. pallopeleihin. Alueen talvikäyttö huomioidaan. Puistokäytäviä ei hiekoiteta latu-urien kohdalla.

Avoimen alueen reunakasvillisuus säilytetään monipuolisena. Reunakasvillisuuden ei tarvitse olla tasaikäistä, vaan nuorta ja vanhaa lajistoa voi olla sekaisin. Tavoitteena on eri väristen ja kokoisten kasvien vaihtelu niin, että kaikkina vuodenaikoina on joku laji näyttävimmillään. Kaunisrunkoisia pensasvaahteroita ja kirsikoita säilytetään maisemallisista syistä mahdollisimman pitkään. Reunakasvillisuudessa suositaan alkuperäisiä lajeja.

Eteläreunan metsiköitä harvennetaan, jolloin puiston reunaistuksille saadaan lisää valoa. Harventamista tehdään myös, jotta saadaan avattua näkymäsektoreita ympäristöstä puistoon.

TOIMENPIDESUOSITUKSET

Nurmen epätasaiset kohdat tasataan ja tehdään paikkauskylvöjä. Siemenseos tulisi olla saman sisältöinen, kuin alun perin on käytetty, koska se kestää selvästi paremmin kulutusta kuin uudet seokset. Siemenseoksessa, joka oli Tapiolan Lämmön oma kehittämä, oli punanataa ja niittynurmikkaa, ei apilaa eikä rairuohoa. Pihatatar ja kylänurmikka sekä leveälehtiset lajit, kuten piharatamo, ovat tulleet itsestään.

Reunakasvir ryhmien uusimista tehdään vaiheittain pitkällä aikavälillä käyttäen alkuperäisiä lajeja ja istutustapaa. Uusittavia lajeja ovat mm. punalehtiset vaahterat Aarnivalkeantien kulmassa, jalo-kuuset, makedonianmännyt, pensasvaahterat ja tuomipihlajat. Kirsikoita lisätään alkuperäisille kasvupaikoille puiston eteläreunassa Opintien kaarteeseen asti.

Viljelypalsta-aluetta rajaavat aronia-aidanteet leikataan palstojen puolelta siten, että ne eivät haittaa viljelyä. Aidanteiden korkeus on korkeintaan 1,8 m jolloin ne peittävät palstatoimintoja riittävästi, mutta eivät nouse sulkemaan näkymää Ketjutalojen suuntaan.

Silkkiniitty on monipuolisesti ulkoilijoiden käytössä kaikkina vuodenaikoina. Talvisin alueella kiertää hiihtolatu.

Kuvat: B&R

TOIMENPIDESUOSITUKSET:

- *Nurmipinta kunnostetaan kulumisvaurioiden kohdalta käyttäen vanhaa siemenseosta.*
- *Reunakasvir ryhmät uusitaan vaiheittain käyttäen alkuperäisiä lajeja ja istutustapaa.*
- *Viljelypalsta-aluetta rajaavat aronia-aidanteet hoidetaan leikkaamalla alle 2 metriä korkeina.*

Ilmakuva Itäkartanon alueelta 1960-luvun alussa. Kuvassa Hagalundintie (nyk. Kehä I) on vielä rakenteilla.

Kuva kirjasta: Tapiola - Elämää ja arkkitehtuuria

ITÄISET LÄHIÖT:

ITÄKARTANO

MÄNTYVIITA-MENNINKÄISENTIE-KIMMELTIE

Itäkartano on Tapiolan vanhin lähiö, jota on valmistumisestaan lähtien pidetty korkealuokkaisena esimerkkinä 1950-luvun arkkitehtuurista ja kaupunkisuunnittelusta. Alue on rakennettu hienovaraisesti maastoa mukaillen neljän kukkulan rinteille tai laelle. Maisemakuva on pääosin matalahkojen rakennusten ja niiden väliin jäävien puistometsien rytmittämää. Metsät ovat vanhoja, rakentamisen yhteydessä säilytettyjä luonnonalueita tai puistometsäksi muutettuja pienialaisia metsiköitä. Lakialueilla puusto on kalliomännikköä, rinteillä kasvupaikan mukaan vaihdellen mäntyä, kuusta ja koivua. Silkkiniityn avoimeen puistotilaan avautuu lukuisia näkymiä. Mäntyviidan aukiomainen katutila on Tapiolan ensimmäinen liikekeskusta. Sen päätteenä oleva nk. Neulaspuisto altaineen ja kelloineen on paikan tunnus.

Menninkäisentie ja sen jatkeena Kimmeltie ovat linjaukseltaan ja tasaukseltaan Tapiolan kauneimpia katutiloja. Ilman reunaojia tai reunakiviä samaan tasoon ympäröivän maaston kanssa rakennetut kadut ovat maisemallisesti sopusointuisia ja istuvat hienovaraisesti ympäristöönsä. Kadun varressa on vaihdellen säilytettyjä mäntyjä ja koivuja myös lähellä ajorataa.

Mäntyviita on ulkotilan osalta säilynyt suhteellisen hyvin alkupe-
räisessä asussaan. Alueella kasvaa edelleen paljon puita, erityisesti mäntyjä, jotka ovat säilyneet rakentamista edeltävältä ajalta. Lisäksi on jäljellä alkuperäistä istutettua kasvillisuutta (vaahterat, jalopähkinät, marjakuuset, vuorimännyt), joskin myös muuttumista on tapahtunut.

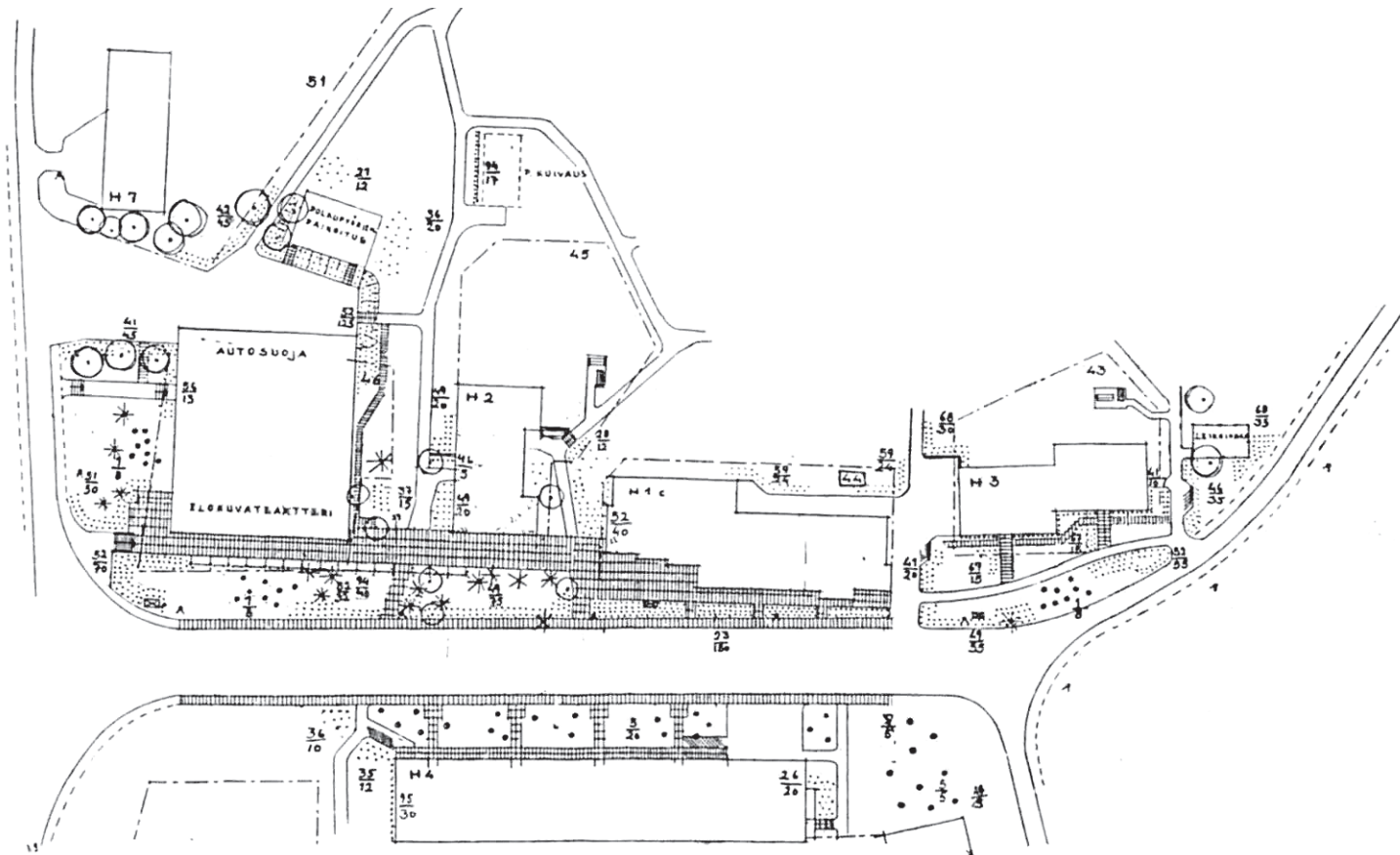

Mäntyviita. 2007.
Kuva: B&R

Mäntyviita 1950- luvulla.
Kuva: Asuntosäätiö

Tapiola I-rakennusvaihe, Mäntyviita.
Istutuspiirustus. N. H. Oréto 1954.
Piirustus: Espoon kaupunginmuseo

ALKUPERÄINEN SUUNNITELMA JA SEN TOTEUTUS

Mäntyviitaan sekä Mennikäisentien ja Kimmeltien varren kaikille tonteille on laadittu pihasuunnitelmat samaan aikaan rakennussuunnittelun kanssa 1950-luvulla. Ensimmäiset suunnitelmat on laatinut puutarha-arkkitehti Nils Orénto, joka työskenteli Tapiolassa vuosina 1953-54. Hän teki pihojen tasaus- ja istutussuunnitelmia, joita ei kaikilta osin ole toteutettu, mutta päälinjat ovat suunnitelmissa näkyvissä. Orénnon suunnittelemia ovat As Oy Kolmirinteen, Kino Tapiolan, Mäntyviidan liikerakennuksen ja As Oy Mäntyviidan pihat ja niiden edustat kadunvarrella, Kimmel-metsän puisto ja sen ympäristössä As Oy Viisikon ja lastentalon pihat ja niiden edustat kadunvarrella, As Oy Pihkapolun piha, As Oy Viidenrivin pihat ja niiden edustat kadunvarrella. Sufikan pihasuunnitelma on Erik Sommerschildin laatima vuonna 1955. Oravanpesän pihasuunnitelma ja siihen liittyvän Neulaspuiston suunnitelma on Jussi Jänneksen laatima vuonna 1957, allas ja kello ovat Ervin suunnittelemia. Jänneksen suunnittelemia ovat myös Mäntytori, Kino Tapiolan ja As Oy Mäntytornin välinen puistokaistale sekä As Oy Otsonrivin Itäpäädyn puistokaistale.

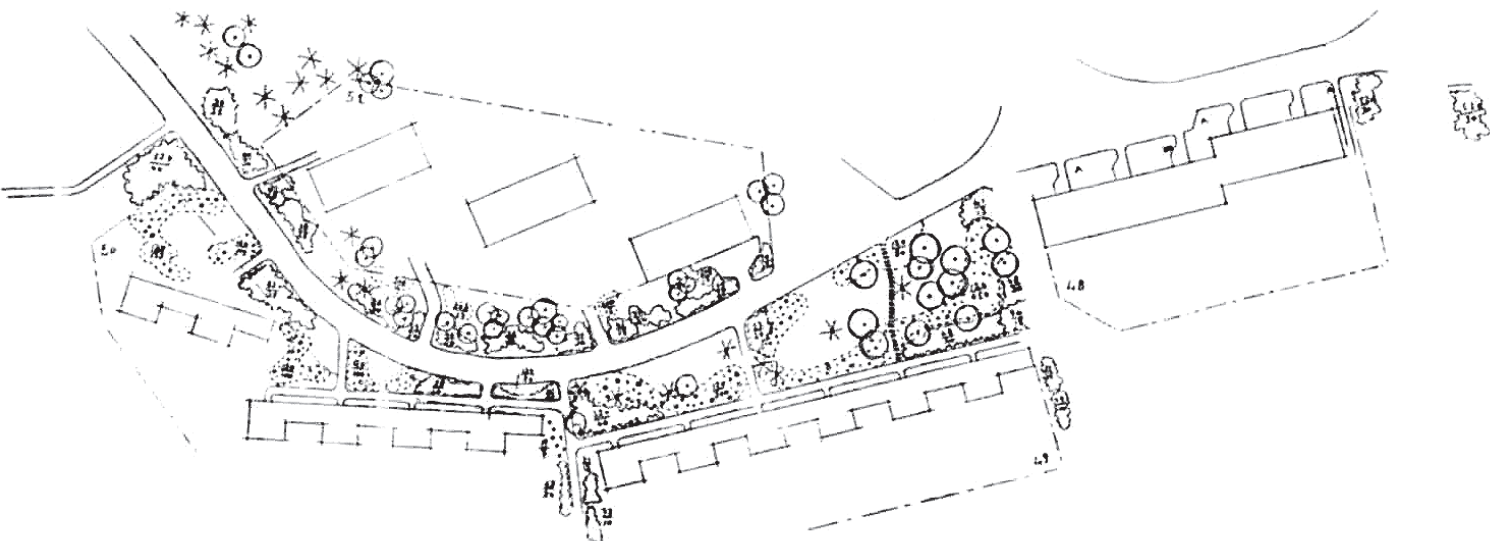
C.J. Gottberg on suunnitellut Braskiksen ja linnoituslaitteiden ympäristöt sekä Mäntyviidan ja Neulaspolun kulmauksen ja yhdessä Orénnon kanssa Lämpökeskuksen alueen ja sen edustan kadunvarrella. John Hausen jatkoi Orénnon suunnitelmaa As Oy Otsonkallion pihalla, Katri Luostarinen suunnitteli Mäntyviidan pohjoispuolen pientalojen pihat ja niiden edustat kadun puolella ja Onni Savonlahti As Oy Poutapolun pihan.

Muutossuunnitelmia on arkistoissa useita, ensimmäiset tehty 1970-luvulla. Muutokset koskevat lähinnä istutuksia. Kasvillisuuden osalta lajistoa on muutettu aika ajoin mm. varjostusolosuhteiden ja ”muodin” muutoksista johtuen.

Alueen sisäosassa, Kimmeltien varrella, kohoavat As Oy Viisikon viisi pistetaloa, jotka sijaitsevat koivikossa (vanha valokuva). Samoin As Oy Kolmirinne. Kimmeltien pohjoiskaarteessa rivitalojen etupuutarhat avautuvat suoraan kadulle. Mäntyviidan alue on nimensä mukaisesti mäntyvaltaista. Neulaspuisto ryhmittyy altaan, pergolan ja kellon ympärille. Keskeistä paikkaa ja kadun päätettä on korostettu lisäksi eksoottisilla istutuksilla. Kolmen ryhmiin istutettujen jalopähkinöiden latvukset muodostavat puistikon katon. Altaan ympärille on ehdotettu isolehtisiä perennoja, mm. jättitarta (toteutus epävarma). As Oy Mäntyviidan kohdalla kadun viereen on istutettu sekaisin metsävaahteraa ja verivaahteraa.

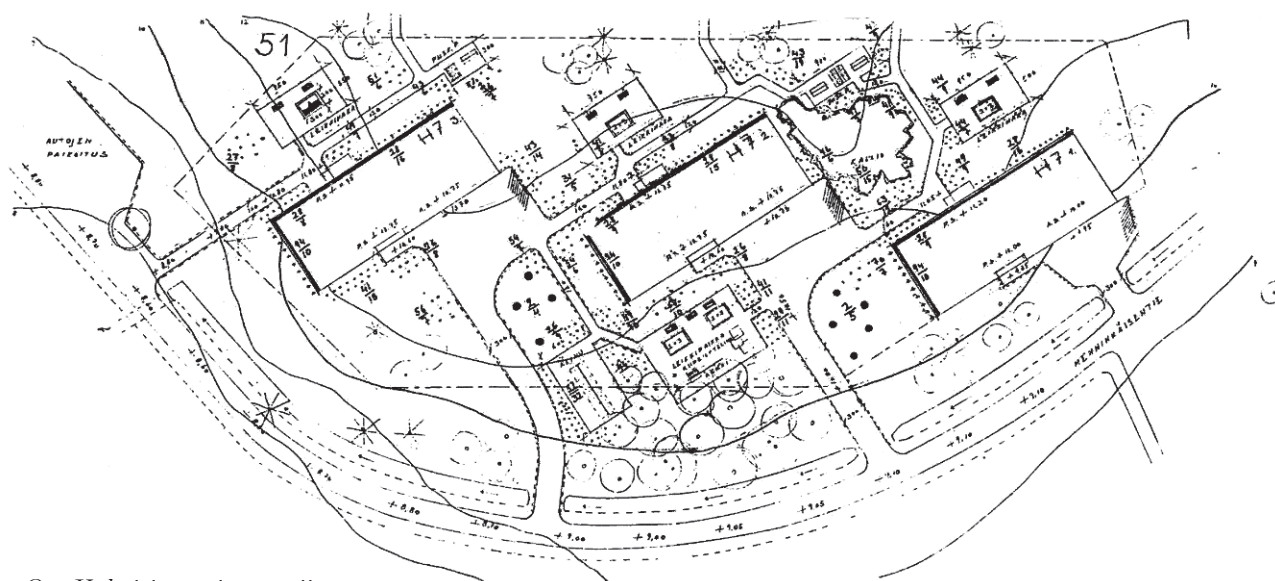
Mäntyviidalla oli paljon sipulikukkia, erityisesti tulppaaneja. Sufikan päätyyn siirrettiin talvityönä kolme isoa douglaskuusta, jotka poistettiin 2000-luvun alussa. Mäntytornin istutusaltaissa on ollut kesäkukkia, sillä ne olivat liian pienet pensaille tai perennoille ja lisäksi ilman lämpöeristystä kasvit paleltuivat talvisin. Myös Mennikäisentien reuna-alueilla on ollut sipulikukkia ja niiden paikalla myöhemmin kesällä kesäkukkia.

*I-rakennusvaihe, Ketjun ja Kolmirinteen
kohdalla Menninkäisentie. Istutuspiirustus.
N. H. Oréto 1953.*

Piirustus: Espoon kaupunginmuseo

*As Oy Kolmirinne, istutuspiirustus.
N. H. Oréto 1953.*

Piirustus: Espoon kaupunginmuseo

ARVOT

As Oy Ketjun ympäristö on säilyttänyt perushahmonsaa lähes ennallaan. Männyt ovat kasvaneet ja pensasistutukset välillä uusittu, mutta näkymä on yhä sama.

Kuvat:

Asuntosäätiö (yllä, vas.) ja B&R (vas.)

Itäkartanon alue on säilyttänyt hyvin alkuperäiset piirteensä ja suunnittelutavoitteensa. Lakialueiden metsät kehystävät rakentamista ja rakennukset sulautuvat luontevasti maastoon kapeiden pihapuutarhojen avulla. Pihojen liukumisen vähitellen luonnon-alueisiin toteutuu edelleen, vaikka puutarhamaiset osat ovat kaventuneet ja isompia alueita on jätetty luonnontilaan. Keskeiset näkymät ovat säilyneet.

MERKKIEN SELITYKSET:

1 MERKITTÄVÄT KASVIT / KASVIRYHMÄT
/ KASVILLISUUDEN KOHOKOHDAT

1 MUUTOKSET JA ONGELMA-ALUEET

MAISEMAMÄNTY (EI MITATTU)

REUNAVYÖHYKE

K = KOIVU HALLITSEVA PUULAJI

P = PENSASVAAHTERA HALLITSEVA PUULAJI

METSÄINEN LUONNONALUE

PUISTOMAISENA HOIDETTAVA
VIHERALUE

AVOIN PUISTOALUE /
HOIDETTU NURMI

SÄILYTETTÄVÄ NÄKYMÄ

Neulaspuiston jalopähkinät v.1990.

Kuva: RR

MERKITTÄVÄT KASVIT / KASVIRYHMÄT / KASVILLISUUDEN KOHOKOHDAT

Itäkartanon kasvillisuudessa näkyy hyvin tapiolalainen periaate, jossa säilytetyn luonnonkasvillisuuden täydennykseksi on istutettu eksoottisen näköisiä lajeja: jalopähkinää, punalehtistä vaahteraa sekä ikivihreitä lajeja kuten vuorimäntyä ja marjakuusta. Alun perin on ollut runsaasti kukkivaa aluskasvillisuutta, mm. ruusuja, kesäkukkia ja sipulikukkia, mutta niistä valtaosa on hävinnyt varjostuksen lisääntyttyä ja hoidon resurssien puuttuessa.

1. Vanhat männyt Mäntyviidassa ja Menninkäisentiellä Ketjutalojen edessä ovat oleellinen osa kaupunkikuvaa. Puut seisovat joko nurmipinnalla tai Mäntyviidassa myös urbaanisti laatoitukseen jätetyissä aukoissa.
2. As. Oy Mäntyviidan edessä kapeaksi metsiköksi istutetut vaahterat ja verivaahterat ovat vaahteran kasvupaikkavaatimuksiin nähden melko pimeässä paikassa, mutta niiden hahmo on olennainen osa katukuvaa.
3. Jalopähkinät Mäntyviidan altaan ympärillä ja elokuvatalon edessä ovat huomiota herättäviä maisemapuita.

4. Mäntyviidalla kadun alkupäässä (elokuvateatteria vastapäätä), kallion päällä on Mustilasta tuotu viiniköynnös (*Vitis amurensis*), joka on kestänyt erinomaisesti. Suositellaan, että tästä yksilöstä otetaan lisäyslähde, jota voidaan tuottaa muuallekin Tapiolaan istutettavaksi.
5. Lehtikuuset (*Larix decidua*) As Oy Menninkäisen rakennuksen kyljessä on todennäköisesti istutettu lyhyttä kasvuaikaa tavoitellen. Nyt suureksi kasvaneet puut kasvavat liian lähellä julkisivuja.
6. As Oy Kolmirinteen ja As Oy Viisikon ympäristö on perinteisesti ollut koivuvaltaista – rakennukset ovat koivikossa. Koivut alkavat olla ikääntyneitä. Puuston uusiminen tulisi kaupunkikuvallisista syistä tehdä koivulla.
7. As Oy Ketjun sisäänkäyntien köynnökset (piippuköynnös ja kelasköynnös) ovat tärkeä osa kapeaa etupuutarhaa. Köynnöksiä (köynnösrusuja) on ollut myös Mäntyviidan pergoloissa, mutta ne ovat hävinneet.
8. Tapiolan alueella harvinaiset lehmukset, joiden alla komeat keltaoksakanukat.
9. Metsätammi, istutettu 2 taimea samaan kuoppaan, maisemapuuna.
10. As Oy Poutapolun pistetalojen sisääntuloalueilla on asukkaiden omat kesäkukkaistutukset, jotka edustavat lähes kadonnutta omaehtoista istutusperinnettä.
11. Poutaniityn päätteenä oleva pensasaidanne (kurturuusua) päättää Silkkiniityn avoimen puistotilan onnistuneesti itäpäässä. Matala pensas korkeimmassa maastokohdassa on riittävä tilarajaus.
12. Okakuusiryhmä, peittää näkyvyyden Kehä I:lle
13. Pensasvaahtera- (*Acer ginnala*) ja kuunliljaistutus Kimmeltien kääntöpaikalla on liikenneympäristön kaunis kohokohta.
14. Omenapuita. Istutukset muodostavat kauniin puutarha-aukion.
15. Kuusiryhmä Aarnivalkeantien päätteenä

MUUTOKSET JA ONGELMA-ALUEET (kartta s.72)

Autojen määrän lisääntyminen on aiheuttanut pysäköintiongelman, joka näkyy eritoten puistoihin ja metsiin rajautuvien katujen reunoilla. Koska raja-aitoja tai reunoja ei ole, leviää luvaton pysäköinti katujen pientareille, nurmikentille, metsänreunoihin ja puistoraiteille. Autot valtaavat vähitellen kaikki vapaat alueet ja reunakasvillisuus kärsii maan tiivistymisestä, mekaanisista kolhuista ja kulumisesta.

Yksityispihoilla, erityisesti rivitalopihoilla, on tapahtunut muutoksia istutuksissa, jotka eivät noudata alkuperäisiä laji- ja istutustapaperiaatteita.

1. Kasvillisuus, erityisesti puusto on kasvanut täyteen mittaan ja varjostus on lisääntynyt. Vanha puusto on melko huonokuntoista. 1950-luvulla istutettu puusto alkaa olla täysikasvuista ja lajista sekä kasvupaikasta riippuen jopa yli-ikäistä. Luonnonalueiden vesakoitumista ja kuusettumista on tapahtunut, mikä haittaa näkymiä. Erityisesti Opinpolun suunnasta näkymät Silkkiniitylle ovat tiheän vesaikon peittämiä. Paikoitellen isoja puita kasvaa kiinni julkisivuissa, mm. As Oy Menninkäisen edessä komeat lehtikuuset ovat liian lähellä rakennuksia.
2. Alkuaikoina Menninkäisentien reunassa Silkkiniityn kohdalla oli iso kesäkukkaryhmä samettikukkaa, joka on hävinnyt. Alue oli hoidollisesti suuritöinen ja toisaalta myös varjostus on lisääntynyt metsän kasvamisen myötä.
3. Lastentalon ympärillä oli leimukukkaistutus: Phlox paniculata 'Hindenburg', Mia Ruys', Border Gem' ja 'Aida', joka on hävinnyt, vaikka kasvupaikka oli leimukukalle otollinen.
4. Mäntyviidan ja Pihkapolun pientaloalueiden kadun varret olivat puutarhamaisia ja asukkaiden hyvin hoitamia. Syreeniä oli paljon. Pihkapolulla kasvaneet iirikset olivat todennäköisesti asukkaan oma istutus (Liljanpiha).
5. Itsestään kylväytyneitä vaahteroita on annettu kasvaa suuriksi puiksi As Oy Mäntyseläksen edessä. Puut varjostavat alla kasvavia ruusuja, jotka ovat lähes kadonneet.
6. Sipulikukista suurin osa on hävinnyt (mm. Kolmirinteen edestä ja Mäntyviidasta).

Mäntyviidan katuympäristöä peruskorjataan alkuperäiseen asuun vuonna 2007.

As Oy Kolmirinne on alunperin sijainnut valoisassa koivikossa. Nyt puut ovat kasvaneet ja varjostus on lisääntynyt.

Koivu on säilynyt valtapuuna, mutta varjostuksen myötä esimerkiksi laajat sipulikukkaistutukset ovat hävinneet.

Kuvat: asuntosäätiö (ylin), B&R (yllä)

KASVILLISUUDEN KEHITTÄMISEN TAVOITTEET

Vanhimman Tapiolan piirteitä ja kasvillisuuden käytön periaatteita tulee kunnioittaa. Kasvillisuutta tulee uusia alkuperäisten suunnitelmien hengessä. Suositaan alkuperäistä lajistoa ja istutustapaa.

Sipulikukkaryhmien tai vaatimattomien perennalajien (esim. Geraniumit) palauttamista suositellaan alueille, joissa puustoa uudistetaan ja valoa saadaan lisää.

Tärkeät näkymäsektorit Silkkiniityn suuntaan tulee säilyttää ja tarvittaessa avata poistamalla tiheää alikasvosta.

Hallitsematon pysäköinti voi aiheuttaa merkittäviä haittoja kasvillisuudelle. Runkovauriot, maan tiivistyminen jne. tulee estää ja jo aiheutuneet vauriot tulee korjata. Pysäköinnin ohjaaminen pois viheralueilta on keskeinen tavoite, johon tulee etsiä keinoja (reunakivi, puoliksi upotetut isot maakivet, matalat pollarit, suoja-aidat tms.)

Tonttien liittyminen yleisiin alueisiin tulee toteuttaa alkuperäistä, liukuvaa periaatetta noudattaen, jossa kasvillisuus muuttuu vähitellen puutarhamaisesta luonnonympäristöksi. Luonnonlajiston ja puutarhalajiston vaihtelu säilytetään. Leikatun nurmen reunan määrittelevät maaston muodot ja kasvillisuus, ei tontin raja.

Menninkäisentien varren vanhat männyt As Oy Ketjun kohdalla tulee säilyttää ja niiden kasvuolosuhteet turvata. Puut rekisteröidään, niiden kunto arvioidaan ja määritellään tarvittavat hoitotoimenpiteet. Puiden kuntoa seurataan jatkuvasti. Alueella tapahtuvat työmaatoimenpiteet ohjeistetaan ja puille tehdään ennakoon arvonnäytäys mahdollisia vaurioita varten. Arvokkaiden mäntyjen suojelutarpeet selvitetään.

TOIMENPIDESUOSITUKSET:

Puiden ja pensaiden uusimista tehdään käyttäen alkuperäisiä lajeja ja istutustapaa. Uusittavia lajeja ovat mm. Mäntyviidan jalopähkinät, Kolmirinteen ja Viisikon koivikot sekä Mäntyviidan marjakuuset ja vuorimännyt. Viisikon kukkulan koivikkoa uudistettaessa otetaan huomioon latvuslinjan eheyden säilyttäminen kaukomaisemassa. Kolmirinteen kohdalla taustametsän muodostaa korkeammalla mäellä kasvava puusto.

As Oy Ketjun edessä, kaupunkikuvallisesti erittäin merkittävällä paikalla, vanhat männyt ovat vielä hyvässä kasvussa. Kaupunkikuvaan sopimattomat nuorilla metsätaimilla istutetut mäntyryhmät poistetaan. Uudistaminen tehdään isoilla taimilla vasta kun vanhoja puita on poistettu riittävästi taimien valonsaannin turvaamiseksi. Männyt uusitaan isoilla taimilla. Puiden alla nurmi hoidetaan lei-

(yllä) As. Oy. Ketjun edessä vanhat ruusuistutukset on uusittu alkuperäistä suunnitelmaa kunnioittaen samalla ruusulajikkeella.

Kuva: B&R

(yllä, oikea) As Oy Mäntyselä 1990. Julkisivua on verbonnut villiviini. Itsestään kylmätyneet vaahterat alkavat varjostaa alla kasvavia pensaita.

Kuva: RR

kattuna. Mäntujen juurelle voidaan levittää soraa tai kuorikatetta, kuten Kirkonrinteessä, jotta ruohonleikkuu ei vaurioita runkoja. Nurmi kuoritaan varovasti puun ympäriltä noin puolen metrin leveyiseltä alueelta ja rungon ympärille levitetään kate.

Neulaspuistossa altaan ja kellon ympärillä säilytetään suurilehtisten perennojen istutusalue. Pergolan köynnösistutukset säilytetään ja niitä täydennetään tarvittaessa. Paikka on kaupunkikuvallisesti tärkeä.

Mikäli Kehä I:n kattaminen toteutuu, istutetaan Poutaniityn itäpäähen pendasaidanteen lisäksi havupuita (esim. okakuusia) tiheä ryhmä Silkkiniityn pitkän näkymän vihreäksi päätteeksi.

Mäntyselän pientaloalueen kohdalla ja Pihkapolulla kadun varren syreenit uusitaan. Istutus tehdään alkuperäiseen tapaan useilla eri syreenilajikkeilla.

TOIMENPIDESUOSITUKSET:

- Puiden ja pensaiden uusiminen tehdään käyttäen alkuperäisiä lajeja ja istutustapaa.
- As Oy Ketjun edessä kasvavien vanhojen mäntujen uudistamiseen erityisohjelma. Uudistaminen tehdään isoilla taimilla vasta kun vanhoja puita on poistettu.
- Neulaspuiston altaan ympärille istutetaan suurilehtisiä perennoja.
- Mikäli Kehä I:n kattaminen toteutuu, istutetaan Poutaniityn itäpäähen tiheä ryhmä havupuita Silkkiniityn pitkän näkymän päätteeksi.
- Mäntyselän pientaloalueen kohdalla ja Pihkapolulla kadun varren syreenit uusitaan.

*Näkymä Otsolahdelle.
Kuva: B&R*

ITÄRANTA - OTSOLAHTI

RANTALUHTA - ITÄRANNAN KATUYMPÄRISTÖ -
ITÄKESKUS (OSTOSKESKUS) - OTSOLAHDEN RANNAT
- TAPIOLANTIE ITÄOSA - OTSOLAHDENTIE

Itärannan kaupunkikuvallisen keskusaiheen muodostaa laaja avoin nurmialue, Rantaluhta, joka on toteutettu Otsolahden entisen rantaniityn paikalle. Avoimen tilan reunoille ryhmittyvät matalat rivi- ja ketjutalojen rakennusmassat muodostavat horisontaalisen aiheen lännestä katsottuna. Samaa vaakasuuntaista linjaa jatkavat matalan rakennusrivin yli näkyvät lamellitalot. Taustan muodostavat metsäisille lakialueille puuston lomaan sijoittuvat pistetalot. Itärannan katumiljöö on yleisilmeeltään valoisa koivikko, jonka lomaan vaaleat rakennukset sulautuvat. Maasto vaihtelee alavasta savikosta jyrkkäreunaisiin kalliomäkiin. Väliin jää lehtomainen ja

reheväkasvuinen alarinne, johon rakentaminen pääosin sijoittuu. Luonnonpuustoa täydentävät monilajiset puu- ja pensasistutukset. Rantaluhdan reunakasvillisuus on edustava esimerkki Tapiolan tyypillisistä talviturkki-istutuksista.

Otsolahdentie on linjattu metsäiseen maastoon. Katuun väljästi liittyvät rakennusryhmät muodostavat omat, puuston sisään piiloutuvat kokonaisuutensa.

Otsolahden ranta oli alun perin tervaleppää kasvava rantaniitty, jonka alavimmat alueet olivat tulvivaa pehmeikköä ja vesijättömaata. Orénto oli laatinut ensimmäiset ranta-alueen täyttö- ja massoitelusuunnitelmat jo 1950-luvulla. Jänneksen suunnitelmassa, joka on alustava luonnos, puiston muoto ja sisältö ovat selvästi nähtävissä. Tervaleppiä oli säilytetty huomattavasti enemmän kuin rakentamisen yhteydessä jäi jäljelle. Tämä saattaa johtua runsaista täytöistä. Suunnitelmassa on esitetty keskeinen näkymäakseli Tapiolantieltä Otsolahdelle ja rantaan valaistu kävelytie. Osa rannasta oli merkitty hiekkarannaksi ja keskellä lahtea oli vesisuihku. Saari ei sisälly Jänneksen suunnitelmaan. Se on tehty Gottbergin ohjauksessa ylijäämämaista. Länsipuolelle, nykyisen venesataman paikalle oli esitetty pitkä venelaituri ja sen päähän matonpesupaikka. Rantaluhtaan oli ehdotettu kaksi kenttää, toinen taiteilijatalon viereen ja toinen laiturin lähelle. Sen oli ajateltu toimivan myös veneiden talvisäilytyspaikkana. Rantaluhdan suunnitelman viimeisteli C.J. Gottberg, joka myös valvoi puiston rakentamisen. Koska alueelle ajettiin runsaasti louhetäyttöjä, ei salaojitusta ollut tarpeen tehdä. Tällä hetkellä puistossa on runsaasti painumia, sillä pohjamaa on antanut periksi korkealle täytölle.

Otsolahden pohjoiselle ranta-alueelle toteutettiin Gottbergin suunnitelman (1971) mukainen rantapuisto. Maasto muotoiltiin laakeiksi kumpareiksi, joiden yli näki rantaraitilta veteen. Kummut estivät veden nousun arvokkaiden tervaleppien juurelle. Rantaviiva oli käsitelty sigelillä, johon oli sijoitettu kiviä. Vesirajan tuntumaan oli sijoitettu nupukivipintaisia oleskelualueita, joissa oli penkkejä. Istutuksiin käytettiin kosteikkoperennoja (kurjenmiekkää ja rantakukkaa) sekä ryhmissä pajuja ja tervaleppiä. Hoitonurmi ulottui vesirajaan asti. Sommitelman maastokumpareet ovat edelleen havaittavissa, mutta kiveykset ovat painuneet nurmen sisään. Otsolahden rantaviivan käsittely vaihteli. Osia rannasta oli varattu uimarannaksi, muualla nurmipinta ulottui suoraan vesirajaan tai päättyi kapeaan kivikaistaan.

*Näkymä Rantapuistoon 2007.
Kuva B&R*

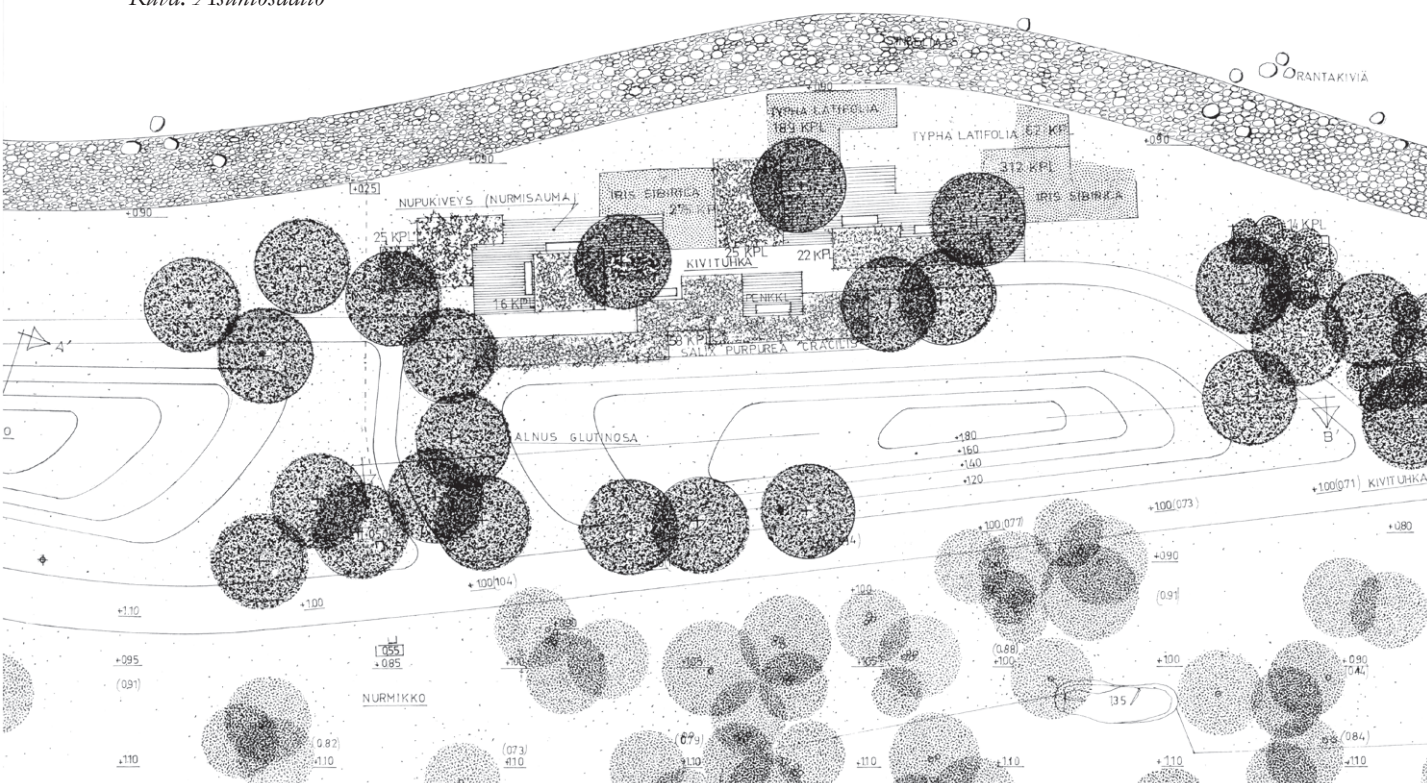
ALKUPERÄISET SUUNNITELMAT

Jussi Jännes on laatinut Otsolahden ympäristön eli Rantaluhdan luonnossuunnitelmat (1962), Itäkeskuksen myymälän ympäristön (1964-65), Itärannan eteläosan yleissuunnitelman (1965) ja Itärannan paikoitusalueen (1965).

Katri Luostarisen suunnittelema As Oy Kontiontien piha (1955) kuuluu omenapuineen Tapiolan esimerkillisiin rivitalopuutarhoihin. Maj-Lis Rosenbröijer on suunnitellut itärannan alueelle As Oy Itäranta 13:n (Itäpohja) (1961) ja As Oy Karhunrannan (1962) pihat sekä useita yksityispihoja. C.J. Gottbergin suunnittelema ovat Rantaluhdan toteutus, Otsolahden ranta ja venesatama (1967-1971) sekä As Oy Itäranta 24-28 (yhdessä Laura Koskelan kanssa). As Oy Itäranta 10-18 (1964) sekä As Oy Itäranta 22 (1964) ovat Harald Carstensin suunnittelema.

Muutossuunnitelmia on arkistoissa muutamia. Ne on tehty pääsääntöisesti 1980-luvulla Tapiolan Lämmössä.

*C.J. Gottberg. Rantapuisto 1971.
Kuva: Asuntosäätiö*

Itärannan rivitalojen pihat rajautuvat Rantaluhdan suuntaan monipuolisilla istutuksilla.

Kuva B&R

ARVOT

Rantaluhdan avoin nurmialue ja sen istutettu reunakasvillisuus muodostavat Itärannan alueen keskeisen maisematilan. Vähäeleistä maaston muotoilua täydentävät harkitut ja monipuoliset istutukset. Itäosan reunakasvillisuus toteuttaa talviturkkisuunnitelmaa ja ikivihreitä lajeja on runsaasti. Lisäksi on käytetty puna- ja keltaoksisia tai –lehtisiä pensaslajeja, mm. kanukoita Nallenpolun taiteilijatalon eteläpuolella.

Otsolahden ranta ja vesipinta ovat Tapiolan maisemallinen kohokohta. Länsiväylän suunnasta nopeasti ohi kiitävä näkymä sillalta pohjoiseen luo pikaisen mielikuvan Tapiolasta; vihreä nurmi ja sen taustalla metsäinen siluetti, jonka suojaan vaaleat rakennukset ryhmittyvät. Avoimen alueen reunakasvillisuuden moninaiset värit ja muodot kertovat puistomaisesta kulttuuriympäristöstä.

Näkymä Kehä I:n suunnasta Rantaluhdan yli Otsolahdelle on toinen tärkeä katselusuunta Tapiolasta ohi ajaville. Näkymä on ollut aiemmin avoimempi, mutta tällä hetkellä Itärannan ylärinteen puusto on tiheää ja näkymän edessä on myös peittävää pensaskasvillisuutta. (ks.sivu 17)

Metsäiset luonnonalueet mäkien rinteillä ja lakialueilla muodostavat kehyksen ja taustan rakentamiselle ja muulle maankäytölle.

Istutettu kasvillisuus on puistomaisella vyöhykkeellä pihapuutarhojen ja luonnonalueiden välissä.

As Oy Nallenpolku. Siirtolohkareen ympäristö vanhassa valokuvassa. Mänty ja pihlaja ovat komeita maisemapuita. Matala puinen suoja-aita ohjaa kulkua.

Kuva: Asuntosäätiö

MERKKIEN SELITYKSET:

1

MERKITTÄVÄT KASVIT / KASVIRYHMÄT
/ KASVILLISUUDEN KOHOKOHDAT

1

MUUTOKSET JA ONGELMA-ALUEET

REUNAVYÖHYKE

K = KOIVU HALLITSEVA PUULAJI
T = TERVALEPPÄ HALLITSEVA PUULAJI
M = MÄNTY HALLITSEVA PUULAJI

METSÄINEN LUONNONALUE

PUISTOMAISENA HOIDETTAVA
VIHERALUE

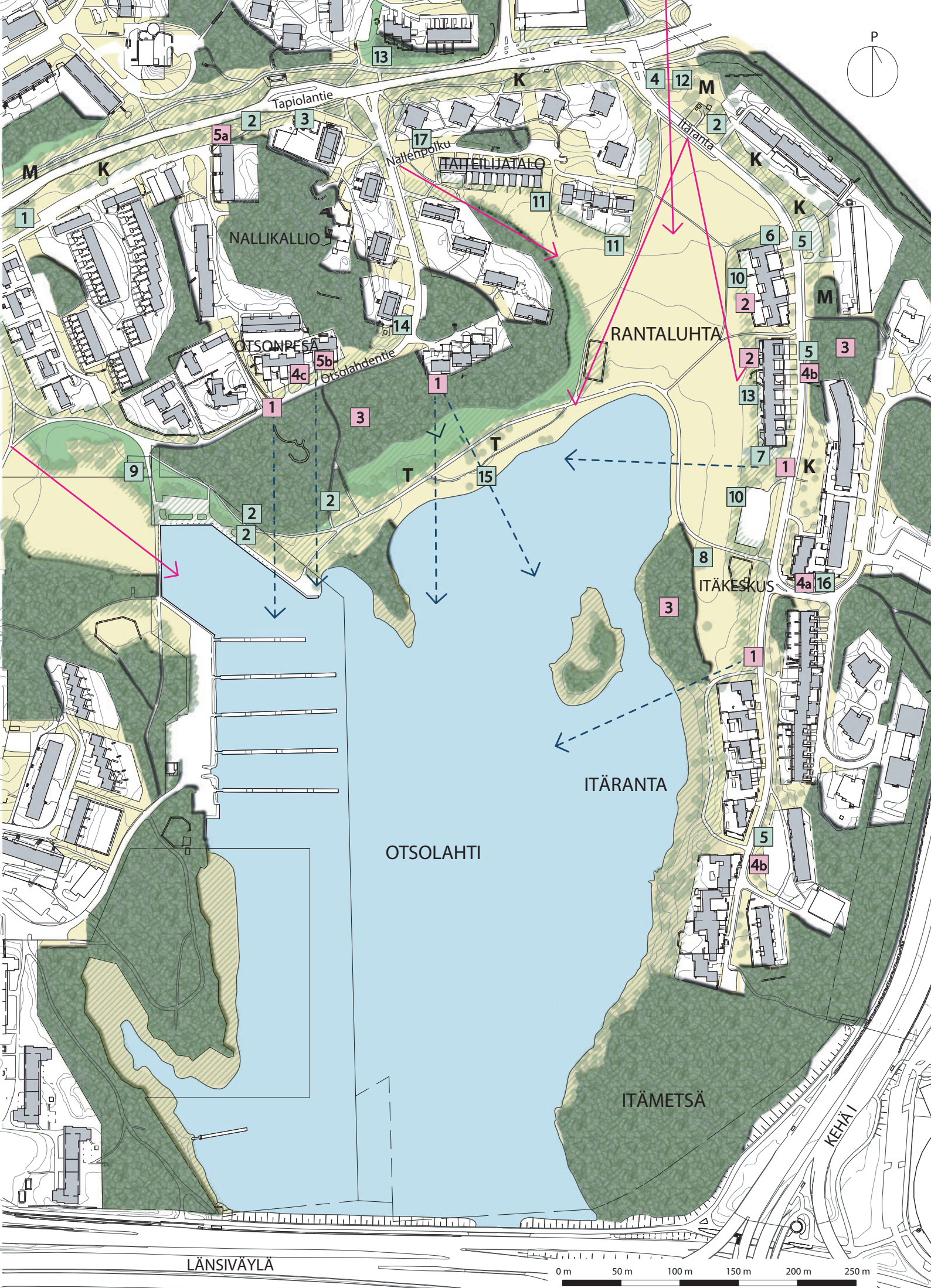
AVOIN PUISTOALUE /
HOIDETTU NURMI

SÄILYTETTÄVÄ NÄKYMÄ

SULKEUTUNUT NÄKYMÄ

1. Kauniit vaahteraryhmät (*Acer platanoides*)
2. Metsämänty, maisemapuu (*Pinus sylvestris*)
3. Verivaahtera-saarni-sommitelma
4. Kaksi lehmusta muodostaa kauniin parin
5. Vuorimännyt Itärannan katuympäristössä. Katualueen luiskiin istutetut vuorimännyt verhoilevat jyrkkää rinnettä ja tuovat puutarhamaisen ilmeen liikenneympäristöön. Varjostuksen lisääntymisen johdosta pensaat ovat ränsistyneet
6. Makedonianmäntyryhmä, alhaalta harsuuntuneita
7. Tervaleppä-hevoskastanja ryhmä
8. Kaunis tervaleppä ryhmä
9. Salava-ryhmä, maisemapuita
10. Rantaluhdan reunakasvillisuus, talviturkkilajit ja monilajinen puupensasistutus rivitalotonttien reuna-alueella.
11. Korallikanukkaryhmä, maisemapensas
12. Rantaluhdan pohjoispäässä, Tapiolantien eteläpuolella ollut perenna- ja sipulikukkasommitelma, nk. Leimuville, oli alun perin istutettu leimukukilla, lajikkeena 'Wilhelm Kesselring'. Leimukukka-alueella oli keväällä narsisseja. Kasvupaikka oli leimukukalle suotuinen ja ryhmä säilyi pitkään alkuperäisen mukaisena. Sommitelma on kuitenkin muutettu pensasistutukseksi, sillä sen kunnossapito oli työlästä. Pensaat on istutettu eri muotoiseen ryhmään ja toisin päin rinteessä kuin leimukukat alun perin olivat.
13. Sipulikukkia keväällä
14. ”Otsolahdentien kivikko” on tyypillinen pienialainen maiseman kohokohta. Sen havukasvi-istutuksista on osa edelleen hyväkuntoisia, mm. tuijat ja tuiviot, suurin osa kivikkoperennoista on hävinnyt.
15. Otsolahden ranta-alueella on ollut Gottbergin suunnitelman mukaiset istutukset, jotka oli tehty korotetuille kasvualustoille. Rantaviiva oli käsitelty hoitonurmena vesirajaan asti. Nurmi muuttui kauniisti rannan hiekkapohjaksi.
16. Itäkeskuksen ympäristö on ollut käsittelyltään puutarhamainen, mutta urbaani. Maasto on porrastettu betonisin istutusaltain, joihin oli alun perin istutettu yleensä kesäkukkia, myöhemmin myös perennoja ja pensaita.
17. Siirtolohkareen ympäristö, mänty ja pihlaja maisemapuita

MUUTOKSET JA ONGELMA-ALUEET (kartta s.83)

1. Merinäköalat ja näkymäsektorit asunnoista ja katualueilta ovat paikoin umpeen kasvaneita. Varsinkin kesällä, kun puissa on lehtiä, näkymät ovat kokonaan ummessa.
2. Rantaluhdan reuna-alueen havupuusto on kasvanut Itärannan mataliin rivi- ja pientaloihin nähden liian suureksi aiheuttaen mittakaavallisen epäsuhdan. Vaakasuora räystäslinja katoaa paikoin kokonaan kasvillisuuden taakse niityn suunnasta katsottaessa. Kasvillisuus myös sulkee näkymiä asunnoista ja Itärannan katumiljööstä Otsolahdelle.
3. Metsäisten alueiden voimakas vesakoituminen sulkee näkymiä ja tekee metsikoista tukkoisia mm. Itärannassa ja Otsolahdentien eteläpuolella.
4. Istutusten ylikasvamista ja ränsistymistä on tapahtunut useissa kohdissa.
 - a. Itäkeskuksen vanhan myymälärakennuksen ympärillä olleet kasvit ovat huonokuntoisia.
 - b. Itärannan katuympäristön vuorimäntyalueet kärsivät liiallisesta varjostuksesta.
 - c. Otsolahdentien reunassa kasvavat vaahterat As Oy Otsonpesän kohdalla ovat menettäneet alkuperäisen tavoitteen mukaisen kasvutapansa ja kaupunkikuvallisen merkityksensä.
5. Tapiolantien rajautuvilla kerrostalopihoilla on ollut nauhuksia (Ligularia), joka oli mm. Jänneksen suosikkiperenna. Näyttävimmät ryhmät olivat:
 - a. As Oy Kontionpesän edessä
 - b. As Oy Otsonpesän etupihoilla. Perennat ovat hävinneet.
6. Rantaluhdan nurmipinta on paikoin pahasti painunut. Painanteisiin jää vesi seisomaan ja nurmi kärsii mm. jääpoltteesta. Osa kaivoista on jäänyt selvästi nurmipintaa korkeammalle. Nurmi on myös vaurioitunut käytön aiheuttamasta kulumisesta siellä, missä pelataan aktiivisesti.

Asukkaiden omat istutukset ovat paikoin levittäytyneet yleisen alueen puolelle.

Idän suunnassa (Keilaniemessä) puustoisien siluetin yli nousee uusia toimistorakennuksia, jotka näkyvät Tapiolan maisemassa häiritsevinä.

*As Oy Otsonpesä 1960-luvun alussa.
Kuva: Jussi Jänneksen arkisto (SRM)*

*As Oy Otsonpesän sisäänkäyntien kohdalla
kasvatavat vaahterat istutettiin alunperin kol-
men puun ryhmiin.
Kuva: B&R*

KASVILLISUUDEN KEHITTÄMISEN TAVOITTEET

Rantaluhta tulee säilyttää avoimena nurmikenttänä, jota voi käyttää monipuoliseen ulkoiluun, oleiluun ja liikuntaan (myös mm. pallopeleihin). Kaikki kunnostus- ja uusimistoimenpiteet tehdään alkuperäisen suunnitelman henkeä ja tavoitteita kunnioittaen.

Rantaluhtaan avoimen alueen reunakasvillisuus tulee säilyttää monipuolisena, vaihdellen ikivihreitä puita ja pensaita, eri korkuisia pensaita, pensaita joilla on värikkäät versot tai lehdet, lehtipuita joilla on kukinta tai syysväri. Kasvillisuuden mittakaava suhteessa mataliin rivitaloihin tulee olla sopusoinnussa. Liian isot puut peittävät vaakasuoran räystäslinjan.

Tärkeiden näkymäsektorien pitäminen avoimina on oleellista kaupunkikuvan kannalta. Näkymät puistosta, asunnoista ja raiteilta suuntautuvat Otsolahdelle. Toisaalta kaikissa toimenpiteissä on huomioitava myös näkymät ympäröiviltä moottoriliikenneväyliltä kohti Tapiolaa.

Itärannan katuympäristön koivuvaltaisuuden säilyttäminen tulee ottaa huomioon puustoa uudistettaessa ja täydennysistutuksia tehtäessä.

Otsolahdentien eteläpuoleista metsää harvennetaan varovasti mutta kuitenkin johdonmukaisesti siten, että vanhat näkymät kadulta ja asunnoista Otsolahdelle saadaan avattua. Paikoin pelkkä alaoksien karsiminen ja vesaikon poisto riittää. Otsolahden rannan puolella reunametsän puistomaisuutta lisätään asteittain. Metsänpohjakasvillisuus muuttuu ensin luonnonnurmeksi ja rannassa hoitonurmeksi.

TOIMENPIDESUOSITUKSET

Itärannan koivikot uudistetaan vaiheittain. Vanhoja koivuja poistetaan sitä mukaa, kun niiden kunto huononee. Puita pyritään poistamaan siten, että syntyy riittävän isoja aukkoja uusille puille. Tilalle istutetaan koivuja mielellään pieniin ryhmiin. Myös yksittäispuiden istuttaminen on toivottavaa siellä, missä kasvutila ei riitä useammalle. Kaupunkikuvaan sopimattomat nuoret mäntyryhmät poistetaan. Koivu on Itärannassa kaupunkikuvallisesti tärkeä puu.

Rantaluhdan havupuut ja pensasmaiset reunakasviryhmät uusitaan vaiheittain Rantaluhdan rajautuvien rivitalotonttien rajalla. Myös tonttien puolella oleva reunakasvillisuus kaipaavaa uusimista. Uusiminen tehdään yhteistyössä asunto-osaakeyhtiöiden kanssa, jotta kokonaisuus säilyy yhtenäisenä.

Rantaluhdan nurmen epätasaiset kohdat tasataan ja tehdään paikkauskylvöjä. Siemenseos tulisi olla saman sisältöinen, kuin avoimilla nurmialueilla on alun perin käytetty. Puisto salaojitetaan. Kaivonkansien korkeusasema tarkistetaan.

Otsolahden rantaviivan kasvillisuutta kehitetään huomioiden jään ja vedenpinnan korkeusvaihtelujen vaikutus. Mukaillaan alkuperäisiä suunnitelmia, joissa nurmi on ulottunut vesirajaan.

Rantapuustoa harvennetaan siten, että vältetään puurivin muodostuminen rantaviivalle. Puut harvennetaan pieniin ryhmiin niin, että väliin jää riittävän suuret aukot. Yksittäiset kaunismuotoiset puut, erityisesti tervalepät, säilytetään. Näkyvät Otsolahdelle huomioidaan.

Otsolahdentien eteläpuolella ja Nallikalliolla ikivihreän metsän säilyminen on tärkeää, jotta rakentaminen piiloutuu korkean kasvillisuuden sisään. Karhusaarentien reunassa lakialueilla yhtenäinen puustovyöhyke peittää Keilaniemen uudisrakentamisen ja toimii taustapuustona kaukomaisemassa.

Itäkeskuksen lähiympäristö kunnostetaan alkuperäisen suunnitelman hengessä. Istutukset ja niihin liittyvät rakenteet uusitaan huomioiden rakennuksen muuttunut käyttö ja asema kaupunkirakenteessa.

Itärannan katuympäristön luiskiin istutetut vuorimäntyalueet uusitaan. Koska varjostus on lisääntynyt, laji on syytä tarkistaa. Laji vaihdetaan esim. matalana pysyvään ikivihreään kasviin, jota ei tarvitse typistää vuosittain tai peittävään lehtipensaaseen. Oleellista on jyrkkien alueiden verhoaminen pensaalla, jotta vältetään hankalalta nurmen leikkuulta.

Pienialaiset kasviryhmät kaupunkikuvallisesti keskeisillä paikoilla kunnostetaan, mm. Otsolahdentien kivikko.

TOIMENPIDESUOSITUKSET:

- *Itärannan puistomaiset koivikot uudistetaan.*
- *Rantaluhdan ikivihreät ja pensasmaiset reunakasviryhmät uudistetaan.*
- *Itärannan katuympäristön vuorimäntyalueet uusitaan pensasistutuksin.*
- *Rantaluhdan nurmi kunnostetaan, maanpinta tasataan ja pintavesien ohjautuminen tarkistetaan.*
- *Otsolahden rantaviivan kasvillisuutta kehitetään.*
- *Otsolahden rantapuustoa harvennetaan.*
- *Metsäisten rinne- ja lakialueiden yhtenäinen puustovyöhyke säilytetään kaupunkikuvallisista syistä mahdollisimman eheänä.*
- *Itäkeskuksen lähiympäristön istutukset ja niihin liittyvät rakenteet uusitaan.*
- *Otsolahdentien kivikkoryhmä kunnostetaan.*

Viljo Revellin suunnittelemat tornitalot ns. "Taskumatit" ovat maisemassa merkittäviä maamerkkirakennuksia.

Kuva: Asuntosäätiö

As Oy Tornitaso. Jussi Jännes. Puistosuunnitelma 1960.

Piirustus: Jussi Jänneksen piirustusarkisto (SRM)

LÄNTINEN LÄHIÖ:

LÄNSIKORKEE

KELOHONGANTIE - ORAVANNAHKATORI - TAPIONRAITTI

Länsikorkee sijaitsee nimensä mukaisesti Tapiolan korkeimmalla kohdalla lakialueen ollessa yli +30 mpy. Ylhäällä mäellä sijaitsevat neljä Viljo Revellin suunnittelemaa tornitaloa ovat yksi Tapiolan tunnusmerkeistä. Ne kohoavat reilusti puuston yläpuolelle ja näkyvät kauas maisemaan.

Kelohongantie nousee ylös mäelle kauniisti maastoa myötäillen. Katuympäristö on puistometsää. Ylärinteen puolella puusto on mäntyvaltaista, alarinteessä koivua. Vuorimäntyjä on istutettu reunustamaan kadun eteläosan luiskia ja rinteitä. Keskusaiheena on Oravannahkatorin, paikalliskeskuksen, kääntöympyrä. Oravannahkatori sijaitsee tasanteella kallioisen mäen länsirinteellä. Liikekeskuksen ympäristö on ollut kasvillisuudeltaan huomiota herättävä ja viimeistely. Aukion keskellä ollut istutusalue, joka oli alun perin iso kesäkukkaryhmä, oli huolellisesti suunniteltu ja hyvin hoidettu. 1960-luvun alussa keskusalueelle istutettiin katajia 50 kappaletta. Taimet saatiin läheiseltä lammaslaitumelta. Oravannahkatorin liikerakennuksen päädyssä oli Jussi Jänneksen suunnittelemaat porrastuvat betoniset istutusaltaat, joihin istutettiin vuorimäntyä, sinisenä ja keltaisena kukkivia perennoja (sinipallo-ohdake, ukonhattu, kultanauhus) sekä punalehtistä happomarjaa. Lisäksi alueelle on istutettu makedonianmäntyjä, jotka tuotiin isoina taimina Mustilasta.

Vastapäätä Oravannahkatoria As Oy Mäntyriivin rivitalojen sisäänkäyntien yhteyteen istutetut vaahterat muodostavat väljän katu-
puurivin ja johdattavat ylärinteeseen.

Länsikorkeen karua kalliomännikköä on muutettu puutarhamaiseksi tuomalla kallioalueille runsaasti uutta kasvualustaa. Istutuksia tehtiin paljon jo rakennusvaiheessa. Toisaalta kallioalueita puhdistettiin ja jätettiin paljaksi pihamiljööseen. Uusia mäntyjä istutettiin runsaasti myös 1970-luvulla. Silloin tuotiin lisää kasvualustaa, peltomultaa, joka oli liian rehevää ja rikkakasvillisuus pääsi harmillisesti leviämään karuun maastoon.

Tapionraitin varrella kasvillisuus on paikoin tihvää. Alkuperäinen tavoitteena oli luoda Tapionraitin ympäristöstä puutarhamainen.

Kuvat: (vas.) MM, (oik.) Asuntosäätiö

Vaahterat As Oy Mäntyrivin sisäänkäyntien yhteydessä.

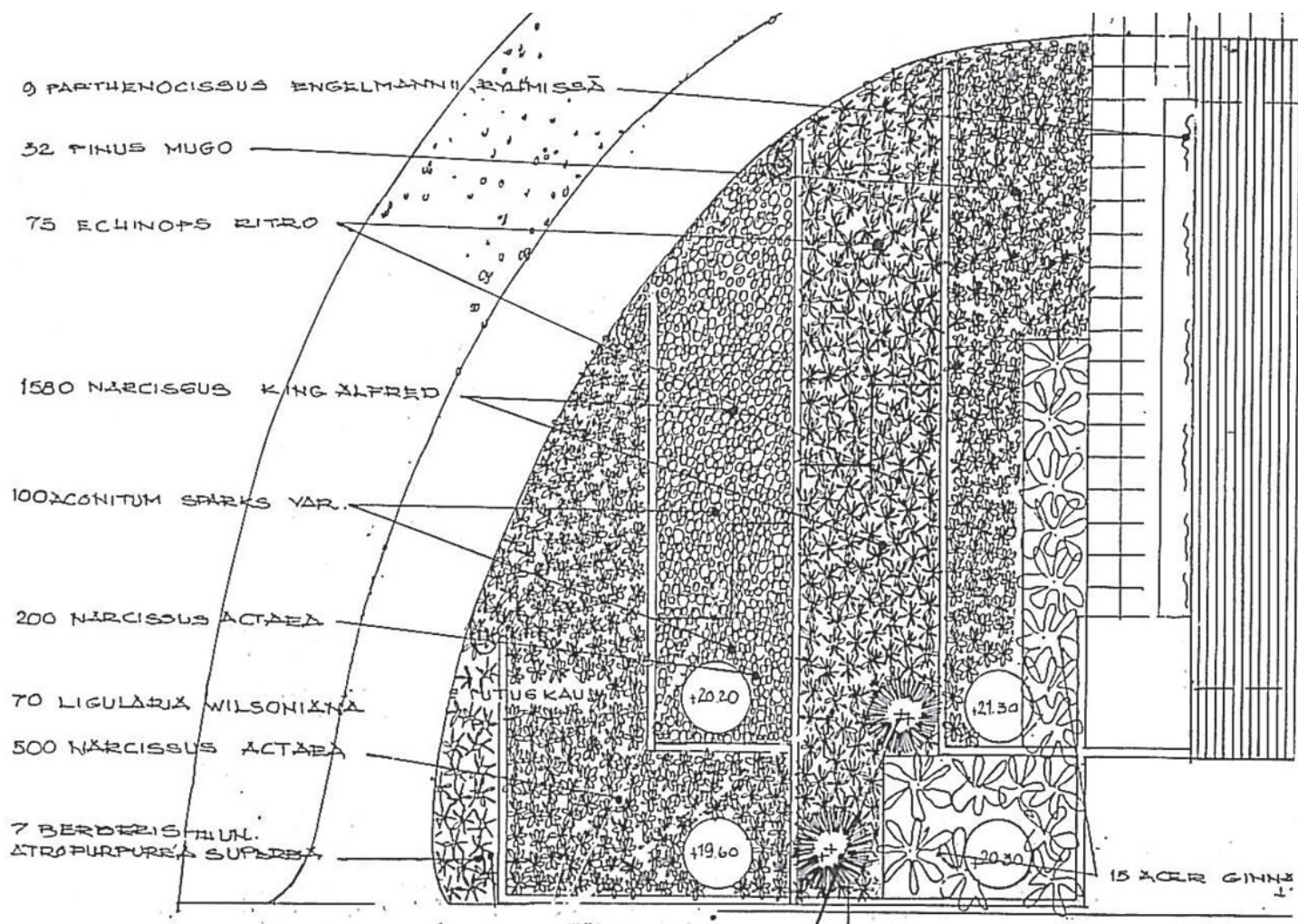
Kuva: B&R

Kelohongantien pääte Tornitason alapuolella (nyk Viljo Revellin aukio) oli suunniteltu maisemalliseksi kohokohdaksi värikkäine kivikkopuutarhoineen. Kivikkoryhmässä oli Jänneksen suunnitelman mukaisesti sammalleimua (*Phlox subulata* 'Maisree' ja 'Temiskaming') sekä happomarjaa (*Berberis ottawensis* 'Superba').

Revellin tornien alueella Jänneksen pihasuunnitelmassa oli käytetty vain kahta kasvilajia. Värikkäässä sommitelmassa oli punalehtistä happomarjaa ja voimakkaan aniliininpunaisena kukkivaa sammalleimua. Nurmea ei ollut lainkaan. Siellä missä kasvualustaa ei saatu riittävästi istutuksille käytettiin järvisoraa viimeistelemään maaston epätasaisuudet.

Tapionraitin länsipää nousee komeasti keskustasta kohti tornitaloja. Raitin lähialue on hoidettu puistomaisesti ja kasvillisuus muuttuu vähitellen luonnonmetsäksi. Keskustan puoleisessa päässä on porttiaiheena marjakuusiryhmät, joiden eteen oli ryhmitelty värikkäitä perennoja, alun perin nauhuksia (nk. "Kukkosen kukkulat"). Mäeltä on aiemmin näkynyt komeasti kauas maisemaan. Puiden kasvamisen myötä osa näkymistä on kasvanut umpeen. Myös metsäisten alueiden pusikoituminen peittää ikävästi näkymiä alueen sisällä.

J. Jännes. Kiint. Oy Oravannahkatori, istutussuunnitelma.

Piirustus: Jussi Jänneksen piirustusarkisto (SRM)

ALKUPERÄISET SUUNNITELMAT

Maj-Lis Rosenbröjjerin suunnitelmia ovat As Oy Rinnekelo ja Kelopirtti (1959) sekä Jousenkaarentien/Kelohongantien puistosuunnitelma (1962).

Jussi Jänneksen suunnitelmia ovat As Oy:t Mäntyrivi ja Honkarivi (päiväämätön), As Oy:t Tornitaso ja Säästökontu (1960), As. Oy:t Nelostorni, Tornikontu ja Riistakallio (1961) sekä Kiint. Oy Oravannahkatori (päiväämätön).

Muutos- ja perusparannussuunnitelmia on arkistoissa useita. Ne on tehty pääsääntöisesti 1980-luvulla Tapiolan Lämmössä.

Länsikorkean alueella ympäristö on tietoisesti haluttu toteuttaa ka-
run kalliomaaston ehdoilla. Se on täydellinen kontrasti esim. Itä-
rannan rehevälle kasvuympäristölle.

Tornitason kallioille istutettiin 1960-luvun alussa väriykseltään huomiotaherättäviä pensaita.

Kuva: B&R

ARVOT

Karu kalliomaisema, jota on täydennetty harkituilla, usein voimakkaasti erottuvilla istutuksilla, on Länsikorkeen luonteenomainen piirre.

Oravannahkatorin keskeinen kasvisommitelma ja liikerakennuksiin liittyvät istutukset korostivat paikan keskeistä luonnetta. Alkuperäisiä istutettuja katajia on edelleen useita jäljellä.

Kelohongantien pääte, Länsikorkeen kivikkoryhmä, on sijainniltaan keskeinen ja tärkeä katseenvangitsija. Paikka edustaa Tapiolalle luonteenomaista pienialaista yksityiskohtaa, jossa on hyödynnetty maaston tai kasvillisuuden erityisluonnetta. Myös sitä oli alun perin korostettu näyttävillä istutuksilla.

Sipulikukkia on käytetty runsaasti. Idänsinililjaa (*Scilla sibirica*) on edelleen aikaisin keväällä laajoina mattoina myös katualueella.

Tapionraitin linjaus, kävelyalueen laattapinnoite ja lähiympäristön huolellisesti mietitty puistomainen miljöö tekevät kevyenliikenteen ympäristöstä mieleenpainuvan.

Puistomaiset katu ympäristöt liittyvät kauniisti ja saumattomasti puistomaisiin pihoihin. Rivitalojen hoidetut etupuutarhat erottuvat miljöössä yksityisempinä alueina.

*Idänsinililjat (*Scilla sibirica*) Sammalpirtin eteläpuolella.*

Kuva: B&R

MERKKIEN SELITYKSET:

- 1** MERKITTÄVÄT KASVIT / KASVIRYHMÄT
/ KASVILLISUUDEN KOHOKOHDAT
- 1** MUUTOKSET JA ONGELMA-ALUEET
- REUNAVYÖHYKE
- K = KOIVU HALLITSEVA PUULAJI
M = MÄNTY HALLITSEVA PUULAJI

- METSÄINEN LUONNONALUE
- PUUSTOMAISENA HOIDETTAVA
VIHERALUE
- AVOIN PUUSTOALUE /
HOIDETTU NURMI
- SÄILYTETTÄVÄ NÄKYMÄ
- SULKEUTUNUT NÄKYMÄ

MERKITTÄVÄT KASVIT / KASVIRYHMÄT /
KASVILLISUUDEN KOHOKOHDAT (kartta s.93)

1. Merkittävä kasviryhmä
 - a. Oravannahkatorin keskusalueen ja istutusaltaiden kasviryhmät ovat olleet lähiökeskuksen keskipiste. Perennaistutukset ovat hävinneet ja liikerakennuksen päädyn allasistutukset ovat huonokuntoiset.
 - b. Kelohongantien pääte, Länsikorkeen kivikkoryhmä, on sijainniltaan keskeinen ja tärkeä katseenvangitsija. Paikka edustaa Tapiolalle luonteenomaista pienialaista yksityiskohtaa, jossa on hyödynnetty maaston tai kasvillisuuden erityisluonnetta. Myös sitä oli alunperin korostettu näyttävillä istutuksilla.
2. Länsikorkeen lakialueen männyt ovat tärkeitä sekä osana pihamiljöötä että kaukomaisemassa mäen yhtenäisen puustoisien latvuslinjan ja yleisilmeen luojana. Puusto suojaa myös tuulisuudelta.
3. Kelohongantien katuympäristön puistomainen kasvillisuus vuorimäntyineen ja istutettuine vaahteroineen tekee katumiljööstä kodikkaan ja pienimittakaavaisen.
 - a. vuorimännyt
 - b. harva puistometsän puusto
 - c. vaahterat.
4. Merituulentien pohjoisreunaa on korostettu sipulikukilla ja laajoilla sammalleimualueilla, jotka ovat hävinneet.
5. Ns. ”Kukkosen kukkulat” Pohjantien ja Tapionraitin liittymässä muodostavat portin keskustasta läntiseen lähiöön. Leikatut marjakuusiryhmät ovat taustana värikkäille perenna-alueille.
 - a. Eteläpuolella oli nauhusistutus (Ligularia), joka on lähes kokonaan hävinnyt.
 - b. Sen tilalla on raitin pohjoispuolella pieni punalatva-alue. Marjakuuset ovat ylikasvaneita ja peittävät matalat pientalot kokonaan. Ne tulisi hoitaa leikkaamalla noin 2 m korkeina.
6. Rosenbröijerin suunnitelman mukaan istutettu katsura (Cercydiphyllum) As Oy Kelopirtin edessä on herkkä yksityiskohta karussa kalliomaastossa. Scillat As. Oy Sammalpirtin eteläpuolella.
7. Idänsinililjat As Oy Sammalpirtin eteläpuolella ja Kelohongantien reunassa ovat keväisin herkistävä näky.

1960 -luku

2007

Länsikorkeentivikkoryhmä on merkittävästi pienentynyt ja sen kasvilajit ovat vaihtuneet. Vanhassa kuvassa vasemmalla näkyy aidattu leikkipaikka.

Kuvat: Asuntosäätiö (vas.), B&R (oik.)

MUUTOKSET JA ONGELMA-ALUEET (kartta s.93)

Autojen määrän lisääntyminen on aiheuttanut pysäköintiongelman, joka näkyy eritoten puistoihin ja metsiin rajautuvien alueiden reunoilla. Luvaton pysäköinti leviää katujen pientareille, kallioalueille ja pihaille. Autot valtaavat vähitellen kaikki vapaat alueet ja reunakasvillisuus kärsii maan tiivistymisestä, mekaanisista kolhuista ja kulumisesta.

Metsäalueiden pusikoituminen peittää tärkeitä näkymiä ja komeita kalliopintoja.

1. Länsikorkeentivikkoryhmä menestyi alusta asti huonosti. Se kärsi mm. talvivaurioista ja ympäröivien puiden kasvaessa myös varjostuksesta. Happomarja kärsi pakkastalvista. Ryhmä muutettiin melko pian nurmelle. Tällä hetkellä jäljellä on keväisin narsisseja ja kesällä vaatimattomassa perennaryhmässä hie-man jaloangervoja sekä komeamaksaruohoa (*Astilbe* ja *Sedum 'Herbstfreude'*). Sommitelmasta puuttuu alkuperäinen suuri-riiperteisyys ja reippaus. Varjostusta on edelleen, sillä nuoria mäntyjä on tiheästi.
2. Oravannahkatorin istutukset sekä keskusalueella että liikerakennuksen länsipäädyssä ovat huonossa kunnossa. Hienostuneet yksityiskohdat ovat hävinneet. Alun perin aukion keskellä oli iso kesäkukkaryhmä, jota ei ole istutettu enää vuosiin. Perennat ovat vaihtuneet massapensaisiin, jotka nekin ovat huonokuntoisia. Katajia on jäljellä muutama. Makedonianmännyt ovat ikääntyneitä ja harsuuntuneita. Aukiotilaa häiritsevät myös postin jakelulaatikot ja kierrätysjäteastiat.
3. Kelohongantien katu ympäristön vuorimännyt ovat ikääntyneitä ja uusimisen tarpeessa.

*"Kukkosen kukkulat" Tapionraitilla
Pohjantien varressa.
Kuva: B&R*

KASVILLISUUDEN KEHITTÄMISEN TAVOITTEET

Maisemalle ominaisia piirteitä tulee kunnioittaa alkuperäisten suunnitelmien mukaisesti; istutusten uusimisen lähtökohtana tulee olla karun kalliomaiseman ja siihen sovitun kasvillisuuden vuoropuhelu.

Luonnonlajiston ja puutarhalajiston vaihtelu säilytetään.

Oravannahkatorin istutukset uusitaan huomioiden rakennusten muuttunut käyttötarkoitus.

Kelohongantien päätteen näyttävä istutusalue palautetaan arvoiseensa asuun mukaillen alkuperäistä suunnitelmaa.

Vesaikko poistetaan metsäalueilta erityisesti kevyenliikenteen reitien varrelta (Tapionraitti, Kelohongantieltä lähtevät reitit).

Rivitalojen (Mäntyrivi ja Honkarivi) etuistutukset uusitaan osana keskeistä katumiljöötä.

Sipulikukkien palauttamista tutkitaan niille paikoille, joista näkyvimmin ryhmät ovat hävinneet.

Tapionraitin lähiympäristön puistomaisuus palautetaan.

TOIMENPIDESUOSITUKSET

Oravannahkatorin istutukset uusitaan huomioiden rakennusten muuttunut käyttötarkoitus. Istutusten keskeinen rooli kaupunkikuvallisesti tärkeällä paikalla palautetaan.

Kelohongantien päätteen näyttävä istutusalue palautetaan arvoiseensa asuun mukaillen alkuperäistä suunnitelmaa. Vaikutelman tulee olla sama, mutta lajit voivat muuttua. Männyt harvennetaan, jotta latvukset saavat riittävästi kasvutilaa ja varjostus vähenee. Samalla aluskasvillisuuden menestymismahdollisuudet turvataan.

Metsäalueilta poistetaan näkymiä haittaava vesaikko kevyenliikenteen reittien varrelta (Tapionraitti, Kelohongantieltä lähtevät reitit) sekä tärkeiltä näkymäalueilta. Oleellista on, että rakennukset näkyvät avoimen kallioalueen takaa, ei tiheän puuston verhoilemana.

Kelohongantien vuorimäntyrhytöt uusitaan. Lajike valitaan siten, että pensaita ei tarvitse typistää. Tarvittaessa käytetään matalaa lajiketta näkymäalueilla.

Rivitalojen (As Oy:t Mäntyrivi ja Honkarivi) edessä vaahterat uusitaan huomioiden keskeisen katunäkymän vaaliminen. Puut istutetaan kolmen ryhmiin alkuperäisen istutustavan mukaan. Myöhemmin tehdään tarvittaessa harvennus jättäen paras yksilö kasvamaan.

Sipulikukkien palauttamista tutkitaan niille paikoille, joista ne ovat näkyvimmin hävinneet.

Tapionraitin lähiympäristö hoidetaan puistomaisena. Vesaikkoa poistetaan ja leikatun nurmen rajautuminen heinikkoon tarkistetaan. Nurmen tulee liittyä maastoa mukaillen luonnonalueisiin.

Tapionraitin alussa Pohjantien länsipuolella raitin porttina toimivat marjakuusiryhmit uusitaan. Pensaat ovat kasvaneet takana oleviin mataliin rakennuksiin nähden liian suuriksi.

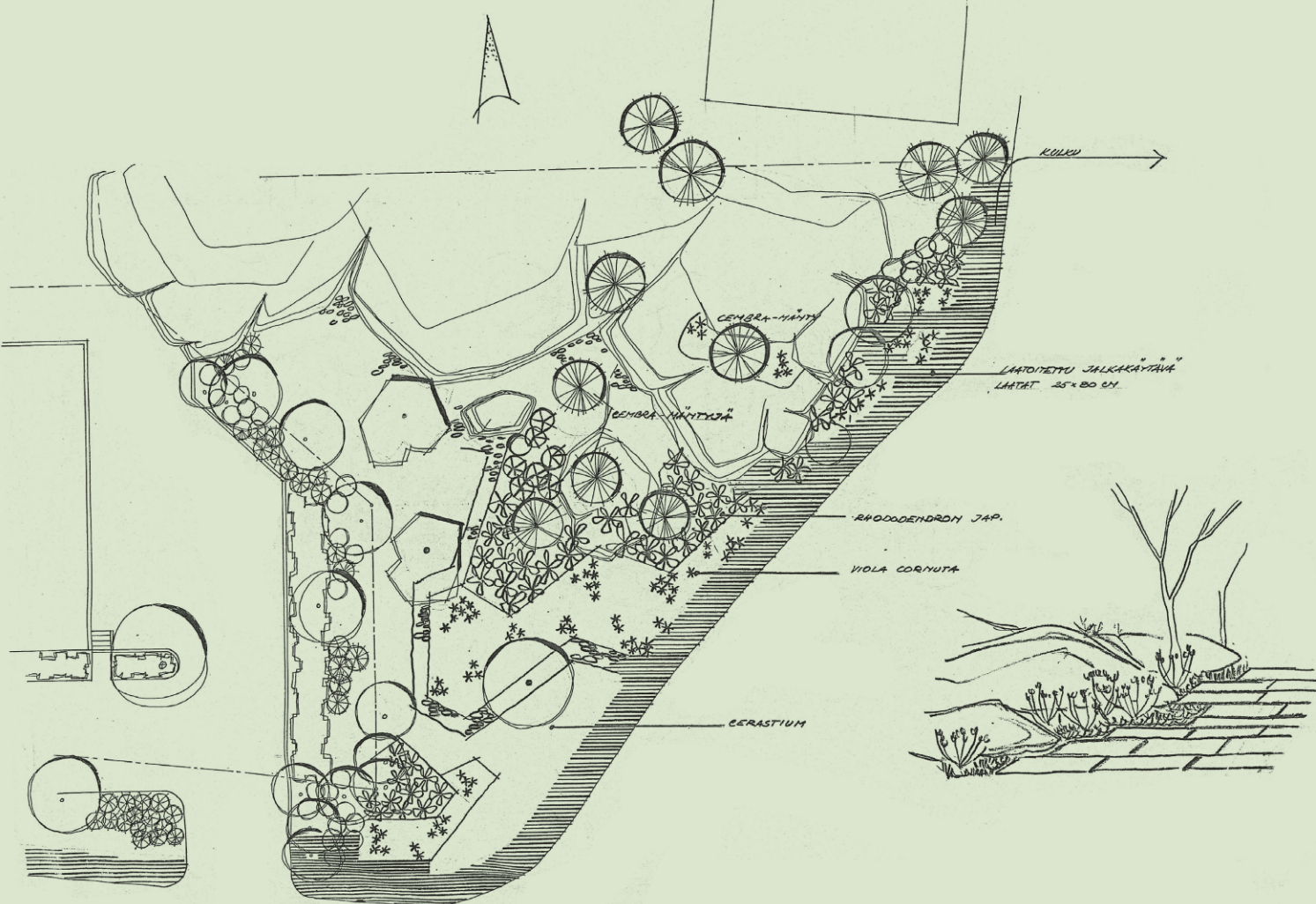
Oravannahkatorin liikerakennuksen ympäristöä Kelohongantieltä saavuttaessa.

Kuva: B&R

TOIMENPIDESUOSITUKSET:

- *Oravannahkatorin istutukset uusitaan alkuperäisten suunnitelmien hengessä.*
- *Kelohongantien päätteen istutusalue uusitaan alkuperäisen suunnitelman hengessä. Männyt harvennetaan.*
- *Vesaikkoa poistetaan metsäalueilta erityisesti kevyenliikenteen reittien varrelta.*
- *Kelohongantien vuorimäntyrhytöt uusitaan.*
- *Mäntyrivin ja Honkarivin edessä vaahterat uusitaan.*
- *Sipulikukkia istutetaan erityisesti katuympäristöön.*
- *Tapionraitin lähiympäristön puistomaisuus palautetaan.*

*Jousenkaari - Kelohongantie. M-L. Rosebröijer 1962.
Päärustus: Asuntosäätiö*

JOUSENKAARI

Jousenkaaren alue sijoittuu Läntiseen lähiöön kallioisen mäen ympärille. Katu on linjattu maastoa mukaillen mäen alarinteelle. Katuympäristö on puistometsää. Ylärinteen puolella puusto on mäntyvaltaista, alarinteessä koivua. Myös isoja kuusia on runsaasti.

Keskusautotallin (nyk. autovuokraamon halli) ympäristö on ollut istutuksiltaan hieno ja monipuolinen. Avokalliopaljastumaa oli korostettu perennoilla ja pensailla. Pihamaan järjestelyt oli toteutettu Maj-Lis Rosenbröijerin suunnitelman mukaan.

Iltaruskontiellä tunnuskasvina on komeat jalokuusiryhmät.

Iltaruskontien jalokuusiryhmät.
Kuva: B&R

ALKUPERÄISET SUUNNITELMAT

Maj-Lis Rosenbröijerin suunnitelmia ovat As Oy Iltarusko (1961), rivitaloyhtiöt As Oy Suopursu, As Oy Sudenkorento ja As Oy Kehräjä (1961) sekä Keskusautotalli (1961-62) ja Jousenkaarentien/Kelohongantien puistosuunnitelma (1962)

C.J. Gottberg on suunnitellut As Oy Puhurinpolku 6:n (1962).

Muutos- ja perusparannussuunnitelmia on arkistoissa muutamia. Ne on tehty pääsääntöisesti 1980-luvulla Tapiolan Lämmössä.

ARVOT

Puistomaiset katuympäristöt liittyvät kauniisti ja saumattomasti puistomaisiin pihoihin. Luonnonalueet ja hoidetut piha-alueet liittyvät luontevasti toisiinsa. Rivitalojen hoidetut etupuutarhat erottuvat miljöössä yksityisempinä alueina.

Sipulikukkia on käytetty runsaasti. Idänsinilijaa (*Scilla sibirica*) on edelleen aikaisin keväällä myös katualueella.

MERKITTÄVÄT KASVIT / KASVIRYHMÄT / KASVILLISUUDEN KOHOKOHDAT

Katualueen isot puut johdattavat kulkua. Suuret yhtenäiset luonnonalueet eristävät rakennustyhmät toisistaan. Rakennukset avautuvat aina jossain suunnassa luonnonmaisemaan, toisaalla puistomaiseen ympäristöön.

1. Iltaruskontiellä rivitalojen kolmiossa jalokuusiryhmät ryhdistävät pihamiljöön.
2. Entisen keskusautotallin länsipäässä ollut sorvarinpensas (Euonymus), joka oli paikan erikoisuus, on hävinnyt. Myös muut pihamiljöön kasvit ovat hävinneet ja ympäristö on nyt tavanomainen varikkoalue.

MUUTOKSET JA ONGELMA-ALUEET

Autojen määrän lisääntyminen on aiheuttanut pysäköintiongelman, joka näkyy eritoten katujen reunoilla. Koska aitoja tai reunakiviä ei ole, leviää luvaton pysäköinti katujen pientareille ja puistopihoille. Autot valtaavat vähitellen kaikki vapaat alueet ja reunakasvillisuus kärsii maan tiivistymisestä, mekaanisista kolhuista ja kulumisesta.

Taloyhtiöiden pihoilla on uusittu betonimuureja ym. rakenteita.

1. Jousenkaaren länsikaarten miljöötä hallitsevat urheilupuiston massiiviset rakennukset. Näkösuojaistutuksia ei ole riittävästi.
2. Metsäalueiden pusikoituminen peittää tärkeitä näkymiä. Mm. hieno näkymä Iltaruskontien pohjoispäästä kohti Laurinniittyä on kokonaan ummessa.
3. Entisen keskusautotallin ympäristön leimukukka- ym. istutukset ovat hävinneet.

MERKKIEN SELITYKSET:

1	MERKITTÄVÄT KASVIT / KASVIRYHMÄT
/ KASVILLISUUDEN KOHOKOHDAT
1	MUUTOKSET JA ONGELMA-ALUEET
	REUNAVYÖHYKE
K	= KOIVU HALLITSEVA PUULAJI
M	= MÄNTY HALLITSEVA PUULAJI
O	= OKAKUUSI HALLITSEVA PUULAJI

	METSÄINEN LUONNONALUE
	PUISTOMAISENA HOIDETTAVA
VIHERALUE
	AVOIN PUISTOALUE /
HOIDETTU NURMI
	SÄILYTETTÄVÄ NÄKYMÄ
	SULKEUTUNUT NÄKYMÄ

Urheilupuiston suuntaan esitetään istutettavaksi näkösuojapuustoa.

Kuva: B&R

Puburinpolku

Kuva: B&R

Näkymät Laurinniityn suuntaan ovat sulkentuneet.

Kuva: B&R

KASVILLISUUDEN KEHITTÄMISEN TAVOITTEET

Maisemalle ominaisia piirteitä tulee kunnioittaa alkuperäisten suunnitelmien mukaisesti; istutusten uusimisen lähtökohtana tulee olla puistomaisen ympäristön ja metsäisen luonnonympäristön vuoropuhelu.

Luonnonlajiston ja puutarhalajiston vaihtelu säilytetään.

TOIMENPIDESUOSITUKSET

Keskusautotallin ympäristön kasvillisuuden palauttamista tutkitaan edes pensasryhmien osalta huomioiden rakennuksen nykyinen käyttötarkoitus.

Metsäalueilta poistetaan näkymiä haittaavaa vesaikkoa Iltaruskontien päätteestä Laurinniityn suuntaan. Myös isojen puiden alaoksia voidaan poistaa näkymän tieltä.

Iltaruskontien rivitalojen jalokuusiryhmät ovat kasvaneet jo lähes liian korkeiksi suhteessa matalaan miljööseen. Puut varaudutaan uusimaan kymmenen vuoden sisällä.

Sipulikukkien palauttamista tutkitaan niille paikoille, joilta ne ovat näkyvimmin hävinneet.

Urheilupuiston suuntaan istutetaan tiivistä ikivihreää näkösuojapuustoa. Optimaaliset istutuspaikat tutkitaan luonnon- ja maisemanhoitosuunnitelman tarkistuksen yhteydessä.

Katualueella tehdään puuston uusimista käyttäen samoja luonnonlajeja kuin tällä hetkellä; koivu, mänty, pihlaja ja harkitusti kuusi. Vanhoja puita joudutaan poistamaan lahoina ja huonokuntoisina. Istutuspaikat määritellään niiden mukaan huomioiden mielenkiintoiset katunäkymät ja näkösuojaus. Istutuksilla varaudutaan myös pysäköintipaikkojen maisemointiin.

KASKENKAATAJA

KASKENKAATAJANTIE - KASKENKAATAJANPUISTO - LAURINNIITTY

Rivitalovaltainen Kaskenkaatajan alue sijoittuu entiselle peltotaksanteelle ja sen reunoilla nouseville matalille kukkuloille. Vilkaasti liikennöidyt kadut, Kalevalantien ja Pohjantie rajaavat alueen tiukasti. Kasvillisuus on suurimmaksi osaksi istutettua lukuun ottamatta pieniä metsiköitä ja reuna-alueiden säilytettyä puustoa. Kaskenkaatajantien katumiljöö on viehättävällä tavalla sekoitus rajautuvien rivitalopihojen hyvin hoidettua, intiimiä ja puutarhamaista ilmettä ja puistoympäristöä.

Kaskenkaatajanpuisto (Kaskipuisto) on tyypillinen ja Tapiolassa harvinainen korttelipuisto, joka palvelee ympäröivän rivitaloalueen leikki- ja oleskelupaikkana. Puiston on suunnitellut Jussi Jännes vuonna 1964-65. Itäosa altaineen on C.J. Gottbergin ja Laura Koskelan suunnittelema. Puisto on suunnitelmassa jäsennetty viuhkamaisesti sijoitetuilla ruusuaidanteilla (Rosa 'Elmshorn'). Kujapajuja (*Salix viridis*) on istuttu eri puolille puistoa pieninä ryhminä. Kujapajut ja makedonianmännyt ympäröivät myös itäpäässä ollutta pyöreää allasta. Puistossa oli runsaasti penkkejä ja yksinkertaisia leikkivälineitä sekä vapaamuotoinen pallokenttä.

Laurinniitty on läntisen lähiön keskeinen puisto, joka liittyy Tapiolan laajaan yhtenäiseen viheralueverkostoon. Se täydentää keskeisellä tavalla Leimuniityn, Silkkiniityn, Pohjankulman puiston ja Rantaluhdan muodostamaa avoimien puistotilojen ketjua. Maasto nousee puiston reunoja kohti. Laaja avoin nurmi rajautuu pohjois- ja itäreunoilla kauniisti monipuoliseen reunakasvillisuuteen. Puiston eteläosa on niittyä ja umpeen kasvavaa entistä peltoa. Siellä maasto nousee voimakkaammin. Tasoeroa Iltaruskontien suuntaan on kymmenen metriä. Yhtenäinen reunapuisto on rauhallinen tausta vihreälle nurmelle. Puistossa on toisaalta oma rauha ja toisaalta rivitalot tuovat tarpeellista sosiaalista kontrollia. Urheilupuiston ja uuden taidemuseon WeeGee-talon läheisyys antaa Laurinniityn kehittämislle hienot lähtökohdat.

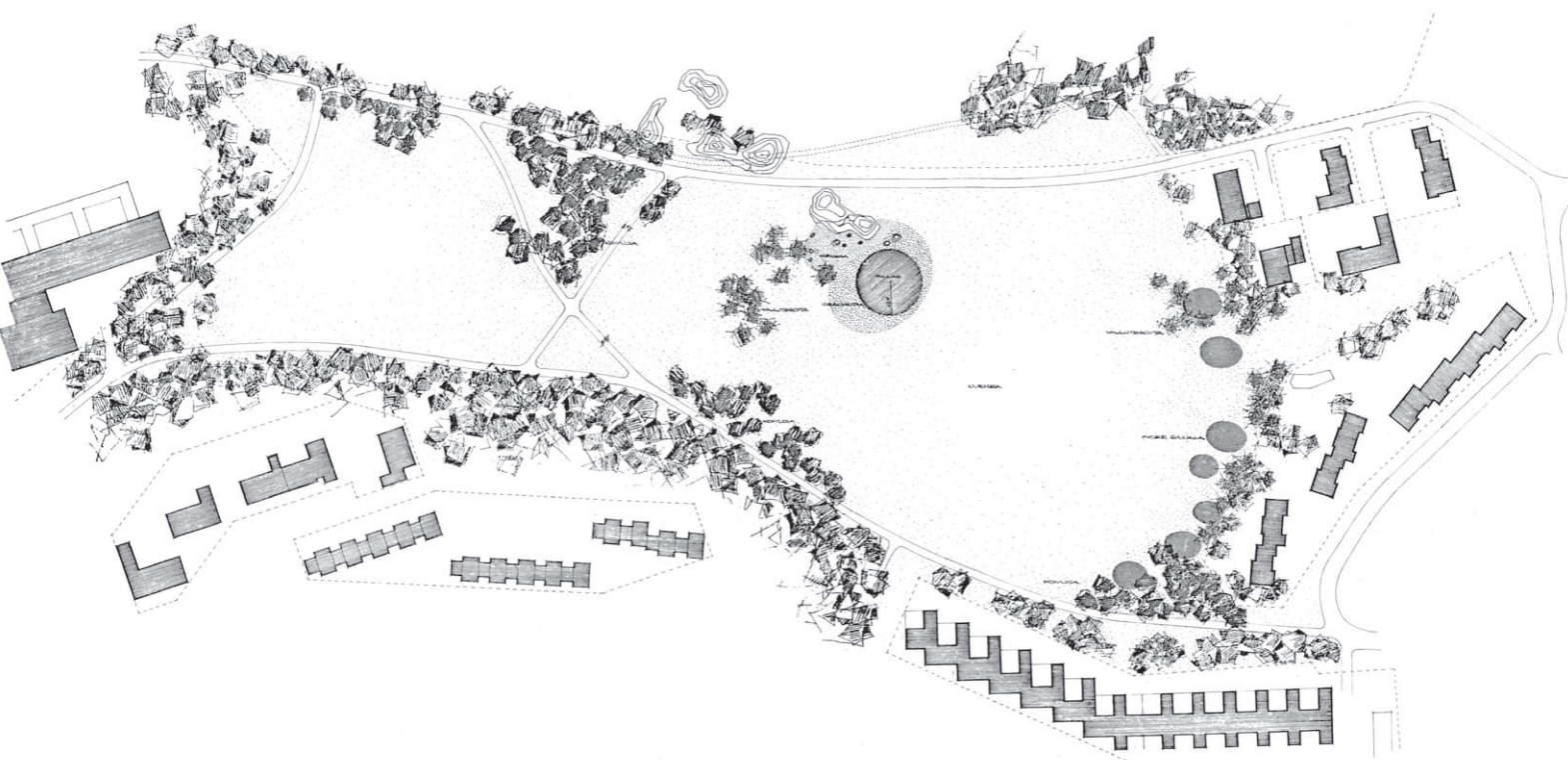
As Oy Kaskirivin tontin liittyminen puistoalueeseen on luontevaa. Rakennukset rajautuvat puoliavoimen visakoivikon välityksellä kävelytiestä. Koivujen välistä avautuu näkymä avoimeen maisematilaan, nurmipintaiselle Laurinniitylle. Syyshortensiat ja köynnökset ovat menestyneet rakennusten suojaisalla seinustalla hyvin. Alueen perushahmo on säilynyt alkuperäisenä.

Kuvat: (oik.) B&R, (yllä) Asuntosäätiö

Kaskenkaatajanpuisto.
J. Jännes (1964-65)
Kuvat: (vas.) B&R, (oik.) Asuntosäätiö
Piirustus: Jussi Jänneksen piirustusarkisto
(SRM)

Laurinniityn perushahmo on osittain toteutunut C.J. Gottbergin vuoden 1969 suunnitelman mukaan. Suunnitelmassa avoimen tilan matalimmalla kohdalla oli pyöreä vesiallas, joka ei ole toteutunut.

Tällä hetkellä puisto jakautuu avoimeen nurmikenttään sekä luonnontilaisempaan eteläosaan. Alkuperäinen ajatus oli avoimesta, soljuvasta tilasta aina Jousenkaarelle asti.

Päristus: Espoon kaupunginmuseo

ALKUPERÄISET SUUNNITELMAT

Erik Sommerschild on laatinut As Oy Mäiläpolun pihasuunnitelman (1958).

Jussi Jänneksen suunnitelmia ovat As Oy:t Kaskiaura (1961-62), Kaskenkaataja (1962-63, Kaskihovi, Kaskirivi (1963), Allakka ja Kaskenpaja (1965) sekä Kaskipuisto (1964-65).

C.J. Gottbergin suunnitelmia ovat Laurinniitty (1969), Kaskenkaatajanpuiston kahluuallas (1969) sekä As Oy Kaskirivin ja As Oy Kaskenkaatajan täydennysistutusten suunnitelmat (1968).

*Näkymä Laurinniitylle.
Kuva: MM*

ARVOT

Laurinniitty on keskeinen puistotila, jonka yhdistää Tapiolan keskusta-alueen kulttuurireitin kautta urheilupuistoon. Eteläinen osa on vielä rakentamatonta aluetta, jonka toteutuksessa on hyvät mahdollisuudet jatkaa puiston hienostunutta kokonaisuutta.

Kaskenkaatajanpuisto on tärkeä lähipuisto, joka palvelee erityisesti lapsia ja ikääntyneitä. Puisto on peruskorjattu alkuperäistä suunnitelmaa mukaillen. Käytännön syistä osa sommitelman aiheista (mm. allas) on poistettu.

Rivitalopihojen istutukset ovat olennainen osa katumiljöötä.

MERKITTÄVÄT KASVIT / KASVIRYHMÄT / KASVILLISUUDEN KOHOKOHDAT

1. Viertopolun liittymän lähellä on komeita mäntyjä, jotka ovat hienoja maisemapuita.
2. Kaskenkaatajanpuistoon istutettu kasvilajisto on onnistunut yhdistelmä toistensa seuraan sopivia puita ja pensaita.
 - a. kujapajut
 - b. makedonianmänty metsä
 - c. puistoa jäsentävät pensasaidanteet (leikattu tervaleppä).
3. Laurinniityn avoin nurmialue ja monilajinen reunakasvillisuus on ehjä kokonaisuus.
 - a. reunakasvillisuus
 - b. Kaskenhovin edessä on useita visakoivuja.
4. Pohjantien ja Kalevalantien kulmauksen puuryhmät (männyt ja vaahterat) on päästetty kasvamaan ylitteäksi ryhmäksi, joka estää näkymiä ja tulee liian lähelle rakennuksia. Toisaalta tiivis kasvillisuus antaa suojaa asunnoille liikenteen suuntaan.
5. Paririviin istutetut vaahterat Pohjantiellä As Oy Kytökulman kohdalla ovat harvinainen kujanneistutus Tapiolassa.

MERKKIEN SELITYKSET:

1	MERKITTÄVÄT KASVIT / KASVIRYHMÄT / KASVILLISUUDEN KOHOKOHDAT		METSÄINEN LUONNONALUE
1	MUUTOKSET JA ONGELMA-ALUEET		PUISTOMAISENA HOIDETTAVA VIHERALUE
	REUNAVYÖHYKE		AVOIN PUISTOALUE / HOIDETTU NURMI
			SÄILYTETTÄVÄ NÄKYMÄ
K	= KOIVU HALLITSEVA PUULAJI		
P	= POPPELI HALLITSEVA PUULAJI		
V	= METSÄVAAHTERA HALLITSEVA PUULAJI		

*Kaskenkaatajanpuiston allas. Nykyään vesiaihe on poistettu ja korvattu nurmella.
Kuva: Asuntosäätiö*

MUUTOKSET JA ONGELMA-ALUEET (kartta s.111)

1. Kaupunkikuvallisesti tärkeällä paikalla sijaitseva koivikko As Oy Kaskenkaatajantie 5:n tontilla on vesakoitumassa. Puistomainen ilme on muuttunut hoitamattomaksi ja avoin näköala puiden lomitse on häviämässä.
2. Kaskipuisto on peruskorjattu sommitelmaltaan alkuperäiseen asuun. Ruusunauhat on korvattu leikatuilla tervaleppäaidanteilla, jotka sopivat tumman lehdistönsä ansiosta hyvin ympäristöön. Puisto on menettänyt suuren osan tunnelmastaan altaan poiston jälkeen. Riippuvaoksaiset pajut eivät enää heijastu vesipeilistä. Leikkivälineitä on runsaammin kuin alkuperäisessä toteutuksessa, mutta myös vanhaa mallia olevia välineitä on käytetty (puuhevoset).
3. Kalevalantien ja Pohjantien liittymän lounaislohkossa puusto on ylitieheää. Männyt ja vaahterat kasvavat paikoin hyvin lähellä julkisivuja. Latvukset hankaavat toisiaan ja puiden kasvu heikkenee. Lisäksi tiivis pensaskerros pimentää kulmauksen.
4. Avoin/Puoliavoin tila vesakoituu ja näkymät umpeutuvat.

Puusto ikääntyy.

Rivitalopihoille on paikoin istutettu Tapiolalle epätyypillisiä lajeja ja muotikasveja.

Kaskenkaatajanpuisto on peruskorjattu vuosina 1994-95 Leena Lisakkilan suunnitelman pohjalta.

KASVILLISUUDEN KEHITTÄMISEN TAVOITTEET

Kasvillisuuden käytön alkuperäisiä periaatteita tulee kunnioittaa. Kasvillisuutta tulee uusia alkuperäisten suunnitelmien hengessä. Suositaan alkuperäistä lajistoa ja istutustapaa.

Laurinniitty tulee säilyttää avoimena nurmikenttänä, jota voi käyttää monipuoliseen ulkoiluun, oleiluun ja liikuntaan. Puiston keskeisten ominaispiirteiden säilyttäminen tulee huomioida rakentamattoman osan suunnittelussa.

Kaskenkaatajanpuisto tulee säilyttää alkuperäistä suunnitelmaa noudattavassa asussa. Tulevissa peruskorjauksissa tulee tutkia altaan palauttamista vaikka ilman vettä olevana aiheena.

Vesaikkoa poistetaan metsä- ja puistometsäalueilta. As Oy Kaskenkaatajantie 5:n tontin länsikulmassa oleva metsäalue on kaupunkikuvallisesti tärkeässä paikassa. Se tulisi kunnostaa puistometsäksi.

Rivitalojen etuistutukset uusitaan alkuperäisten suunnitelmien mukaan.

TOIMENPIDESUOSITUKSET

Laurinniityn eteläosa suunnitellaan siten, että muodostuu yhtenäinen kokonaisuus puiston hienostuneen pohjoisosan kanssa. Puiston avoimuus tulee säilyttää. Avoimeen tilaan ei saa sijoittaa huomiota herättäviä varusteita tai rakenteita.

Kalevalantien ja Pohjantien liittymän lounaislohkossa puustoa harvennetaan ja kasvillisuutta uusitaan tarvittaessa. Puille ja pensaille annetaan riittävä kasvutila. Liian lähellä julkisivuja kasvavat puut poistetaan. Istutuksissa huomioidaan kuitenkin myös suoja vilkkaan liikennealueen suuntaan. Sommitelmassa otetaan huomioon koko liittymäalueen ympäristö sekä Pohjantorin edustaistutus.

*(ylin) Ikiibreät havupuut ja mongolianvaahterat muodostavat Laurinniitylle monipuolisen reuna-
kasvillisuuden.*

*(yllä) Koivurivi rajaa As Oy Kasken
kirivin totin kävelytiestä.*

Kuvat: B&R

POHJOISET ALUEET:

AARNIVALKEA

AARNIVALKEANTIE - PÄIVÄTTÄRENPOLKU, PILVETTÄRENPOLKU
- VIRVATTARENPOLKU, LUONNOTTARENPOLKU

Aarnivalkean alue on rakennettu entiselle pellolle vuosina 1956-57. Aarnivalkeaan kuuluu kaksi pientalokokonaisuutta; Aarnivalkean ja Hiidenkiven omakotitalot, Paimenpolun pistetalot Aarnivalkeantien varressa sekä Aarnivalkean koulu (Tapiolan kansakoulu). Rakentamisvaiheen jälkeen alueelle tehtiin runsaasti istutuksia, jotka ovat nyt kasvaneet täyteen kokoonsa ja osa alkaa jo olla yli-ikäistä. Varsinkin osa puustosta on korkeaa ja mittasuhteiltaan pieniin rakennuksiin verrattuna liian suurta.

Alue rajautuu Silkkiniittyyn monipuolisen reunapensaiston ja puuryhmien välityksellä. Tonttien rajoilla on myös korkeahkoja aitoja, jotka paikoitellen näkyvät ikävästi avoimeen puistotilaan.

ALKUPERÄISET SUUNNITELMAT

C.J. Gottberg on suunnitellut nk. Järven omakotialueen ympäristöt (1956-57).

ARVOT

Alueella on paljon herkkiä yksityiskohtia niin yleisillä alueilla pienissä puistikoissa ja aukioilla tonttien väleissä kuin yksityisten puolella. Kauniit rungolliset pensaats ja ikivihreiden havupuiden ryhmät tekevät miljööstä puutarhamaisen.

Hopeapajuja Aarnivalkean koulun itäpuolella. Puut on uusittu Silkkiniityn kunnostuksen yhteydessä 2002. Kuva on vuodelta 1990.

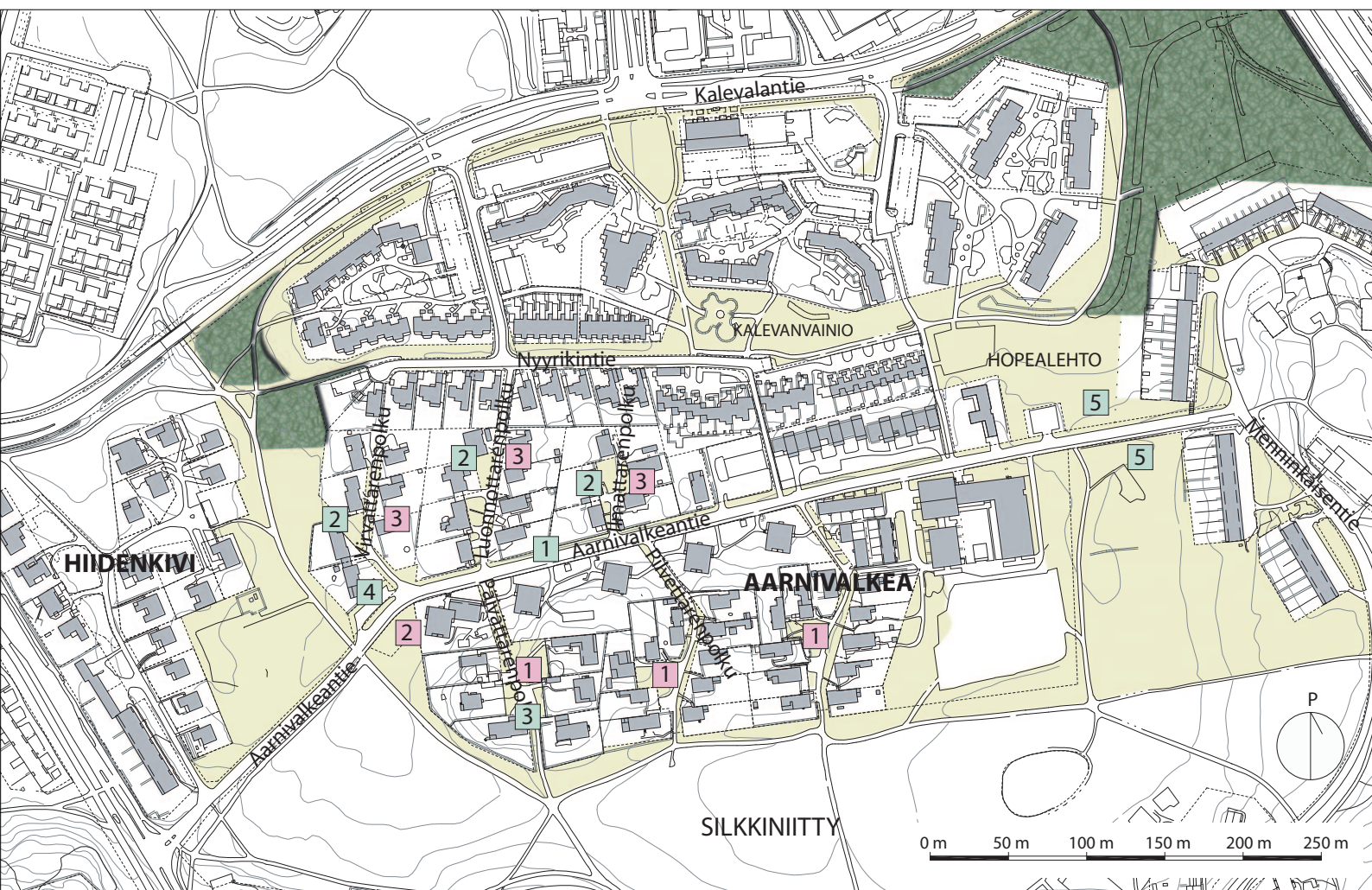
Kuva: RR

MERKITTÄVÄT KASVIT / KASVIRYHMÄT / KASVILLISUUDEN KOHOKOHDAT

1. Runsas ja monilajinen syreeni-istutus Aarnivalkeantien reunoilla antoi ilmeen koko katumiljöölle. Suuri osa pensaista on hävinnyt.
2. Pientaloalueilla rakennusten sisäänkäyntien edessä on upeita vanhoja pensasvaahteroita, joissa on kauniit rungot.
3. Päivättärenpolun eteläpäässä (ent. Sukselaisen kohdalla) on hyvässä kasvussa oleva katsura.
4. Aarnivalkean pysäköintialueen takana lumipallopensaat (*Viburnum opulus* "Terile") ovat kukkiessaan näyttävä ryhmä.
5. Koulun ympäristössä on hopeapajuja, jotka antavat oman leimansa maisemassa. Osa puista on uusittu vuonna 2002.

MUUTOKSET JA ONGELMA-ALUEET

1. Vanhoissa valokuvissa näkyvät ovaalin muotoiset sipulikukka-/kesäkukkaryhmät (mm. narsisseja) ovat hävinneet puistokolmioista.
2. Silkkiniityn kulmassa As Oy Paimenpolun kohdalla ollut noin 2 aarin kokoinen tiikerinlilja-ryhmä (*Lilium tigrinum*) on hävinnyt.
3. Havupuuryhmät pihakatuja reunoilla ovat harventamatta. Alun perin tarkoitus oli jättää kolmen ryhmästä paras jäljelle. Nyt puut ovat hanganneet toisiaan ja koko kolmen puun ryhmä on harsuuntunut.

MERKKIEN SELITYKSET:

1

MERKITTÄVÄT KASVIT / KASVIRYHMÄT
/ KASVILLISUUDEN KOHOKOHDAT

1

MUUTOKSET JA ONGELMA-ALUEET

METSÄINEN LUONNONALUE

PUISTOMAISENA HOIDETTAVA
VIHERALUE

AVOIN PUISTOALUE

*Luonnottarenpolun omakotitalojen sisään-
käyntien edustalla toistuu pensasvaahtera
aihe. Puut ovat vanhoja mutta komeita.*

Kuva: B&R

*Kasvillisuuden ja rakennusten luontevaa
yhteensovittamista Aarnivalkeassa*

Kuva: Jussi Jänneksen arkisto (SRM)

Tiikerililja-istutus As Oy Paimenpolun länsipuolella Silkkiniityn reunassa 1960-luvun alussa. Oikealla istutettu verivaahtera, joka kuuluu kolmen puun ryhmään.

Kuva: Jussi Jänneksen arkisto (SRM)

KASVILLISUUDEN KEHITTÄMISEN TAVOITTEET

Puustoa uusitaan siten, että sen mittakaava liittyy paremmin matalaan rakentamiseen. Rakennusten lähelle istutetaan vain suhteellisen pienikasvuisia puita tai puut uusitaan nopeammalla kierrolla.

Pienialaisia istutusryhmiä (sipulikukkia ja ruusuryhmiä) pyritään palauttamaan.

TOIMENPIDESUOSITUKSET

Vanhat isot kuuset poistetaan tonttien ja rakennusten läheltä ensimmäisessä vaiheessa. Koivut poistetaan toisessa vaiheessa.

Jalokuusiryhmät Virvattarenpolulla ja Luonnottarenpolulla uusitaan alkuperäisellä lajilla ja istutustavalla. Ryhmien harventamisesta huolehditaan riittävän ajoissa.

Pensasvaahteroiden uusiminen aloitetaan. Vanhat yksilöt säästetään ja poistetaan vasta kun ne ovat lahoja.

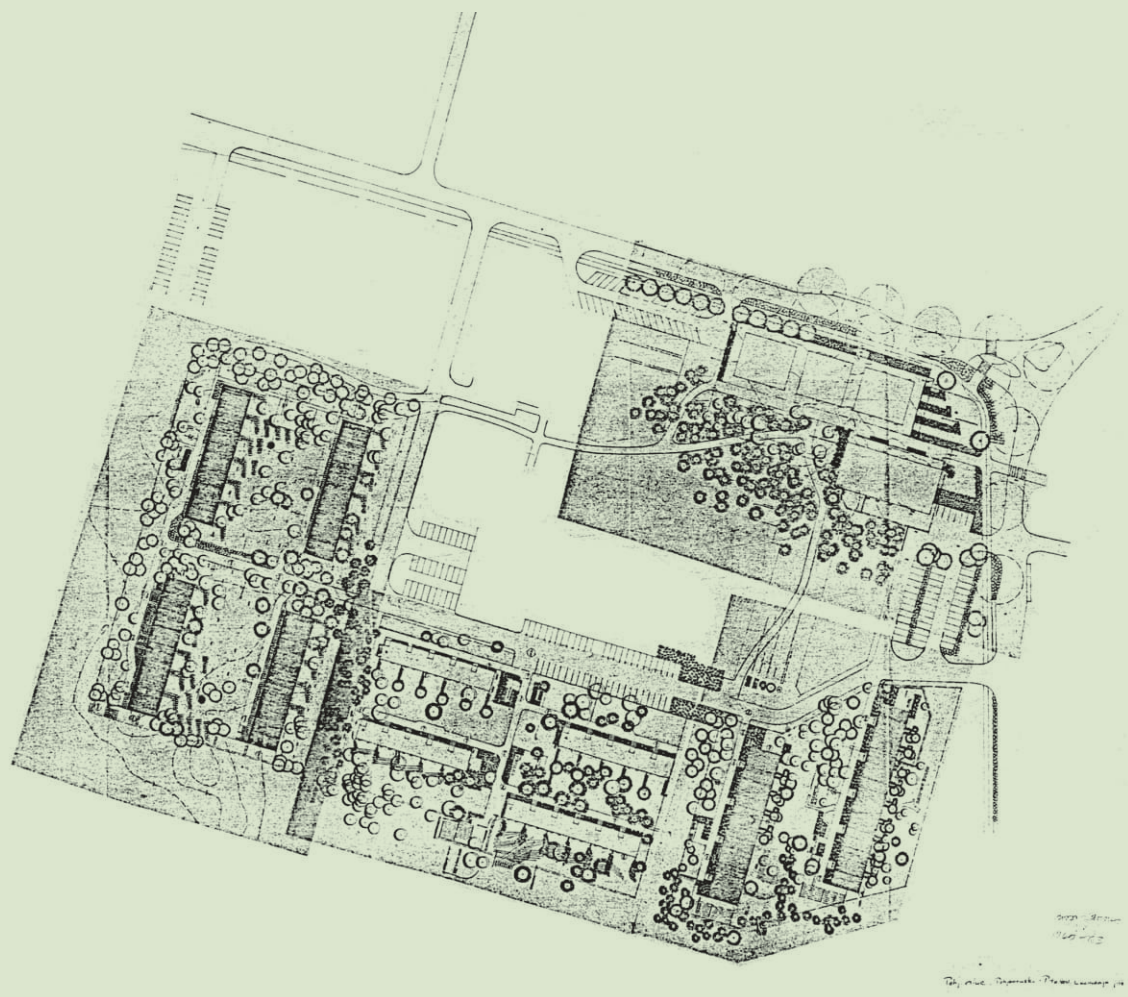
Palautetaan uudisistutuksilla syreenit Aarnivalkeantien katu ympäristöön.

Pohjantori (1961).

Kuva: (yllä) Asuntosäätiö

Piirustus: (alla) Jussi Jännes (1960-63) Espoon kaupunginmuseo

POHJOINEN LÄHIÖ

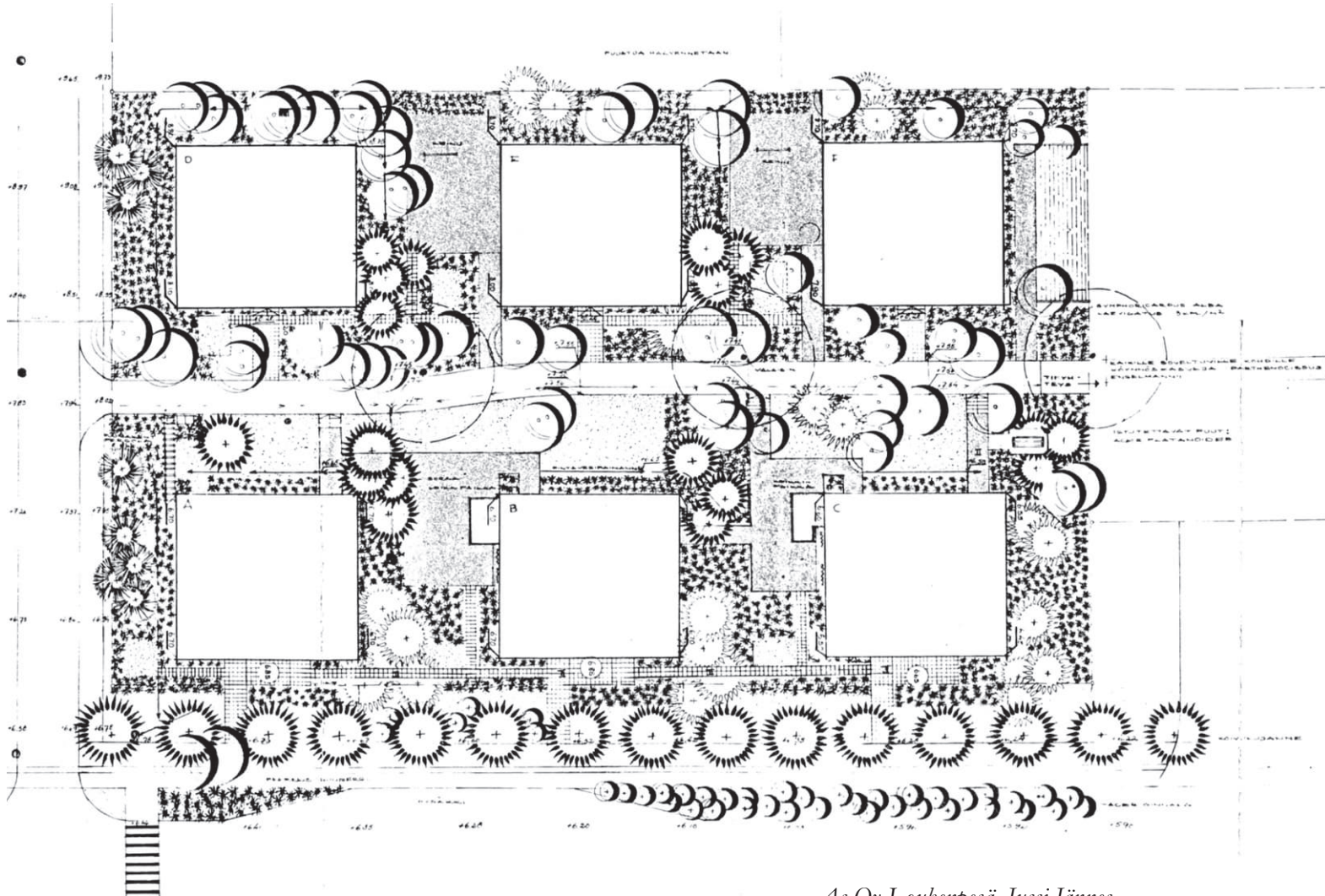
POHJANTIE-LOUHENTIE-POHJANKULMA

Pohjois-Tapiola oli Suvikummun lisäksi Asuntosäätiön viimeisimpiä kohteita Tapiolassa. Pohjoiseen lähiöön sijoittuu atriumtalotyyppisiä yhden perheen taloja, kaksikerroksisia rivitaloja, pääosin kolmikerroksisia lamellitaloja sekä seitsemän kerrosta käsittäviä pistetaloja. Väljästi toistensa lomaan sijoittuvat erilaiset talotyyppit noudattavat tältä osin Tapiolan perinteitä, mutta alueella aiemmin käytetty orgaanisen vapaa kaavoitustapa oli mennyt pois muodista: nyt suosittiin rakennusten suorakulmaista sijoittelua. Pohjoisen lähiön rakentaminen alkoi vuonna 1961.

Maisemaltaan pohjoinen lähiö on itäistä ja läntistä tasaisempaa. Pohjois- ja länsireunoilla on laakeita metsäkumpareita, joiden puusto on alun perin ollut koivuvaltaista. Eteläosa on entistä tasaista peltoa, jota viljeltiin vielä 1950-luvulla.

Myös pohjoisella lähiöllä on oma laaja avoin puistoalueensa, Pohjankulman puisto. Se on alikulkukäytävän välityksellä suorassa viher yhteydessä Silkkiniittyyn. Maasto on muotoiltu loivasti aaltoilevaksi siellä, missä savisen maapohjan kantavuus on sallinut. Matkat rakennusryhmät istuvat luontevasti avoimen nurmen reunalle ikivihreiden puu- ja pensasistutusten lomaan. Louhentie 1:n ja 5:n välinen nurmialue on tasainen. Painuva pohjamaa on estänyt sen muotoilun. Monipuoliset reunaistutukset ikivihreine puineen ja vaahteroineen häivyttävät tasaista vaikutelmaa. Reunapensaat ovat mm. syreeniä ja yksittäisiä kukkivia pikkupuuta.

Puiston keskellä on laaja asukaspuiston alue. Alkuperäiset pyöreät betonimuurit leikkipaikkaryhmien ympärillä on säilytetty. Puistoa ympäröivä kasvillisuus on paikoin tiheää ja peittää näkymiä leikki-alueelle. Tämä aiheuttaa ajoittain ilkeävaltaa puistossa. Pohjankulman puistossa on myös pienialaisia kosteikkoja, joissa kasvaa mm. kurjenmiekkää.

As Oy Louhenpesä. Jussi Jännes.

*Piirustus: Jussi Jänneksen piirustusarkisto
(SRM)*

ALKUPERÄISET SUUNNITELMAT

Jussi Jänneksen suunnittelema ovat As Oy:t Pohjantaival (1962) ja Kurjenmiekka, Ukonvaaja, Pohjankoto, Pohjanrusko, Louhenpesä, Sammonpaja (1963), Jänönpesä, Louhentalo, Teerenpolku ja Hirvenpesä (1964), Lumikko, Nurmimirne (1965), Ukkometso (1966) sekä lähiön kaupallinen keskusta Pohjantori (1961).

C.J. Gottberg on suunnitellut rivitaloyhtiö As Oy Louhentie 1:n (1967), atriumtaloyhtiö As Oy Louhentie 5:n (1969) sekä toisen ostokeskuksen Louhentorin ympäristön (1971). Myös Pohjankulmanpuisto ja Maarinniitty ovat hänen suunnittelemaansa. Suunnitelmat on tehty 1980-luvun alussa.

Tapiolan lastenkaupungin, Pohjankulmanpuiston alkuperäisen leikkialueen, olivat suunnitelleet Thomas Kleine ja Leena Puumalainen-Kleine (1967)

Perusparannussuunnitelmia on arkistoissa useita. Ne on tehty pääsääntöisesti 1980-luvulla Tapiolan Lämmössä.

(yllä) Louhentien koivurivi.

Kuva: B&R

(oik.) Näkymä pohjankulman puistoon.

Kuva: B&R

ARVOT

Pohjankulmanpuiston kaunis maastonmuotoilu yhdistettynä monipuolisiin reunaistutuksiin muodostaa hienon perustason rakennuksille. Ikivihreitä puita ja pensaita on runsaasti, samoin kukkivia lajeja. Vaahterat ja tuomipihlajat antavat runsaan syysvärityksen.

Pohjoisessa ja lännessä kukkuloiden runsas puusto nousee korkeidenkin talojen yli ja on pitkien näkymien vihreänä taustana.

Liikekeskusten, Pohjantorin ja Louhentorin ympäristöt edustavat korkeatasoista ympäristösuunnittelua. Pohjantorin etelään avautuva pensas- ja perennasommitelma on liikenteellisesti keskeisellä paikalla, ja sen toteutus on ollut näyttävä näkymän pääte alusta asti. Pohjantorin edessä kasvaa yksi Tapiolan harvoista tammista.

Louhentorin pohjoispuolelle sijoittuva muureilla laattapinnoitella jäsennetty pienten aukoiden sarja on viehättävä oleskelupaikka kirsikkapuineen ja kallioineen. Se on kuitenkin tällä hetkellä huonossa kunnossa.

Upeat rivitalomiljööt, erityisesti As Oy:t Louhentie 1 ja Ukko-metso, ovat intiimejä ja kodikkaita ympäristöjä. Kasvillisuutta on käytetty harkitusti tuomaan esiin yksityiskohtia kuten rakennusten sisäänkäyntejä ja yhteisiä ulko-oleskelualueita. Louhentie 1:n keskelle jäävä tontilla oleva puistikko on viehättävä piha-aukio, joka on myös osa katumiljöötä. Se on erityisesti keväällä kirsikkapuiden ja tuomipihlajien kukinnan aikana nähtävyys.

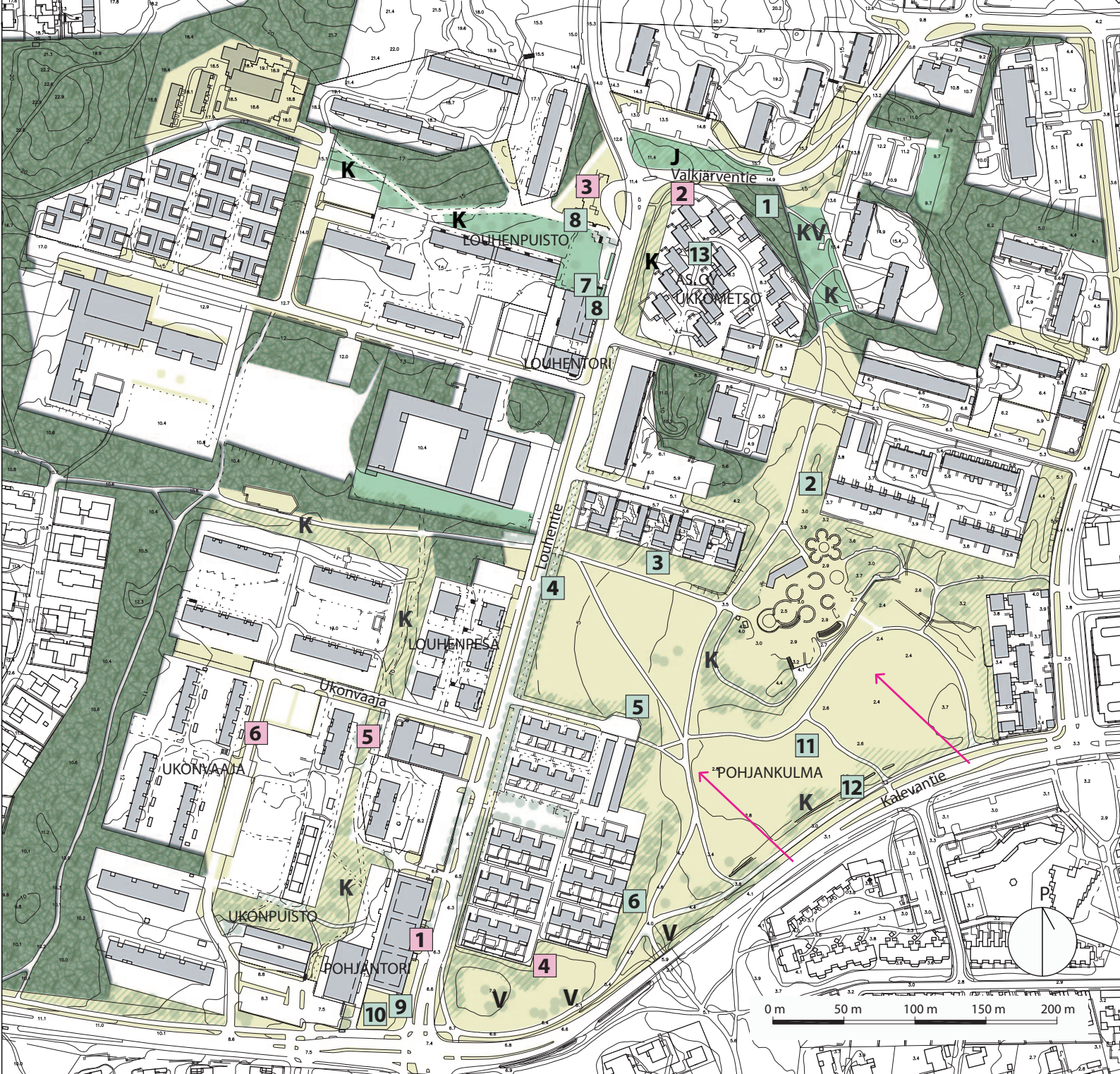
Heikki Sirénin suunnitteleman punatiilisen Ukonvaajan alueen metsäinen lähiympäristö tekee asuinpihoista erityisiä. Koivikko on korostettu massapensailla ja köynnöksillä.

Louhentien katu ympäristö on Tapiolassa poikkeuksellinen. Koivurivit liittyvät asemakaavalliseen ratkaisuun. Huolimatta suoraviivaisesta linjauksesta, katu ympäristön käsittely on hienovaraista ja se liittyy saumattomasti viereisten tonttien istutettuihin alueisiin. Pensasalueilla on keväisin edelleen runsaasti narsisseja.

MERKITTÄVÄT KASVIT / KASVIRYHMÄT / KASVILLISUUDEN KOHOKOHDAT

1. 3 mäntyä, maisemapuut
2. Pihlaja
3. Hieno reuna: kirsikkaa, syreeniä ja mongolianvaahteraa
4. Koivut Louhentien katupuuna ovat kaupunkikuvallisesti tärkeitä. Valoisa vaikutelma syntyy leveästä katutilasta, jonka ulko-reunoilla puut ja matalat pensaatsat ovat. Keväisin kukkivat narsissit antavat väriä muutoin vielä lehdettömään miljööseen.
5. Okakuusiryhmä
6. Edustava reunaistutus
7. Vuorimännyt
8. Louhentorin alueella kallioiden ympärillä on kaunisrunkoisia tuohituomia (Prunus maackii). Betonisissa istutusaltaissa oli alun perin perennaa, mm. kuunliljoja, mutta niiden tilalla on nyt pensasangervoja.
9. Metsätammi
10. Pohjantorin kasvisommitelma on uusittu alkuperäisen sommitelman mukaan. Leimukukista ja ruusuista on kuitenkin luovuttu ja tilalla on matalia pensasangervoja ja punalattvaa. Ruusunauhat olivat alun perin 'Schwarzer Gruß'-lajiketta. Isoina siirretyt makedonianmännyt tuotiin Mustilasta. Marjakuuset on uusittu vuonna 2004. Ne on tarkoitus hoitaa leikattuina, matalana aidanteena.
11. Pohjankulman avoin nurmialue rajautuu pääosin kauniisti erilaisiin kasviryhtiin. Ikivihreistä puulajeista on käytetty sekä pyöreämuotoista makedonianmäntyä että teräväpiirteistä okakuusta. Kevään kukkijoita ja syysvärikkäitä lajeja on runsaasti. Vuorimännyt ovat saaneet kasvaa vapaasti.
12. Kalevalantien katu ympäristön istutukset Pohjankulmanpuiston kohdalla liittyvät saumattomasti viheralueiden kokonaisuuteen. Pensaista on istutettu vaihdelle siten, että näkymä on välillä avoin, välillä suljettu puiston suuntaan. Samalla puiston suunnasta katsottuna autot häviävät näkymästä.

Rivitaloalueilla istutetun kasvillisuuden ja rakennusten mittasuhte on pysynyt oikeana.

MERKKIEN SELITYKSET:

1	MERKITTÄVÄT KASVIT / KASVIRYHMÄT / KASVILLISUUDEN KOHOKOHDAT		METSÄINEN LUONNONALUE
1	MUUTOKSET JA ONGELMA-ALUEET		PUISTOMAISENA HOIDETTAVA VIHIALUE
	REUNAVYÖHYKE		AVOIN PUISTOALUE / HOIDETTU NURMI
K	= KOIVU HALLITSEVA PUULAJI		SÄILYTETTÄVÄ NÄKYMÄ
J	= JALAVA HALLITSEVA PUULAJI		
V	= VAAHTERA HALLITSEVA PUULAJI		

Kasvilajien vaihtumisesta huolimatta näkymä Louhentielle on säilynyt lähes ennallaan.

Kuvat: (vas.) B&R, (oike.) Asuntosäätiö

MUUTOKSET JA ONGELMA-ALUEET (kartta s.125)

1. Louhentien katualueen matalat pensaat joudutaan leikkaamaan näkemäalueiden kohdalta liian alas ja pensaat kärsivät. Koivujen alla oli alun perin punalehtistä happomarjaa, mutta laji on vaihdettu ruusuangervoon, jonka värivaikutelma on sama.
2. Ukkometson pohjoispuolella kevyenliikenteen reitin reunaan on istutettu koivuja riviin, mikä on vieras sommittelutapa metsikön reunassa.
3. Louhentorin hienostunut aukio- ja puistikkosommitelma on huonokuntoinen.
4. As Oy Louhentie 5:n eteläpuolella talviturkkisuunnitelmaan liittyvät etuistutukset makedonianmäntyineen ovat paikoin liian lähellä rakennusten julkisivuja. Näkymät asunnoista avoimelle viheralueelle ovat kasvaneet umpeen. Puut uusitaan vaiheittain ja uudet taimet istutetaan etäämmälle rakennuksista.
5. Louhentien länsipuolisilla alueilla suuri osa vanhoista koivuista on yli-ikäisiä. Puut ovat pääosin tonteilla.
6. Ukonvaajan alueella nurmipinta kärsii monin paikoin kookkaan lehtipuuston varjostuksesta.

Pohjoispäässä on rinnakkain hoitoluokkiin A2, A3 ja C1 kuuluvia alueita, jotka näyttävät identtisesti hoidetuilta.

Pohjoisen lähiön itäpuolella on tavanomaista toimistoaluerakentamista, jonka korkeat talot nousevat horisonttiin.

Pohjankulman puiston asukaspuisto on peruskorjattu vuonna 2002.

Pohjantorin kasvisommitelma on alkuperäisen sommitelman mukaan uusittu mutta kasvilajit vaihdettu. Näkymä Kaskenkaatajan suuntaan on voimakkaasti umpentunut. Rakennusten julkisivut peittyvät kasvillisuuden taakse.

Kuvat: (vas.) B&R, (oik.) Asuntosäätiö

KASVILLISUUDEN KEHITTÄMISEN TAVOITTEET

Alkuperäisiä piirteitä tulee kunnioittaa ulkoalueiden peruskorjauksissa. Istutukset uusitaan alkuperäisten suunnitelmien hengessä ja niissä käytetään mahdollisuuksien mukaan alkuperäistä lajistoa.

Pohjankulmanpuisto tulee säilyttää avoimena nurmikenttänä, jota voi käyttää monipuoliseen ulkoiluun, oleiluun ja liikuntaan. Puiston reuna-alueiden kasvillisuus säilytetään monimuotoisena.

Louhentien länsipuolella Ukonvaajan alueen koivuvaltainen luonne tulisi säilyttää.

Metsäisten alueiden puustoa uudistetaan pääasiassa luonnonlajeilla – ei jalokuilla.

Koivu säilytetään Louhentien katupuulajina.

TOIMENPIDESUOSITUKSET

Louhentorin ympäristö peruskorjataan alkuperäisen suunnitelman hengessä huomioiden paikan muuttunut käyttö. Oleskelua on tällä hetkellä vain vähän, lähinnä koululaiset viettävät aikaansa torin ympäristössä. Pohjoispuoli on enimmäkseen läpikulkupaikka.

Asukaspuiston tiheikköjä harvennetaan.

Pohjankulmanpuiston reuna-alueiden kasvillisuuden uusimiseen varaudutaan. Nurmipinta kunnostetaan kulumisvaurioiden kohdalta.

ETELÄISET ALUEET:

HAKALEHTO

Hakalehto ei ollut Asuntosäätiön rakennuttama eikä se myöskään ollut alun perin Tapiolan Lämmön hoidossa. Merituulentie eteläpuolelle nousi 1960-luvun alkupuoliskolla kymmenen Helsingin asuntokeskuskunta Hakan lamellitaloa. Haka toteutti kerrostalojen tuntumaan matalien yhdenperheentalojen ryhmän, Hakalehdon atriumtaloalueen.

Komea korkeiden lamellitalojen rakennusryhmä edustaa 1960-luvun ihanteita asemakaavaltaan ja maaston käsittelyltään. Rakennusmassat ovat osittain pilareiden varassa ja maan pinta nousee ja laskee aaltoillen rakennuksista piittaamatta. Lamellitalojen eteläpuolella oleva atriumtaloalue sijaitsee loivalla kukkulalla. Alueen sisään muodostuu intiimejä ja mielenkiintoisia pihatiloja.

Avoin Tuuliniitty nurmipinoineen muodostaa rakennusten viereen riittävän laajan etutilan, jonka laidalla valtavat rakennukset ovat mittakaavallisesti oikeassa suhteessa. Puistoon istutettu puusto pyrkii myös vastaamaan rakennusten suureen kokoon. Poppeleita, vaahteroita, lehmuksia ja makedonianmäntyjä on istutettu yhden lajin ryhmiin.

Istutukset ovat lähes yksinomaan puita, pensaita on lamellitaloalueella vain rakennusten välittömässä läheisyydessä.

(vas.) Puro Tuuliniitty reunassa.

(oik.) Atriumtaloalueen suljettuja julkisivuja värittää sisäänkäyntien yhteyteen istutettu kasvillisuus. Istutukset ovat sopivassa mittasuhteessa rakennusten kokoon nähden.

Kuvat: B&R

Hakalehdossa puut on tyypillisesti istutettu yhden lajin ryhmiin.

Kuva: B&R

ALKUPERÄISET SUUNNITELMAT

Jussi Jännes laati Hakan rakennuttamalle alueelle luonnosmaisen yleissuunnitelman Haka, Westend (1962) sekä As Oy Mäkäran ympäristösuunnitelman (1965).

ARVOT

Ympäristön käsittelyn ja istutusten mittakaava on oikeassa suhteessa rakennusten kokoon. Avoimet nurmialueet Tuuliniityllä ja piha-alueilla ovat tärkeitä sekä maisemallisesti että kaupunkikuvallisesti.

Atriumtaloalueen ympäristö ja pihatilat ovat pienipiirteisiä ja miellyttäviä. Monipuolinen kasvillisuus pehmentää rakennusten ulospäin tylyäkin ilmettä. Köynnöksiä on käytetty runsaasti ikkunattomia julkisivuja verhoilemaan. Kasvillisuus on monipuolista. Ikivihreitä ja kukkivia lajeja on käytetty runsaasti.

Länsiväylän melusteiden suunnassa on istutettuja nuorten havupuiden ryhmiä, jotka pehmentävät korkean aidan lähiympäristöä sekä akustisesti että visuaalisesti.

Tuuliniityn sivuitse virtaa leveä puro, jonka mahdollisuuksia puisto-ympäristössä ei ole hyödynnetty.

Kunsi-istutus peittää Länsiväylän meluaidan taakseen.

Kuva: B&R

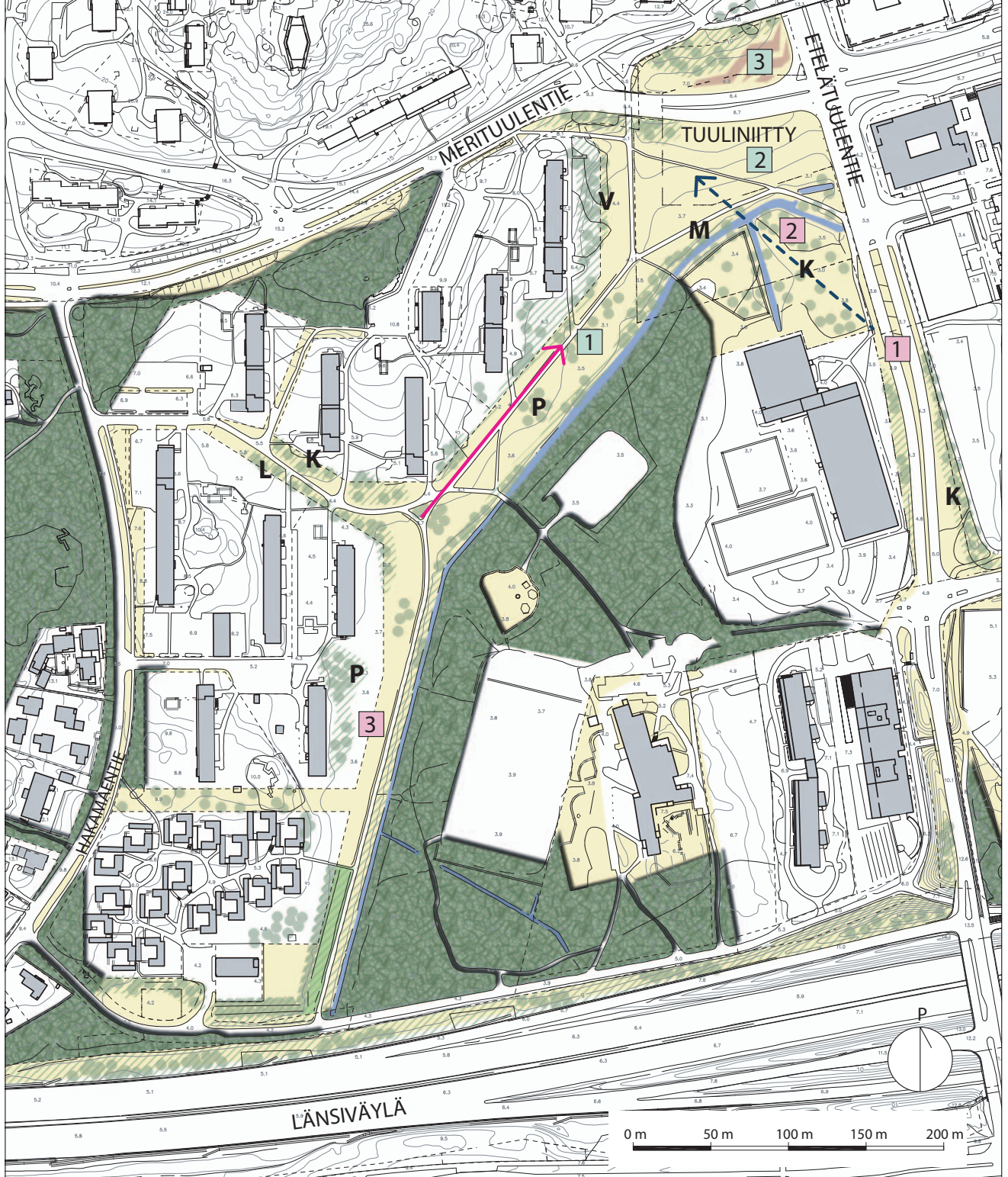
Kuva: B&R

MERKITTÄVÄT KASVIT / KASVIRYHMÄT / KASVILLISUUDEN KOHOKOHDAT

1. Puut on istutettu yhden lajin ryhmiin. Lajeina poppelit, vaahterat, makedonianmännyn ja lehmukset. Varsinkin poppelit ovat Hakalehdon maisemassa näkyviä ja tunnusomaisia puita.
2. Tuuliniityn avoin nurmialue ei toimi samanlaisena keskusaiheena kuin Leimuniitty, mutta siitä on kuitenkin mahdollista kehittää merkittävä sisääntulopuisto lisäämällä istutuksia ja muotoilemalla maastoa uudelleen. Puiston luonne tulee kuitenkin säilyttää avoimena, hoidettuna nurmipintana. Reunaistutuksia täydennetään.
3. Etelätuulentien päätteeksi on mahdollista toteuttaa näytävä kasviryhmä Merituulentien liittymän luoteislohkoon. Nykyinen istutusalue on paikan merkittävyyteen nähden turhan vaatimaton.

MUUTOKSET JA ONGELMA-ALUEET

1. Sisääntulomiljöö Etelätuulentien suunnasta ei ole Tapiolan muiden avoimien puistojen mukaisessa asussa. Tuuliniityn pohjoisosassa ei ole yhtä hienostunut maastoltaan ja istutuksiltaan kuin muut Tapiolan avoimet puistot.
2. Puron varsi pusikoituu ja kasvaa umpeen sulkien tärkeitä näkymiä. Kosteikko- ja rantakasvillisuutta lisäämällä puronvarresta saisi monipuolisemman. Myös puita voisi harventaa pieniin ryhmiin.
3. Yhtenäisillä nurmialueilla puiston ja tontin välinen erilainen hoitotaso näkyy paikoitellen selvästi maastossa nurmen eripituisina leikkuukorkeuksina.

MERKKIEN SELITYKSET:

1

MERKITTÄVÄT KASVIT / KASVIRYHMÄT
/ KASVILLISUUDEN KOHOKOHDAT

1

MUUTOKSET JA ONGELMA-ALUEET

REUNAVYÖHYKE

P = POPPELI HALLITSEVA PUULAJI
V = VAAHTERA HALLITSEVA PUULAJI
K = KOIVU HALLITSEVA PUULAJI
L = LEHMUS HALLITSEVA PUULAJI
M = MAKEDONIANMÄNTY HALLITSEVA PUULAJI

METSÄINEN LUONNONALUE

PUISTOMAISENA HOIDETTAVA
VIHERALUE

AVOIN PUISTOALUE /
HOIDETTU NURMI

SÄILYTETTÄVÄ NÄKYMÄ

SULKEUTUNUT NÄKYMÄ

Tuuliniityn mahdollisuuksia edustavana sisääntulopuistona Etelätuulentien ja Merituulentien suunnasta saavuttaessa ei ole riittävästi huomioitu.
Kuvat: B&R

KASVILLISUUDEN KEHITTÄMISEN TAVOITTEET

Yhden lajin puuryhmät säilytetään.

Metron rakentaminen aiheuttaa merkittäviä työmaa-aikaisia muutoksia Tuuliniityllä. Puisto jouduttaneen suunnittelemaan kokonaan uudestaan. Avoimen puiston reuna-aluetta kehitetään istutuksilla monipuolisemmaksi, jotta sisääntulomaisema kohentuu. Ehdotettu Etelätuulentien pääte Merituulentien pohjoispuolella huomioidaan puistosuunnitelmassa.

Puron länsipuolta kehitetään puistomaisemmaksi nostamalla hoitotasoa.

TOIMENPIDESUOSITUKSET

Poppeliryhmien uusiminen aloitetaan pikaisesti. Uusiminen tehdään vaiheittain. Vanhat puut poistetaan pieninä ryhminä ja tilalle istutetaan uudet poppelit.

Tuuliniityn reunapuustoa harvennetaan poistamalla vesaikkoja ja karsimalla isojen puiden alaoksia.

Etelätuulentien ja Merituulentien luoteiskulmauksen uudelleenjärjestelyt tehdään maastonmuotoilun ja näyttävien massaistutusten avulla.

As Oy Suvikulma.

Kuva: B&R

SUVIKUMPU

Suvikummun rakentaminen kuului Asuntosäätiön rakennuttaman Tapiolan viimeiseen vaiheeseen. Sen suunnittelusta järjestettiin vuoden 1961 lopulla kutsukilpailu, jonka voitti Reima Pietilä “Tuohivirsut juoksuhaudassa” -ehdotuksellaan. As Oy Suvikulman, As Oy Suvikeskuksen ja As Oy Suvikärjen kolme lamellitaloa valmistuivat yksi kerrallaan vuoteen 1969 mennessä. Aluetta täydennettiin vielä 1980-luvun alussa As Oy Tapiolan Suvituulella sekä Suvikulman viereen valmistuneella Kukkatalo-liiketalolla.

Suvikulman, Suvikeskuksen ja Suvikärjen kaksikerroksisesta yhdeksänkerroksiseen nousevat massat muodostavat metsäkummun vierustalle vaihtelevaa, muutaman suorakulmaisen käännöksen tekevää nauhaa.

Metsäisellä kallioalueella on ensimmäisen maailmansodan aikaisia linnoituslaitteita.

*As Oy Suvikumpu koivikon takana.
Kuva: B&R*

ALKUPERÄISET SUUNNITELMAT

C.J. Gottberg on suunnitellut Suvikummun alueen As Oy:t Suvikulma (1967), Suvikeskus (1969), Suvikärki (1970) pihat.

ARVOT

Suvikumpu on arkkitehtuuriltaan ja ympäristön käsittelyltään yhtenäinen kokonaisuus, joka sisältää rakennusten lisäksi ulkorakenteet muureineen, kalusteineen ja varusteineen sekä kasvillisuuden käsittelyn.

Alue on luonnonläheinen. Metsä ympäröi rakennuksia joka suunnassa. Myös alueen sisällä miljöö on metsäinen. Vain rakennusten välitön lähipiiri on suunniteltu pihapuutarhaksi ikivihreine pensaineen ja varjoperennoineen. Suvikumpu on leimallisesti mielletävissä rakennusryhmänä metsässä.

*Näkymä As Oy Suvikummun rakennusten välistä.
Kuva: B&R*

MERKITTÄVÄT KASVIT / KASVIRYHMÄT / KASVILLISUUDEN KOHOKOHDAT

Luonnonympäristö ja metsäisyys ovat Suvikummun luonteenomainen piirre, joka on inspiroinut myös alueen arkkitehtuuria. Koivuvaltaisuus on valitettavasti häviämässä. Metsiköt kuusettuvat ja muuttuvat varjoisiksi. Läpinäkyvyys häviää.

Rakennusten välittömässä läheisyydessä, tontilla rehevä puutarhamaisuus tuo pihamiljööseen kodikkuutta. Marjakuusi, alppiruusut, kukkivat pensaat ja luonnonperennat ovat tyypillisiä. Niiden uusiminen on jo aloitettu.

1. Pysäköintialueita on jäsennetty kaunisrunkoisilla kukkivilla pikkupuilla (Prunus).

MUUTOKSET JA ONGELMA-ALUEET

Suurin osa alueen puustosta on alkuperäistä säilytettyä luonnonpuustoa, joka alkaa olla hyvin ikääntynyttä. Varsinkin koivut ovat lahovikaisia.

Puuston uusiminen on vaikeaa paitsi vanhan puuston myös korkeiden rakennusten aiheuttaman varjostuksen takia.

KASVILLISUUDEN KEHITTÄMISEN TAVOITTEET

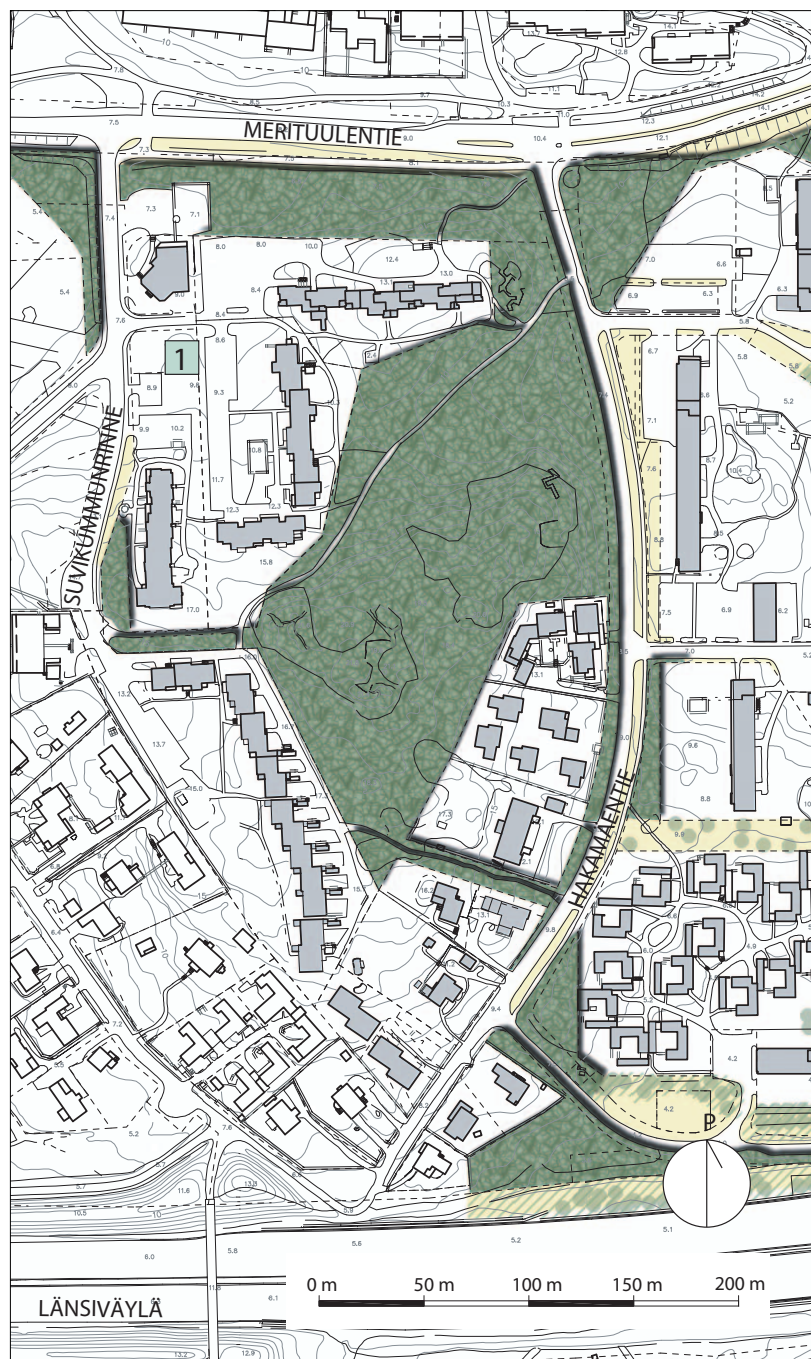
Luonnonympäristö säilytetään rakennusten ympärillä. Puuston tiheys tulee olla niin harva, että piha-alueella aluskasvillisuutena menestyy leikattava nurmi, metsäisillä alueilla luonnon varvikko tai heinikko.

Hoidetut pihapuutarhat säilytetään ja uusitaan alkuperäisillä lajeilla vanhoja suunnitelmia kunnioittaen.

Kasvilajiston valinnassa huomioidaan muutokset varjostuksessa.

TOIMENPIDESUOSITUKSET

Luonnonpuuston uusiminen aloitetaan vaiheittain. Puustoa harvennetaan siten, että saadaan lisää valoa. Mikäli luontaista uusiutumista ei tapahdu, uusiminen tehdään luonnonlajeilla, kasvupaikasta riippuen joko koivulla ja männyllä. Toisaalta huomioidaan tiiviit suojaistutukset Merituulentien suuntaan. Piha-alueilla uusiminen tehdään kookkailla taimilla.

MERKKIEN SELITYKSET:

1

MERKITTÄVÄT KASVIT / KASVIRYHMÄT
/ KASVILLISUUDEN KOHOKOHDAT

1

MUUTOKSET JA ONGELMA-ALUEET

REUNAVYÖHYKE

METSÄINEN LUONNONALUE

PUISTOMAISENA HOIDETTAVA
VIHERALUE

AVOIN PUISTOALUE

SÄILYTETTÄVÄ NÄKYMÄ

SULKEUTUNUT NÄKYMÄ

KESKUSTA

TAPIONRAITTI – KESKUSALTAAN YMPÄRISTÖ
– KESKUSPYSÄKÖINTIALUE – TAPIONTORI

Leimuniityn, Tapionraitin ja Tapiontorin muodostama kokonaisuus on tärkeä ulkotilojen sarja, joka kuvastaa Tapiolan suunnitteluperiaatteita monella tavalla. Keskusta sijoitettiin loivasti etelään viettävään rinteeseen viljelymaan ja laidunmaan liittymäkohtaan. Alueella oli tehty maa-aineksen ottoa jo 1930-luvulla. 1950-luvun lopussa hiekkakuopat olivat laajentuneet peltoalueen puolelle keskusaltaan ja keskuspysäköintialueen kohdalle. Vanhoja mäntyjä oli jäänyt sinne tänne saarekkeille kaivantojen keskelle. Keskustaluon maasto on terassoitu ja porrastettu huolellisesti siten, että vanhat puut on voitu säilyttää ja toisaalta näkymä Otsolahdelle on esteetön. Laaja pysäköintialue on tasattu lähes metrin ympäröivää maanpintaa alemmas, joten autot jäävät piiloon päänäkyvässä. Alas ja sen reunalla sijaitseva Tapiontorni muodostavat keskustan kaupunkikuvallisen kohokohdan.

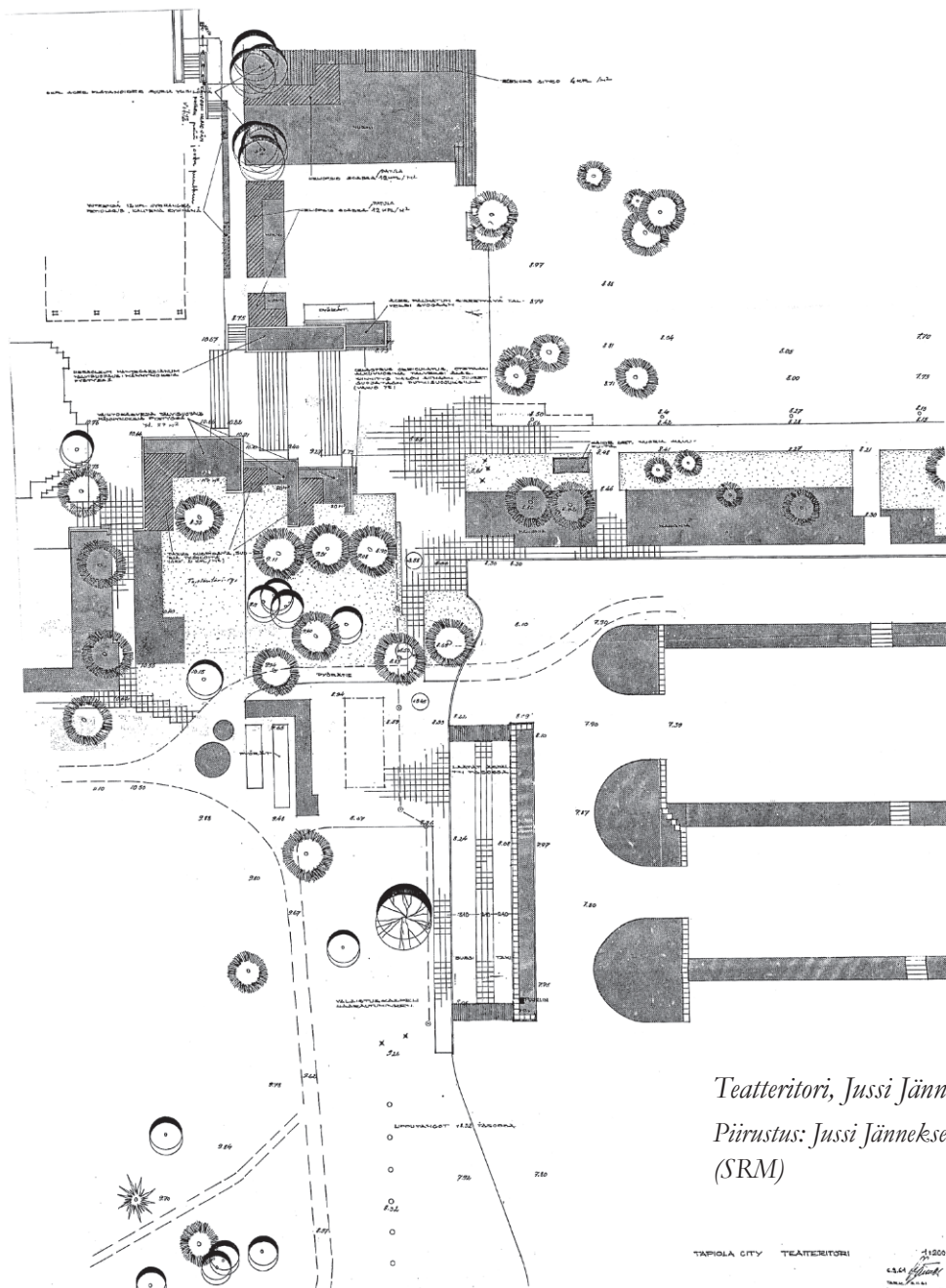
Keskustan läpi kulkeva Tapionraitti on tärkeä itä-länsisuuntainen akseli, joka kulkee koko Tapiolan halki. Sen varrelle sijoittuvat kaikki keskeiset toiminnot; kirkko, hotelli, kauppakeskus ja kulttuuritalo. Tapionraitti on rakennettu keskustan itäpuolella vanhan kärrytien paikalle, joka oli ensimmäisen maailmasodan aikana levennetty tykkitieksi. Parisataavuotiaat puut ovat siis mukautuneet kasvamaan kulkureitin varrella.

Keskustorni.
Kuva: RR

Tapiontori on tonttialuetta.

Portaan istutusaltaissa oli 1960-luvulla ukonputkea (*Heracleum*) ja japaninvaah-
teraa (*Acer palmatum*), jotka vietiin tal-
veksi Tapiolan Lämmön kasvihuoneeseen.
Kuva: Jussi Jänneksen arkisto (SRM)

Teatteritortti, Jussi Jännes 6.9.1961
Piiustus: Jussi Jänneksen piiustusarkisto
(SRM)

ALKUPERÄISET SUUNNITELMAT

Jussi Jänneksen suunnittelema ympäristöjä ovat Tapiolan keskusta, yleissuunnitelma (1960), Tapiontori (1960), Tapiolan yhteiskoulu (1960), KOP-Tapiola (1960), Uimahalli (1963-65), Kirkko (1965), City-Kioski (1965), Keskusaltaan itäranta (ruusurinne) (1965), Tapiontorin paikoitus eli keskuspysäköintialue (päiväämätön).

C.J. Gottberg on suunnitellut Heikintorin alueen (1969) sekä Tapiontorin puiston eli Suomen Sokerin ja Sokoksen edustat (1979).

Ensimmäiset saneeraussuunnitelmat ovat 1970-luvulta. Tapiontorin perusparannussuunnitelmia on tehty ainakin vuosina 1978 (Erkki Honkanen), 1985 (Leena Tonteri) ja 2000-luvun alussa tontin omistajien ja yrittäjien toimesta.

Sekä Tapionraitin että Tapiontorin suunnittelun lähtökohtana oli olemassa olevan puuston säilyttäminen. Pihan tasot ja muurien paikat tutkittiin huolellisesti. Jännes työskenteli Ervin toimistossa suunnittelun käynnistyessä, joten yhteistyö on ollut ilmeistä.

Pääportaikon asteittain sisenevien muurien päälle on Jänneksen suunnitelmassa esitetty geometrisesti leikatut marjakuusi-seinämät (*Taxus cuspidata*), jotka täydentävät tilallisen vaikutelman. Marjakuusien edessä istutusaltaassa on edelleenkin vuosittain vaihtuvia kesäkukkia (mm. samettiruusua ja ahkeraliisaa). Myös hyasintteja hyödettiin alkuvuosina ja istutettiin altaisiin kevättapahtumien ajaksi. Portaan pohjoispuoleisissa istutusaltaissa oli alkuvuosina ukonputkea (*Heracleum*) ja japaninvaahteraa (*Acer palmatum*), joka vietiin talveksi kasvihuoneeseen.

Alkuperäisessä Jänneksen Tapiontorin suunnitelmassa aukio oli sommiteltu kolmeen lähes suorakulmaiseen laattakäytävien erottamaan osaan. Jokainen lohko oli ideoitu oman teeman mukaisesti. Itäisimmässä lohkossa oli allas, joka tukeutui kalliopaljastumaan. Altaan äärellä oli vapaamuotoinen ryhmä kesäkukkia ja kirsikkapuita. Nurmipintaa ympäröi vapaamuotoinen ryhmä hevosminttua (*Monarda*). Toiseen lohkoon oli sijoitettu leikkipaikka, joka oli jäsennetty erilaisilla pintamateriaaleilla. KOP-talon päädyssä oli kultanauhusta (*Senecio wilsoniana*) ja alppiruusuja.

Keskusaltaan itäpäässä on ollut ruusurinne Jänneksen suunnitelmien mukaisesti alusta asti. Ruusualueilla on ollut keväällä tulppaaneja, joten värit ovat hehkuneet koko kasvukauden.

*Keskusaltaan ympäristöä.
Kuva: B&R*

ARVOT

Tapiolan vanhan keskustan alue on kaupunkikuvallinen kokonaisuus, johon kuuluvat erottamattomasti rakennusten ryhmittely ja maastoon sijoittelu, säilytetty puusto, betonimuurit ja –portaat, betoniset laattakäytävät, runsaat ja hyvin hoidetut istutukset sekä vesialtaat. Kaikki on mietitty huolellisesti pienintä yksityiskohtaa myöten. Myös kalusteet, valaisimet sekä materiaali- ja värimaailma ovat olleet tärkeitä.

Vanha puusto, erityisesti männyt, on kaupunkikuvallisesti ja maisemallisesti tärkeässä roolissa.

Pääportaikon ja keskusaltaan viereiset istutusaltaat ovat säilyttäneet alkuperäisen hoitotasonsa ja arvokkuutensa. Erityisesti leikatut marjakuuset ja typistetyt vuorimännyt yhdistettyinä värikkäisiin sipuli- ja kesäkukkiin ovat oleellinen osa Tapiolan keskustamiljöötä.

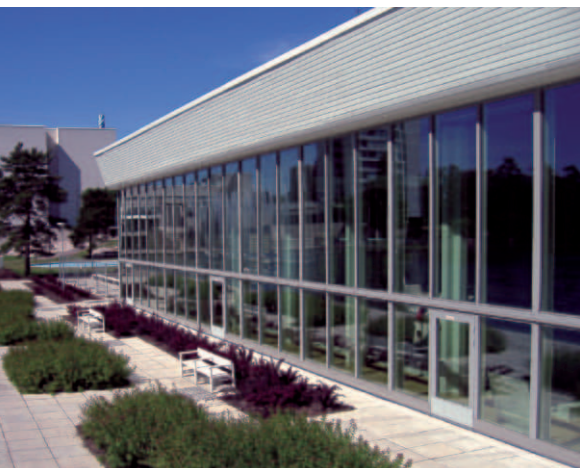
MERKITTÄVÄT KASVIT / KASVIRYHMÄT /
KASVILLISUUDEN KOHOKOHDAT (kartta s.145)

1. Vanhoja komeita mäntyjä (*Pinus sylvestris*) on runsaasti koko keskustan alueella.
2. Vaahtera ja mänty (*Acer platanoides*, *Pinus sylvestris*)
3. Uimahallin edustan ruusuangervo- ja happomarjaryhmät uusittiin vuonna 2006 rakennuksen peruskorjauksen yhteydessä.
4. Ruusurinteen ryhmäruusu- ja sipulikukka-alue keskusaltaan itäpäässä eli nk. Lamminrinne on värikylläinen katseenvangitsija.
5. Iäkkäät, kauniit rungot (*Acer Ginnala*)
6. Portaikon istutukset
7. Ikivihreät pensaat Tapiontorin, hotellin ja Keskustornin muureilla kuuluvat Tapiolan puutarhakaupungin tunnuskasveihin; typistetyt vuorimännyt, leikatut marjakuuset, hemlokit, alppiruusut ja linnantuhkapensaat.
8. Keskusaltaan länsireunalla jalopähkinöiden kauniit eksoottiset lehvästöt ovat muodostaneet katokset viehättävälle oleskelupaikalle altaan ääressä. Puut ovat huonokuntoisia ja kärsivät ilmeisesti sekä alueella suoritetuista kaivutöistä että korkealla olevasta pohjavedestä.
9. Japaninmarjakuusi, leikattu (*Taxus cuspidata*)
10. Hieno havuryhmä on istutettu 1970- ja 80-luvuilla (*Thuja*, *Taxus*, *Tsuga*, *Rhododendron*)

Sipulikukat, tulppaanit ja narsissit, ovat olleet keskustan värikkäitä yksityiskohtia

“Lamminrinne” eli ruusurinne.
Kuvat: RR

Uimahallin istutuksia
Kuvat: B&R

Jalopähkinät keskusaltaan reunalla.
Kuvat: B&R

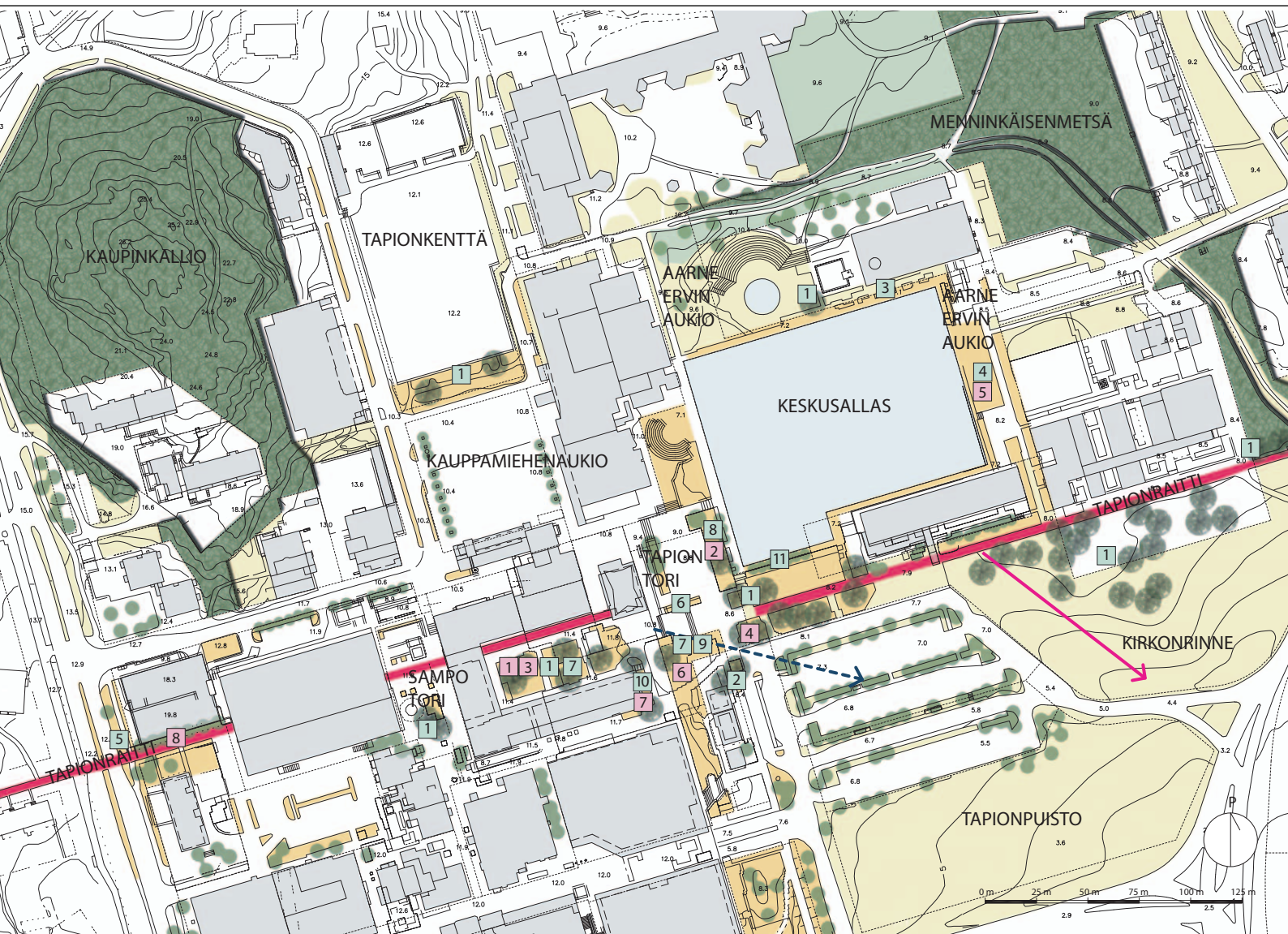

Tapiointorin kukkaloistoa 1960-luvun alussa.
Kuvat: Espoon kaupunki

MUUTOKSET JA ONGELMA-ALUEET

1. Tapiointorin istutuksia on muutettu useaan kertaan. Viimeaikaisen peruskorjauksen tuloksena Tapiointorille on rakennettu uusia muurirakenteita, jotka eivät istu alkuperäisen miljööön yksinkertaiseen muotokieleeseen. Lohkopintainen muurikivi on materiaalina alueelle täysin vieras.
2. Jalopähkinät keskusaltaan länsireunalla kärsivät ilmeisesti kosteasta kasvupaikasta. Puut uusitaan ja lajin vaihtoa tutkitaan, mikäli maapohjaa ei saada kuivatettua.
3. Tapiointorilla on istutettuja nuorehkoja mäntyjä tiheissä ryhmissä, jotka tulisi harventaa kiireellisesti.
4. Keskustan ns. Ruusuneliöt keskuspysäköintialueen pohjoispuolella raitin reunassa olivat alun perin koealueita, joissa testattiin eri ruusulajikkeiden menestymistä, mm. Pacienta ja Europaeana-lajikkeita. Niitä lajikkeita, jotka menestyivät, käytettiin muualla Tapiolan alueella ruusuryhmissä. Kun ruusut aikoinaan hävisivät, niiden tilalle laitettiin vuosittain kesäkukkia. Nyt ruusuneliöissä on matalia ruusuangervoja.
5. Ruusurinteen sipulikukat ovat vähentyneet alkuperäisestä. Ylipäättään sipulikukkia on alkuperäistä huomattavasti niukemmin.
6. Ylitiheä mänty-ryhmä (*Pinus sylvestris*)
7. Ostoskeskuksen (U-talon) päädyn havukasvir ryhmä on uusittu Sokoksen rakentamisen yhteydessä: hemlokin (*Tsuga*) alla oli alun perin imikkää (*Pulmonaria*). Istutusaltaissa olleet tuhkapensaat (*Cotoneaster 'Skogholm'*) paleltuivat vuonna 1986. Uudet alppiruusut ja nuoret männyt on istutettu silloin. Tapiointorilla oli Espoon ensimmäinen laaja istutusalue rön-syansikkaa (*Waldsteinia ternata*) nurmen korvikkeena.
8. Vaahterarivi-istutus, liian lähellä pysäköintitaloa
9. Tapiointorin runsaat perenna- ja kesäkukkaistutukset, väriminttu (*Monarda*) ja samettikukka (*Tagetes*) sekä sipulikukkaistutukset ovat hävinneet. Ne olisivat vaatineet intensiivistä hoitoa. Toisaalta varjostus on lisääntynyt puuston kasvamisen myötä.

Näkyvin muutos keskusta-alueella on ollut betonilaattapintojen muuttaminen graniittilaatoiksi ja -kiviksi sekä betonimuurien korvaaminen graniittimuureilla. Niiden materiaalit ja mittasuhteet poikkeavat oleellisesti alkuperäisestä.

MERKKIEN SELITYKSET:

- 1** MERKITTÄVÄT KASVIT / KASVIRYHMÄT
/ KASVILLISUUDEN KOHOKOHDAT
- 1** MUUTOKSET JA ONGELMA-ALUEET
- REUNAVYÖHYKE

- METSÄINEN LUONNONALUE
- PUISTOMAISENA HOIDETTAVA
VIHERALUE
- AVOIN PUISTOALUE /
HOIDETTU NURMI
- SÄILYTETTÄVÄ NÄKYMÄ
- SULKEUTUNUT NÄKYMÄ

(vas.) Vanhassa kuvassa näkymä Tapiontorilta, yli keskuspysäköinnin, Otsolahdelle päin on ollut esteetön. Valokuva 1960-luvun alusta.

Kuva: Jussi Jänneksen arkisto

KASVILLISUUDEN KEHITTÄMISEN TAVOITTEET

Tapiolan vanhan keskustan piirteitä ja istutustapaa tulee kunnioittaa. Kasvillisuutta tulee uusia alkuperäisten suunnitelmien hengessä. Alkuperäisiä suunnitteluperiaatteita sovelletaan myös tulevan maankäytön aiheuttamissa muutoksissa. Suositetaan alkuperäistä lajistoa ja istutustapaa. Luonnonlajiston ja puutarhalajiston vaihtelu säilytetään.

Vanhojen arvokkaiden puiden, erityisesti mäntyjen säilyttäminen ja suojelu on keskeinen osa keskustan maisemanhoitoa. Mäntyjen suojelu-status tulee olla niin vahva, että puiden kasvuolosuhteita ei vahingossa tai epähuomiossa muuteta. Kaikkien rakentamistoimenpiteiden seurausvaikutukset selvitetään hyvissä ajoin ennen toimenpiteisiin ryhtymistä ja ennalta ehkäiseviin toimiin ryhdytään viipymättä. Puille tehdään arvonnäytäys ja rakentamistoimenpiteiden aiheuttamat vauriot sanktioidaan.

Tapiolan keskustan ydinalueiden tulee olla intensiivisen hoidon aluetta (A1 -edustusviheralue). Paikan arvokkuus huomioidaan kaikissa toimenpiteissä. Hoitoa helpottavia toimenpiteitä, kuten kastelujärjestelmien asentamista, tehdään peruskorjausten yhteydessä.

Näkymä Tapionraitilta ja Keskustornin portaikosta Otsolahdelle tulee säilyttää esteettömänä. Tarvittaessa poistetaan puustoa keskuspysäköintialueelta. Pensaat leikataan riittävän alas, kuitenkin niin että autot peittyvät.

Lamminrinteen ruusuryhmät tulee säilyttää ja sipulikukkien palauttamiseen pyritään.

(oike.) Keskuspysäköintialueella kasvatvat vaahterat estävät näkymän Leimuniityn avoimeen maisematilaan.

Kuva: B&R

Tapiontori 2007 ja 1960-luvulla.

Kuvat: (yllä) B&R, (oik) Jussi Jänneksen arkisto (SRM)

TOIMENPIDESUOSITUKSET

Tapiontorilla nuoria mäntyjä harvennetaan reilusti valoisuuden ja läpinäkyvyyden aikaansaamiseksi. Latvuksille annetaan riittävä kasvutila. Myös vanhoja koivuja, jotka kasvavat liian lähellä komeita mäntyjä, poistetaan. Tyyllisesti epäsoivat istutusaltaat muutetaan paikalla valetuiksi betonimuureiksi tai poistetaan kokonaan. Kasvilajisto tarkistetaan ja ”muotikasvit” poistetaan.

Keskuspysäköintialueen välikaistoilta harvennetaan tai poistetaan vaahteroita, jotta näkymä Otsolahdelle saadaan palautettua

Altaan länsireunan jalopähkinät uusitaan. Lajin vaihtoa tutkitaan esim. pajuiksi tai saarneksi mikäli kasvupaikkaolosuhteita ei saada parannettua. Puiden alta kuunilijat ovat hävinneet. Perennaistutus uusitaan. Siinäkin lajin vaihtoa tutkitaan kasvuolosuhteiden mukaan. Tilalle valitaan veden äärellä viihtyvä laji.

Ikivihreitä pensaita hoidetaan lajista riippuen typistämällä ja leikkaamalla.

Sipulikukkien, ryhmäruusu- ja kesäkukkaryhmien palauttamista tutkitaan harkittuihin paikkoihin.

Kasvien ja kasviryhmiä valaisemista tutkitaan. Alun perin Tapiossa on valaistu myös kesäkukka- ja perenna-alueita.

TOIMENPIDESUOSITUKSET:

- *Tapiontorin nuoria mäntyjä harvennetaan. Poistetaan vanhoja koivuja, jotka kasvavat liian lähellä komeita mäntyjä. Tyyllisesti epäsoivat istutusaltaat poistetaan. Kasvilajisto tarkistetaan ja ”muotikasvit” poistetaan.*
- *Avoim näkymä Otsolahdelle Keskuspysäköintialueen yli palautetaan.*
- *Altaan länsireunan jalopähkinät uusitaan.*
- *Ikivihreitä pensaita hoidetaan lajista riippuen typistämällä ja leikkaamalla.*
- *Sipulikukkien, ryhmäruusu- ja kesäkukkaryhmien palauttamista tutkitaan harkittuihin paikkoihin.*
- *Kasvien ja kasviryhmiä valaisemista tutkitaan.*

SISÄÄNTULOTIET

TAPIOLANTIE, KALEVALANTIE, MERITUULENTIE,
POHJANTIE, ETELÄTUULENTIE

Tapiolan sisääntuloteiden yhteinen piirre on puistomaisuus. Katualueet ovat leveitä ja rakennukset sijaitsevat yleensä kaukana ajoradasta puuston suojassa. Kasvillisuutta on runsaasti. Vanhoilla kaduilla valtaosa puustosta on alkuperäistä ja säilytettyä, jota on täydennetty lisäistutuksin. Puut ovat siis iäkkäitä ja piakkoin kasvunsa päässä. Katualueilta ei ole juurikaan löytynyt alkuperäisiä suunnitelmia.

Sisääntulosuuntia on nykyään kuusi: Tapiolantie Kehä I:n suunnasta, Tapiolantie Länsiväylän suunnasta, Etelätuulentie, Merituulentie lännestä, Kalevalantie Kehä I:n suunnasta ja Kalevalantien Mankkaan suunnasta.

Leimuniitty muodostaa merkittävän liikenteellisen kohokohdan, joka kokoaa eri suunnista tulevat liikennevirrat. Alkuperäisessä suunnitelmassa ollut iso liikenneympyrä poistettiin 1970-luvulla.

Kaikista suunnista Tapiolaan saavuttaessa on oma maisemallinen kohokohtansa. Leimuniityn lisäksi tällaisia ovat Pohjantorin eteläpuoleinen istutussommitelma sekä Tuuliniityn pohjoispää.

Käynnissä olevat maankäyttösuunnitelmat, metro ja siihen liittyvät maanalaiset pysäköintilaitokset, Kehä I:n kattaminen ja Maarinsolmun liittymä aiheuttavat merkittäviä muutoksia sisääntuloteiden miljööseen. Niiden ennakoiminen ja maastoon sovittaminen on eräs keskeisiä Tapiolan tulevia maisemasuunnittelutehtäviä.

TAPIOLANTIE

Tapiolantie on tärkeä sisääntuloväylä, joka kulkee Tapiolan vanhimman alueen, itäisen lähiön läpi. Katuympäristön yleisilme on puistomainen. Tapiolan vanhin katutila asettuu kauniisti maastoon avaten vaihtelevia näkymiä ympäröiville viheralueille ja rakennettuun ympäristöön. Linjauksen tekee mielenkiintoiseksi myös maaston korkeusvaihtelut. Kadun vieressä, jopa hyvin lähellä ajorataa, on säilytetty vanhoja arvokkaita puita, erityisesti mäntyjä. Tapiolantien ja Otsolahdentien kulmassa oleva saarni on jäljelle jäänyt yksilö ryhmästä, josta muut jäivät kadun rakentamisen alle.

Tapiolantien ympäristö on puistomainen. Tapiolantien vierellä, pensaiden suojassa kulkee Tapionraitti, kevyenliikenteenväylä.

Kuvat: B&R

Kehä I:n ja keskustan välillä katua seurailee Tapionraitti, keskeinen kevyenliikenteen akseli. Korkea pensasaidanne erottaa liikennemuodot toisistaan. Tiivis tuhkapensasvyöhyke rajaa katutilaa ja toisaalta suojaa asuinpihoja. Paikoin pensasto on kuitenkin liian korkea ja kävelijä saattaa tuntea turvattomuutta näkyvyyden heikentyessä. Keväällä katuun rajautuvilla rinteillä on paikoin runsaasti idänsinililjoja, muut sipulikukat ovat lähes kokonaan hävinneet. Leikattu nurmi katualueella ja sen liepeillä tekee puistomaisen yleisvaikutelman.

Tavoitteena on Tapiolantien puistomaisen yleisilmeen säilyttäminen.

Tapiolantien katumiljöön puustoa on uusittava lähivuosina runsaasti. Yli-ikäiset koivut voivat olla vaarallisia. Myös lähellä ajorataa kasvanut männyn runkovaurioita. Uusissa istu-

tuksissa suositaan alkuperäistä puulajistoa; karummilla paikoilla mäntyä, rehevillä koivua. Uusiminen tehdään vaiheittain ja isoilla taimilla. Pensaat uusitaan vaiheittain. Lajivalinnassa huomioidaan toisaalta liikkujien turvallisuus ja toisaalta riittävä suoja pihojen suuntaan. Sipulikukkaryhmien palauttamista tutkitaan. Varsinkin, jos havupuustoa nuorennetaan, saadaan lisää valoa kevään kukkijoille. Nurmipinnat hoidetaan leikattuina. Leikatun nurmen ja luonnonalueiden niittymäisen aluskasvillisuuden rajautumista voidaan tarkistaa.

Tapiolantien eteläpää Länsiväylän suunnasta on paikoin vesakoitumassa. Siellä harkitaan puistomaisuuden lisäämistä poistamalla pienpuustoa ja nuorta kuusikkoa sekä muuttamalla aluskasvillisuus ainakin ajoradan vieressä hoitonurmeksi. Leimuniityn lounaiskulmassa on hieno haavikko, jonka sivuitse avautuu näkymä keskustaan.

KALEVALANTIE

C.J. Gottberg on laatinut Kalevalantien ympäristösuunnitelmat (1982-83).

Kalevalantien katu ympäristö edustaa tavanomaista liikennealueen viherrakentamista johtuen katualueen niukasta tilavarauksesta. Maankäytöllisesti Maarinniitty edustaa 1980-luvun kaupunkirakennetta ja rakennukset ovat lähempänä ajorataa. Viherkaistat ovat kapeita.

Katupuuna on lehmusta, joka varsinkin itäpäässä on rivi-istutuksena, sillä tilaa viherkaistoille ei ole enempää. Vasta Pohjankulman puiston kohdalla avautuu Tapiolalle tyypillinen puistomainen miljöö pitkin näkymineen ja avoimine nurmipintoineen. Samalla katupuiden sommittelu muuttuu rivistä pieniksi ryhmiä. Myös onnistunutta lajivaihtelua on enemmän.

Pohjantorilta länteen Mankkaan suuntaan Kalevalantie on puistomainen. Erityisesti Pohjankulman kohdalla harvaksen nurmipinnalta nousevat puut ja niiden lomitse näkyvät punatiiliset rakennukset ovat tunnusomainen ja hyvin hoidettu miljöö. Kaskenkaatajan puoli on sulkeutuneempi yhtenäisen aita- ja julkisivurivistön takia. Siellä puusto on paikoin huonokuntoista ja aluskasvillisuus heinittynyt.

Pohjantorin etuistutukset ovat sisääntulon kohokohta. Liittymän eteläpuolella kasvillisuus on liian tiheää ja tiivis pensaikko peittää suotta näkymiä.

Tavoitteena on puistomaisen yleisilmeen säilyttäminen. Metsämäntyjä, makedonianmäntyjä ja koivuja joudutaan uusimaan kadun länsipäässä lähivuosina.

MERITUULENTIE

Merituulentietä lännestä saavuttaessa katumiljöö on metsäistä luonnonympäristöä Suvikummun kohdalle asti. Vasta Hakalehdon ja Kelohongantien alueelle saavuttaessa ympäristö muuttuu puistomaisemmaksi. Metsiköt ovat paikoin ylitieheitä eivätkä enää uudistu luontaisesti. Tiivis näkösuoja Suvikummun korkeiden rakennusten suuntaan on tarpeen, mutta vaarana on metsän varttuminen kerralla.

Kadun pohjoispuolella rinteessä Kelohongantien kohdalla on aiemmin ollut runsaasti sammalleimua, joka on kokonaan hävinnyt. Sipulikukkia on vielä paikoin jäljellä.

Tavoitteena on luonnonympäristön säilyttäminen katumiljöössä Suvikummun kohdalla ja puistomaisen yleisilmeen kehittäminen lähempänä keskustaa. Puustoa joudutaan uusimaan melko runsaasti lähivuosina.

POHJANTIE

Martti Honkanen on laatinut Pohjantien ympäristösuunnitelman (1972). Sitä ovat täydentäneet C.J. ja Laura Gottberg (1981).

Pohjantien varrelle sijoittuu monenlaista maankäyttöä toimistorakennuksista pientaloihin ja pistetaloista kelloseppäkouluun. Rakennukset ovat kuitenkin melko etäällä kadusta ja yleisilme on monin paikoin edelleen puistomainen. Katuympäristö kokenut muutoksia lisääntyneen liikennemäärän takia. Opintien ja Ahertajantien liittymät on korvattu kiertoliittymällä.

Katumiljöön kohokohtia ovat pohjoispään vaahterakujanne, kelloseppäkoulun kivikko, ”Kukkosen kukkulat” ja keskustan komeat pensasvaahterat Tapionraitin kohdalla. Nämä kohokohtat jaksottavat ja rytmittävät onnistuneesti katutilaa ja kaupunkirakennetta. Hiidenkiven rivi- ja pientalojen suojana kadun reunassa on puuaitaa, joka peittyy kasvillisuuden taakse.

Pihlajat katupuuna keskustan kohdalla ovat huonokuntoisia, vaikkakin melko uusia istutuksia. Välikaistat ovat kapeita ja näkemäalueita on paljon. Katuympäristön hoitoluokka voisi olla kauttaaltaan A2, kun se nyt on keskustan kohdalla A1.

Tavoitteena on ja puistomaisen yleisilmeen ja maisemallisten kohokohtien säilyttäminen. Kelloseppäkoulun kivikko kunnostetaan.

*Pensasvaahterat Heikintorin länsipuolella
Pohjantien reunassa.*

Kuva: B&R

Etelätuulentie on yksi neljästä Tapiolan pääsisääntuloteistä.

Kuvat: B&R

ETELÄTUULENTIE

Uusi katuyhteys Länsiväylän suunnasta Tapiolaan on tällä hetkellä miljööltään tavanomainen liikennealue. Sisääntulosuunta etelästä vaatii katuympäristön tapiolalaisen luonteen vahvistamista istutuksilla. Eteläosaan rakennettava uusi pääkonttorirakennus muuttaa katumiljöötä kaupunkimaisemmaksi. Kadun varressa kasvavat koivut ja pylväshaavat voivat olla suunnittelun lähtökohtana.

Metron rakentaminen tuo suuria muutoksia katumiljööseen ja työmaa-aikaiset toimenpiteet vaurioittavat Tuuliniittyä niin, että kokonaisuus voidaan miettiä kokonaan uudelleen. Etelän suunnan katseenvangitsijaksi ja näkymän päätteeksi ehdotetaan nykyistä huomattavasti laajempaa massaistutusta Merituulentien pohjoispuoliseen nurmirinteeseen. Paikka nousee selvästi muuta maastoa ylemmäs ja näkyy kauas Länsiväylältä tultaessa. Rinteessä on tällä hetkellä paikan mittakaavaan nähden suhteellisen vaatimattoman kokoinen perennaryhmä.

Tuuliniityn avoin nurmipinta on tärkeä vapaiden näkymien kannalta.

4 JATKOTOIMENPITEET

Kasvillisuuden uusiminen ja hoito tulee tapahtua myöhemmin laadittavien perusparannussuunnitelmien mukaisesti. Suunnitelmat hyväksytään tarvittaessa katupäällikön päätöspöytäkirjalla. Toteutussuunnitelun yhteydessä selvitetään mahdollinen museoviranomaisen lausunnon tarve.

Peruskorjaussuunnitelmat tehdään historiallisen puiston kunnostusperiaatteita noudattaen. Puistojen ja muiden ulkoalueiden hoito, konservointi, restaurointi ja mahdollinen rekonstruointi tulee tapahtua ICOMOSin vuonna 1982 hyväksymän Firenzen julistuksen tavoitteiden mukaisesti. Suunnitelmia tehtäessä tulee nojautua alkuperäisiin suunnitelmiin erityisesti sommitelmien osalta. Myös kasvilajistossa pyritään käyttämään alkuperäisiä lajeja, mutta muutuneet kasvuolosuhteet ja toiminnalliset lähtökohdat on otettava huomioon. Nykytilanne inventoidaan ja dokumentoidaan huolellisesti. Inventoinnissa noudatetaan Museoviraston historiallisten puutarhojen inventointiopasta (Museoviraston rakennushistorian osaston julkaisuja 21, 2000.)

Tapiolan viheralueiden suunnittelijoita, rakentajia ja hoitajia sekä asianomaisia viranomaisia ja luottamushenkilöitä perehdytetään alueen ominaispiirteisiin, arvoihin ja perinteisiin tapiolalaisiin toimintatapoihin esim. järjestämällä opintopäiviä tai laatimalla aihetta käsitteleviä opetuslehtisiä.

Selvitetään mahdollisuutta perustaa Tapiolan viheralueiden kunnostusta ja hoitoa koordinoiva, ohjaava ja valvova työryhmä sekä Tapiolan hoitourakan seurantatyöryhmä.

Ehdotettujen toimenpiteiden aikataulutusta tulee päivittää säännöllisin väliajoin. Mikäli kaavaillut maankäyttösuunnitelmat eivät toteudu, muutetaan ulkoalueiden toteutuksen ja kasvillisuuden uusimisen painopistealueita sen mukaan.

Kasvikokeiden seuranta sekä kokeiluista raportointi ja rekisteritiedostojen päivitys tulee tehdä vuosittain.

Tapiolan kasvillisuusohje saatetaan tiedoksi Tapiolan johtoryhmälle. Tapiola, kasvillisuuden uusimisen ja hoidon suuntaviivat -yleisohjeista tehtiin katupäällikön päätöspöytäkirja 28.1.2009.

EHDOTETUT TOIMENPITEET JA TOTEUTUSAIKATAULU

	2008 - 2012	2013 - 2017	2018 - 2022
UUSITTAVA / KUNNOSTETTAVA KASVILLISUUS TAI KASVIRYHMÄ	Keskusaltaan ympäristö Revellinaukio (Tornitason ja Naavakallionpolun risteys) Rantaluhta - reunakasvillisuuden uusiminen, 1. vaihe - nurmen kunnostus Tapiolantie välillä Kehä I- Keskusta	Leimuniitty - okakuusiryhmän uusiminen Rantaluhta - reunakasvillisuuden uusiminen 2. vaihe Otsolahdentien kivikko Silkkiniitty - reunakasvillisuuden uusiminen 2. vaihe - nurmen kunnostus Aarnivalkeantie - syreenit Mäntyviita - jalopähkinät 1. Vaihe	Keskusportaikon istutukset Kelloseppäkoulun kivikko Mäntyviidan pohjoisosa ja Pihkapolku - syreenit Tapionraitti - "Kukkosen kukkulat" Mäntyviita - jalopähkinät, 2. Vaihe Kalevalantie
PALAUTETTAVA KASVILLISUUS TAI KASVIRYHMÄ	Leimuniitty - kasvikoheet perenna-alueen uusimiseksi Silkkiniitty - eteläreunan kirsikkapuut Sipulikukkaryhmiä	Sipulikukkaryhmiä	Leimuniitty - perenna-alueen (leimukukkaistutus) palauttaminen, lajin vaihto
PERUSPARANNETTAVA KOHDE	Louhentori Oravannahkatori	Itäkeskus Otsolahden ranta	Pohjankulmanpuisto
UUDISRAKENNETTAVA KOHDE	Laurinniitty - eteläosa	Leimuniitty, lounaislohko (teatterin rakentamisen jälkeen)	Hakalehdonpuisto (metron rakentamisen jälkeen)

TIIVISTELMÄ

Tapiola on Suomen ainoa modernin ajan tuottama kansallismaisema ja valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, jonka kulttuurihistorialliset arvot ovat yleisesti tunnustettuja. Tapiolan puutarhakaupunki on saanut osakseen laajaa kansainvälistä huomiota. Kiinnostus on kohdistunut paitsi kaupunkisuunnitteluun ja arkkitehtuuriin, oikeutetusti myös rakennusten ja maiseman väliseen vuoropuheluun sekä mittaviin maisemointihankkeisiin.

Työn tavoitteena on ollut Tapiolan vanhimpien osien yleisten alueiden kasvillisuutta koskevan arviointi-, luokitus- ja arvotuskonseptin laatiminen. Työssä on annettu ohjeita kasvillisuuden uusimiseksi ja hoidon määrittämiseksi. Ohjeella tähdätään kasvillisuuden johdonmukaiseen kehittämiseen pitkällä aikajänteellä Tapiolan ominaispiirteitä kunnioittaen.

Tapiolassa on tällä hetkellä viheralueita noin 190 hehtaaria, joista puistoja on 110 hehtaaria ja 80 hehtaaria metsiä. Ulkoalueet ovat huolellisen suunnittelun ja laadukkaan viherrakentamisen tulosta. Miljöö koostuu suomalaisen metsämaiseman, perinteisen kulttuurimaishämeen sekä modernin arkkitehtuurin ja maisema-arkkitehtuurin harmonisesta liitosta. Lukuisten Tapiolaa suunnitelleiden puutarha-arkkitehtien työn tuloksena on kehittynyt rikas ja omakeimainen ympäristö, joka kunnioittaa paikan alkuperäistä luonnetta lisäksi siihen uutta sisältöä.

Tapiolassa haluttiin saada aikaan mielenkiintoinen vuoropuhelu ja voimakas kontrasti alkuperäisen luonnonkasvillisuuden ja koristekasvillisuuden välille. Kallioisten mäkien metsät toimivat taustana vehreille nurmilaaksoille. Istutetut kasvilajit olivat eksoottisen näköisiä ja kasvutavaltaan tai väriltään huomiota herättäviä. Massastutuksilla korostettiin maiseman kohokohtia. Kasvillisuuden väreillä oli olennainen merkitys sommitelmien luomisessa. Havukasvien käyttöä ohjasi erityinen talviturkki-suunnitelma. Kukkivia kasveja, perennoja, ruusuja ja sipulikukkia, oli runsaasti.

Kasvillisuuden suurimmat ongelmat ovat kasvillisuuden ikääntyminen, varjostuksen lisääntyminen, alueiden pusikoituminen, näkymien umpeenkasvaminen, kasviryhmien ja -lajien häviäminen ja

muuttuminen sekä pysäköinnin ja kulutuksen aiheuttamat vauriot. Myös hoidon resurssipula aiheuttaa muutoksia kasvillisuudessa ja näkyy epäsiisteytenä ja alueiden villiintymisenä.

On tärkeää, että puistojen ja puutarhojen alkuperäinen luonne ja sisältötavoitteet ymmärretään, kun etsitään ratkaisuja kasvillisuuden hoito- ja uusimiskeinoiksi sekä tehdään päätöksiä viheralueiden kehittämisestä. Viheralueiden pitkäjännitteisen hoidon ja jatkuvan kunnossapidon merkitystä tulee painottaa.

Kasvillisuuden kehittämisen päätavoitteet ovat maisemallisen kokonaishahmon säilyttäminen, alkuperäisten kasvillisuuden käytön periaatteiden toistaminen ja soveltaminen uusissa ja uusittavissa istutuksissa sekä lajivalikoiman tai lajiston tyypillisten piirteiden säilyttäminen.

Keskeisten maisematilojen ja näkymien säilyttäminen ja tarvittaessa palauttaminen on kaupunkikuvallisesti tärkeää. Kasvillisuuden, erityisesti maisemallisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokkaan puuston, suojeluarvot tulisi määritellä.

Kasvillisuuden uusiminen ja kunnostaminen on aikataulutettu 15 vuodelle. Uusimiseen pyritään varautumaan hyvissä ajoin, jotta hanke- ja toteutussuunnitteluun ja kasvien hankintaan jää riittävästi aikaa. Viljelysopimuksia tehdään tarvittaessa. Kasvillisuuden uusimisen aikataulu sovitetaan mahdollisuuksien mukaan rakennetun ympäristön muihin kunnostustoimenpiteisiin.

Mittavien uusimis- ja kunnostushankkeiden kustannuksiin tulee varautua rahoitussuunnittelussa.

Yleisten ohjeiden lisäksi osa-aluekohtaisissa arvioinneissa on esitetty toimenpiteitä kasvillisuuden hoitamiseksi ja uusimiseksi myös yksilö- ja kasviryhmäkohtaisesti.

Kasvillisuuden uusiminen ja hoito tulee tapahtua myöhemmin laadittavien perusparannussuunnitelmien mukaisesti. Suunnitelmat tehdään historiallisen puiston kunnostusperiaatteita noudattaen. Yleisten alueiden suunnitelmat hyväksytään tarvittaessa katupäällikön päätöspöytäkirjalla. Suunnitelmista tulee saada museoviranomaisen lausunto.

KIRJALLISET LÄHTEET:

Ranja Hautamäki: Portti puutarhaan. Historiallisten puutarhojen inventointiopas. Museoviraston rakennushistorian osaston julkaisu 21, 2000.

Heikki von Hertzen, Uolevi Itkonen: Raportti kaupungin rakentamisesta. Tapiolan arkea ja juhlaa. Länsiväylä Oy 1985.

Jussi Jännes: Tapiolan maisemahuollosta ja puutarhasuunnittelusta. Asuntopolitiikka no 4, 1964.

Tapiolan kehittäminen. Kaupunkikuvahistoriallinen tarkastelu sekä tulevan rakentamisen ja ympäristönhoidon tavoitteet. Espoon kaupunkisuunnittelukeskus, 2006.

Tapiolan puuston hoito- ja uudistussuunnitelma 2000-2030. LT-Konsultit, 1999.

Tapiolan ulkoalueiden perusparantamisen yleissuunnitelma. Maisemasuunnittelu Iisakkila & Byman Oy, 1991.

Ria Ruokonen: Puutarha-arkkitehti Jussi Jännes Tapiolan suunnittelijana. TKK Diplomityö, 1992.

Timo Tuomi: Tapiola. Puutarhakaupungin vaiheita, arkkitehtuurio-
riopas. Espoon kaupunginmuseo 1992.

Timo Tuomi (toim.): Tapiola. Elämää ja arkkitehtuuria, 2003.

Sankaruus ja Arki – Suomen 50-luvun miljö. Suomen rakennus-
taiteen museo, 1994.

VALOKUVAT:

Asuntosäätiön kuva-arkisto (Asuntosäätiö)
Suomen rakennustaiteen museo (SRM)
Jussi Jänneksen arkisto
Maisema-arkkitehdit Byman & Ruokonen Oy (B&R)
Ria Ruokonen (RR)
Marjaleena Miettinen (MM)

SUUNNITELMAT:

Jussi Jänneksen piirustusarkisto (Asuntosäätiö)
Suomen rakennustaiteen museo (SRM)
Asuntosäätiön arkisto (Asuntosäätiö)
Espoon kaupunginmuseo (mikrofilmit)

HAASTATTELUT:

Hilkka Autio-Ikkala (asukas)	21.11.2007
C.J. Gottberg (Asuntosäätiö 1954-1992)	17.1.2008
Erkki Honkanen (Tapiolan Lämpö Oy 1954-1988)	18.10.2007
Olli Ihamäki (asukas)	11.2.2008
Juhani Kaare (Asuntosäätiö)	10.10.2007
Henry Koski ja Timo Turtiainen (Tapiolan Lämpö Oy)	3.10.2007

TEKIJÄT

Leena Ihalainen	Espoon kaupunki, Katu- ja viherpalvelut / Tekninen keskus
Merja Pöyhä	Espoon kaupunki, Tekninen keskus
Arto Tuomola / Merja Myyry	Espoon kaupunki, Katu- ja viherpalvelut / Tekninen keskus
Ritva Hämäläinen	Espoon kaupunki, Katu- ja viherpalvelut / Tekninen keskus
Anna Ryymän	Espoon kaupunki, Katu- ja viherpalvelut / Tekninen keskus
Jaana Junkkari	Espoon kaupunki, Tekninen keskus
Minna Järvenpää	Espoon kaupunki, Kaupunkisuunnittelukeskus
Marjaleena Miettinen	Espoon kaupunki, Kaupunkisuunnittelukeskus
Sari Castrén	Espoon kaupunki, Rakennusvalvontakeskus
Lauri Niemi	Espoon kaupunki, Tapiolan kehittämisprojekti
Satu Taivaskallio	Espoon kaupunginmuseo
Sirkkaliisa Jetsonen	Museovirasto, rakennushistorian osasto
Timo Turtiainen	Tapiolan Lämpö Oy
Henry Koski	Tapiolan Lämpö Oy
Ria Ruokonen	Maisema-arkkitehdit Byman & Ruokonen Oy
Sirja Hakala	Maisema-arkkitehdit Byman & Ruokonen Oy

Espoon kaupunki/Tekninen keskus
Ylläpitoyksikkö
PL 41
02071 Espoo

VIITE / REFERENS

Lausuntopyyntö 11.7.2008

ASIA / ÄRENDE

Tapiolan kasvillisuuden uusimisen ja hoidon suuntaviivat

Espoon kaupungin katu- ja viherpalvelut on julkaisemassa Maisema-arkkitehdit Byman & Ruokonen Oy:n laatiman Tapiolan kasvillisuuden uusimista ja hoitoa käsittelevän ohjeen.

Ohjeen tavoitteena on ollut laatia Tapiolan vanhimpien yleisten alueiden kasvillisuutta koskeva arviointi-, luokitus- ja arvotuskonsepti sekä ohjeet kasvillisuuden uusimiseen ja hoitoon. Ohjeilla tähdätään Tapiolan ominaispiirteitä kunnioittavaan, pitkäjänteiseen ja johdonmukaiseen kasvillisuuden kehittämiseen. Eräs taustatekijä ohjeiden tarpeelle on hoidon intensiteetin väheneminen hoitoresurssien supistamisen seurauksena.

Tapiolalla on erityinen asemansa laajan viherrakentamisen pioneirihankkeena. Se on ainoa modernin ajan tuottama kansallismaisema Suomessa. Keskeisiin Tapiolan ominaisuuksiin kuuluu, että kasvillisuudella on luotu tilaa. Sillä on yhdistetty ja erotettu toisistaan lähiöalueet. Viheralueita leimaavat erilaiset mittakaavat: avoimista maisemista korttelipuistojen kautta pieniin etupuuvarhosiin. Suunnittelun tavoitteena olivat visuaaliset kokonaisuudet, jotka eivät tee eroa näiden eri mittakaavojen välillä. Luonnonkasvillisuuden täydentäminen ja kontrastien luominen huomiota herättävillä lajeilla on myös eräs Tapiolan keskeinen piirre.

Raportti ohjeineen on sängen kattava. Aluetarkastelu kattaa koko Tapiolan sen itäisistä vanhimmista osista Pohjois-Tapiolaan ja Suvikumpuun. Raportti on jäsennetty havainnollisesti: yleisissä periaatteissa käydään läpi historialliset lähtökohdat, nykytila sekä kasvillisuuden ominaispiirteet ja arvot. Osa-aluekohtaiset tarkastelut kohdistuvat merkittäviin puistoihin, lähiöalueisiin, vanhaan keskustaan ja sisääntuloteihin. Näiden käsittely ulottuu alkuperäisen suunnitelman ja sen toteutuksen kuvauksesta, arvojen, muutosten ja ongelma-alueiden analyysistä toimenpidesuosituksiin. Kohokohdat ja epäkohdat kartoille merkittyinä tiivistelminä havainnollistavat nykytilaa.

Lähtökohdat ja yleissuosituksukset palvelevat koko Tapiolaa. Koska työssä viheralueita on käsitelty kokonaisuuksina, tiedolla on hyvät

mahdollisuudet hyödyntää myös tontinomistajia. Kasvillisuuden ominaispiirteiden ja kehityskaaren ymmärtäminen nousee keskeiseksi edellytykseksi hoitaa ja ylläpitää maisemaa.

Tärkeänä viestinä työ tuo esille näkökulman maankäyttöön. Tiivistyvä maankäyttö vaikuttaa rakennetun ympäristön lisäksi myös kasvillisuuteen joko suoranaisesti tai välillisesti olosuhteita muuttamalla. Raporttiin on kirjattu, että kansallismaisemaan kohdistuvat muutokset tulee ennakoida huolellisella suunnittelulla ja maisema- ja ympäristövaikutusten arvioinnilla. Tapiolassa tuleekin pyrkiä alkuperäisen maisema-arkkitehtuurin henkeä kunnioittaviin ratkaisuihin. Tulevan rakentamisen vaikutukset tulee siis aina selvittää, mutta samalla varmistaa, että se merkitys mikä kasvillisuudella Tapiolassa on, säilyy myös tuleville sukupolville.

Yleisohjeita täydentämään tarvittavina osioina raportti listaa kasvillisuuden suojeluarvojen määrittelyn, puurekisterin laatimisen ja sen ylläpitämisen. Työssä muistutetaan myös dokumentoinnin tärkeydestä ennen kuin toimenpiteitä aletaan toteuttaa. Eräs työn rajauksista on, ettei se koske rakenteita, varusteita eikä kalusteita. Näiden osalta on syytä laatia erillinen selvityksensä.

Museovirasto korostaa ohjeeseen kirjattujen toimenpiteiden ja jatkotöiden toteuttamisen ja seurannan merkitystä. Ohjeiden mahdollisimman laaja jakelu lisää tietoisuutta Tapiolan kasvillisuuden arvoista ja on tukena myös yksityisten omistajien ja taloyhtiöiden toimenpiteille.

Yli-intendentti

Sakari Mentu

Arkkitehti

Sirkkaliisa Jetsonen